

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**GENÇ YETİŞKİNLERDE DUYGUSAL OTANTİKLİĞİN
YORDAYICILARI OLARAK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ,
BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI, ÖZ YANSITMA VE İÇGÖRÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CANSEL ALTUNAY

İSTANBUL, 2024

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ PROGRAMI**

**GENÇ YETİŞKİNLERDE DUYGUSAL OTANTİKLİĞİN
YORDAYICILARI OLARAK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ,
BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI, ÖZ YANSITMA VE İÇGÖRÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**CANSEL ALTUNAY
(220133004)**

**Danışman
(Prof. Dr. Gaye Saltukoğlu)**

İSTANBUL, 2024

08/07/2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi 220133004 numaralı Cansel ALTUNAY KATER'in hazırladığı "Genç Yetişkinlerde Duygusal Otantikliğin Yordayıcıları Olarak Kişilik Özellikleri, Benliğin Ayrışması, Öz Yansıtma ve İçgörüsü" konulu Yüksek Lisans tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, 08/07/2024 Pazartesi günü saat 14:00'da yapılmış, sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin **Kabulüne Oy Birliği** ile karar verilmiştir.

Tez adı değişikliği yapılması halinde: Tez adının
.....
şeklinde değiştirilmesi uygundur.

Jüri Üyesi	Karar
1. Prof. Dr. Gaye Saltukoğlu(Danışman)	KABUL
2. Dr. Öğr. Üyesi Fatıma Tuba Yaylacı	KABUL
3. Doç. Dr. Melek Astar	KABUL
4.
5.
6. (İkinci Danışman)*.....

*2. Danışman varsa doldurulması gerekmektedir.

ETİK BİLDİRİM

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağılı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Cansel Altunay

**GENÇ YETİŞKİNLERDE DUYGUSAL OTANTİKLİĞİN
YORDAYICILARI OLARAK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ,
BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI, ÖZ YANSITMA VE İÇGÖRÜ**
Cansel Altunay

ÖZET

Bu çalışmanın amacı duygusal otantikliğin benliğin ayrımlaşması, büyük beşli kişilik özellikleri, öz yansıtma ve içgörü değişkenleri ile ilişkisinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında 18-35 yaş arasındaki genç yetişkinlerden oluşan 401 katılımcı tarafından Duygusal Otantiklik Ölçeği, Büyük Beş-50 Kişilik Testi, Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği ve Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği, çeşitli demografik özellikleri sorgulayan bir form ile birlikte çevrimiçi ortamda yanıtlamıştır. Verinin analizi için öncelikle Duygusal Otantiklik Ölçeği toplam puanı, otantik davranış, duygusal kaçınma ve dış etkiyi kabullenme alt boyutları ile her bir bağımsız değişkenin alt boyutları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi; sonrasında bağımsız değişkenlerin alt boyutlarının Duygusal Otantiklik ve alt boyutlarını nasıl yordadığını incelemek amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Bulgulara göre duygusal otantikliğı en iyi şekilde yordayan faktörler ben pozisyonu, duygusal kopma, içgörü, başkalarına bağımlılık ve öz yansıtma; otantik davranışı en iyi şekilde yordayan faktörler ben pozisyonu, duygusal kopma, sorumluluk ve öz yansıtma; duygusal kaçınma alt boyutunu en iyi şekilde yordayan faktörler duygusal kopma, içgörü, başkalarına bağımlılık, dışa dönüklük, ben pozisyonu ve zekâ/hayal gücü; dış etkiyi kabullenme alt boyutuna en iyi şekilde yordayan faktörler ise başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve dışa dönüklüktür. Analizin ikinci kısmında katılımcılar sosyodemografik değişkenler açısından gruplara ayrılarak çoklu doğrusal regresyon analizi tekrarlanmıştır. Bu analizler ile katılımcıların cinsiyeti, medeni durumu, eğitim düzeyi, ekonomik durumu, psikoterapi desteğı alıp almamış olmaması, anne ve babasının hayatta olup

olmama durumu ile doğum sırasının duygusal otantiklik ve alt boyutlarını yordayan değişkenler açısından nasıl farklılıklar ortaya koyduğu incelenerek bulgular tartışılmıştır. Ayrıca duygusal otantikliğe ilişkin gelecekteki olası araştırmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Otantiklik, Benliğin Ayrışması, Kişilik Özellikleri, Öz Yansıtma, İçgörü

**PERSONALITY TRAITS, DIFFERENTIATION OF SELF, SELF
REFLECTION AND INSIGHT AS PREDICTORS OF
EMOTIONAL AUTHENTICITY IN YOUNG ADULTS**

Cansel Altunay

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationship between emotional authenticity and differentiation of self, the Big Five personality traits, self-reflection and insight variables. Within the scope of the research, the Emotional Authenticity Scale, the Big Five-50 Personality Test, the Differentiation Of Self Inventory, and the Self-Reflection and Insight Scale were completed online by 401 participants consisting of young adults between the ages of 18-35, along with a form questioning various demographic characteristics. For the analysis of the data, Pearson Correlation Analysis was conducted to examine the relationship between the total score of the Emotional Authenticity Scale and its sub-dimensions, namely authentic behavior, emotional avoidance, and acceptance of external influence, with the sub-dimensions of each independent variable. Subsequently, Multiple Linear Regression Analysis was performed to investigate how the sub-dimensions of the independent variables predict Emotional Authenticity and its sub-dimensions. According to the findings, the factors that best predict emotional authenticity are I-position, emotional cutoff, insight, fusion with others, and self-reflection; the factors that best predict authentic behavior are I-position, emotional cutoff, conscientiousness, and self-reflection; the factors that best predict the emotional avoidance sub-dimension are emotional cutoff, insight, fusion with others, extraversion, I-position, and intelligence/imagination; and the factors that best predict acceptance of external influence sub-dimension are fusion with others, I-position, emotional reactivity, and extraversion. In the second part of the analysis, participants were divided into groups based on sociodemographic variables, and Multiple Linear Regression analysis was repeated. With these analyses, the findings

were discussed regarding the disparities observed in how participants' gender, marital status, education level, economic status, receipt of psychotherapy support, parental survival status, and birth order predict emotional authenticity and its sub-dimensions. Additionally, suggestions for future research on emotional authenticity were provided.

Keywords: Emotional Authenticity, Differentiation of Self, Personality Traits, Self Reflection, Insight

ÖN SÖZ

Duygusal otantiklik, bireylerin içsel dünyalarını dışa yansıtma ve yaşamlarında samimi, tutarlı bir şekilde hareket etmeleri anlamına gelir. Bu özellik, kişinin kendini tanıması, kabul etmesi ve ifade etmesi açısından kritiktir. Çalışma kapsamında kavramın benliğin ayrımlaşması, kişilik özellikleri ve kendine yansıtma- içgörü ile ilişkisi kapsamlı bir şekilde irdelenmiştir. Duygusal otantikliğin, samimi davranışların ve duygusal açıklığın güveni ve bağlılığı teşvik etmesi yoluyla kişiler arası ilişkilerde derinlik ve anlamı artıracak düşünülmemektedir. Bu araştırma duygusal otantikliği etkileyen birçok psikolojik yapının önemini ortaya koymaktadır. Kavramın kişisel gelişim, kişiler arası iletişim, yaşam kalitesi gibi alanlardaki değeri düşünüldüğünde bu çalışmanın sonuçlarının alan yazında önemli bir boşluğu doldurduğuna ve ruh sağlığı alanında çalışanlar için danışanların duygusal iyilik hallerine ulaşmalarını destekleyecek önemli bir yapıyı daha iyi anlama imkânı sunduğuna inanılmaktadır.

Bu araştırmanın yapılmasında katkısı olan herkese; öncelikle bilgisine ve tecrübesine sonsuz güvendiğim değerli tez danışmanım Prof. Dr. Gaye Saltukoğlu'na ve araştırmanın her adımında yanımda olan, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen sevgili hocam Doç. Dr. Melek Astar'a,

Bana öğrenmeyi sevdiren annem, her zaman daha iyisini yapabileceğime inanmamı sağlayan babam, zor zamanların en rasyonel destekçisi olan kardeşim Ceren başta olmak üzere tüm aileme,

Sevgisiyle, desteğiyle her zaman yanımda olduğunu hissettiğim eşim Cem'e ve

Bana güzel şeyler katan, her zaman bir adım daha ileriye gitmemi sağlayan tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Mayıs, 2024

Cansel Altunay

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
ÖN SÖZ	viii
SEMBOLLER	xi
TABLO LİSTESİ	xii
KISALTMALAR.....	xiv
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	4
1. KURAMSAL ÇERÇEVE	4
1.1. OTANTİKLİK.....	4
1.1.1. Otantiklik Tanımı	4
1.1.2. Otantiklik Kavramını Konu Alan Kuramlar.....	6
1.1.3. Otantiklik Modelleri	7
1.1.4. Otantiklik Üzerine Yapılmış Yurt içi ve Yurt Dışı Çalışmalar	8
1.1.5. Duygusal Otantiklik.....	8
1.2. KİŞİLİK	11
1.2.1. Kişiliğin Tanımı ve Tarihçesi	11
1.2.2. Büyük Beşli Kişilik Modeli	14
1.2.3. Büyük Beşli Kişilik Özellikleri Üzerine Yapılan Araştırmalar	16
1.3. BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI	18
1.3.1. Benliğin Ayrışması Tanımı ve Tarihçesi.....	18
1.3.2. Benliğin Ayrışmasının Boyutları.....	19
1.3.3. Benliğin Ayrışması Üzerine Yapılan Araştırmalar	21
1.4. KENDİNE YANSITMA VE İÇGÖRÜ	24
1.4.1. Özbilinç	24
1.4.2. Kendine Yansıtma (Öz Yansıtma) ve İlgili Araştırmalar.....	25
1.4.3. İçgörü ve İlgili Araştırmalar	27
1.4.4. Kendine Yansıtma ve İçgörü Arasındaki İlişki	30
1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	31
İKİNCİ BÖLÜM	33
2. YÖNTEM.....	33
2.1. KATILIMCILAR	33
2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	33
2.2.1. Demografik Bilgi Formu.....	33
2.2.2. Duygusal Otantiklik Ölçeği (DOÖ)	34
2.2.3. Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ)	34

2.2.4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi (B5KT-50-Tr)	35
2.2.5. Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği (KYİÖ).....	36
2.3. VERİ ANALİZİ.....	37
2.4. BULGULAR	38
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	93
3. TARTIŞMA	93
3.1. CİNSİYETE GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI.....	97
3.2. MEDENİ DURUMA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI....	99
3.3. EKONOMİK DURUMA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI	100
3.4. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI ..	102
3.5. PSİKOTERAPİ DESTEĞİNE GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI	103
3.6. ANNE VE BABANIN SAĞ OLMA DURUMUNA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI	105
3.7. DOĞUM SIRASINA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI..	106
SONUÇ	109
KAYNAKÇA	113
EKLER	143

SEMBOLLER

n	: Kişi sayısı
k	: Madde sayısı
%	: Yüzdelik
\bar{X}	: Ortalama
S	: Standart sapma
B	: Regresyon katsayısı
β	: Standardize regresyon katsayısı
t	: t istatistiği
R^2	: Belirlilik katsayısı
F	: F istatistiği
p	: İstatistiki anlamlılık
SH	: Standart hata
R	: Korelasyon katsayısı
X	: Bağımsız Değişken

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Örneklemin Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı.....	38
Tablo 2. Ölçek ve Ölçek Alt Boyutlarının İç Tutarlılık Katsayıları.....	40
Tablo 3. Örneklemin Ölçek Toplam Puanları ile Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Değerleri.....	41
Tablo 4. Örneklemin Ölçek Toplam Puanları ile Alt Boyut Puanları Dağılımın Çarpıklık ve Basıklık Değerleri.....	42
Tablo 5. DOT ve Alt Boyutlarının BAÖ Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi Sonuçları	42
Tablo 6. DOT ve Alt Boyutlarının B5KT-50-Tr Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi Sonuçları	43
Tablo 7. DOT ve Alt Boyutlarının KYİÖ Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 8. Örneklemin DOT Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu.....	44
Tablo 9. Örneklemin OD Alt Boyutu Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu.....	45
Tablo 10. Örneklemin DKA Alt Boyutu Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu.....	46
Tablo 11. Örneklemin DEK Alt Boyutu Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu.....	47

Tablo 12. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Cinsiyete Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	48
Tablo 13. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Medeni Duruma Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	52
Tablo 14. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Ekonomik Duruma Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	58
Tablo 15. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Eğitim Seviyesine Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	64
Tablo 16. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Psikoterapi Desteği Alma Durumuna Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	72
Tablo 17. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Anne ve Babanın Sağ Olma Durumuna Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	76
Tablo 18. DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Doğum Sırasına Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları.....	83

KISALTMALAR

B5KT-50-Tr	Büyük Beş-50 Kişilik Testi
BAÖ	Benliğin Ayrışması Ölçeği
BB	Başkalarına Bağımlılık
bkz.	Bakınız
BP	Ben Pozisyonu
Çev.	Çeviren
DDE	Duygusal Dengelilik
DDÖ	Dışa Dönüklük
DKO	Duygusal Kopma
DOÖ	Duygusal Otantiklik Ölçeği
DOT	Duygusal Otantiklik Toplam
OD	Otantik Davranış
DKA	Duygusal Kaçınma
DEK	Dış Etkiyi Kabullenme
DT	Duygusal Tepkisellik
İÖ	İçgörü
KYİÖ	Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği
ÖZ	Öz Yansıtma
SOR	Sorumluluk
UYUM	Uyumluluk
vd.	Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler
Z/HG	Zekâ/Hayal Gücü

GİRİŞ

Pek çok kişi hayatlarımızda ve çevremizde eksik görünen şeyin ta kendisi olduğu için otantikliği aradığımızı öne sürmektedir. Otantiklik temelinde “gerçek”, “hakiki” olana atıfta bulunur. Ancak bu tanımın altında çok az anlaşma vardır (Lehman vd., 2019). Kimilerine göre otantiklik gerçekte kim olduğumuza dair duyguyu ifade ederken (Costas ve Fleming, 2009), kimilerine göre iç deneyimlerimizin dış deneyimlerimizle uyumlu hale getirilmesine ilişkin eylemi belirtir (Cable vd., 2013). Kimilerine göre ise otantiklik aynı olmaktan ziyade farklı olmayı, benzersizliği tanımlar (Fleming ve Sturdy, 2011; Rickly, 2022).

Duygusal otantiklik ise kişinin duygusal ifadesinin onun mevcut duygusal deneyimini yansıtmaya, yani duygu ve ifadenin uyumlu olmasına denir (Ashforth ve Tomiuk, 2000). Hümanistik gelenekten gelen teorisyenlere göre duygular otantikliğin merkezinde yer almaktadır (Lenton vd., 2013; Erickson, 1995). Çünkü otantiklik duygusu bireye benliğin bütünleşmiş ve organize olduğunun sinyalini vermektedir (Sheldon vd., 1997).

Bir şeyin özüne, ortaya çıkan bir gerçeğe, derinden hissedilen bir duyguya veya bunların ifade edilme şekline “otantik” denebilir. Böyle bir öz, en iyi ihtimalle yavaş yavaş gelişen veya olgunlaşan, sabit bir karakter olarak yorumlanabilen “benlik”tir (Van Leeuwen, 2001). Otantiklik, kendiliğindenliğin çok yönlü kaynaklarından daha istikrarlı, tutarlı ve kararlı bir benliğe doğru çabalama meselesidir (Williams, 2002); otantik deneyim kişinin içsel benliğinin bir parçası olan şeydir (Scannell, 2001). Vannini ve Franzese’ye (2008) göre ise otantiklik kendini yansıtan ve duygusal bir deneyime işaret eder. Bu yüzden bu kavramın anlaşılmasında iki şeye dikkat etmek gerekir. Birincisi insanların kendilerine karşı dürüst olup olmadığına dair duygusal deneyimleri; ikincisi insanların gerçek benliklerinin ne olduğuna dair fikirleridir. Bireyin otantikliğini ortaya koyabilmesinde kendini tanımasının ve kendine dair farkındalığının rolü oldukça önemlidir (Burks ve Robbins, 2011). Benzer bir görüşe sahip olan Salmela’ya (2005) göre kendini yeterli düzeyde bilmek otantikliğin önemli bir ön koşuludur.

Otantiklik kişinin günlük yaşamında gerçek veya öz benliğini engellemeksizin hareket etmesidir (Kernis, 2003). Varoluşçu kurama göre, birey kendi özünü ve

gerçekliğini aşmak için özgürdür (Sartre, 1985). Otantik birey, özgür seçimleriyle var ettiği kişisel tarihine dayanarak kendi değerlerini ve fikirlerini yaşama geçirmektedir (Mounier vd., 2017). Bowen (1972) tarafından ortaya atılan benliğin ayrımlaşması kavramı, kişinin ötekilerle olan ilişkisinde bireyselliğini koruyabilmesi şeklinde tanımlanabilir. Benliğin ayrımlaşma düzeyi görece düşük olan kişi gerçek benliğinden uzaklaşır ve bu durum sahte bir benlik geliştirmesine sebep olur (Kerr ve Bowen, 1988). Bu kapsamda kişinin gerçek benliğinden uzaklaşması ve ona aykırı biçimde hareket etmesinin otantikliğe ulaşmasını engelleyen bir unsur olduğu düşünülebilir, çünkü bu birey kendi değerleriyle uyumlu bir yaşam sürmemektedir.

Aile sistemleri teorisinin yapı taşı olan benliğin ayrımlaşması kavramının kökeni çocuğun annesiyle başlangıçtaki kaynaşmasından yavaş yavaş koparak kendi duygusal özerkliğine doğru ilerlediği bir doğal süreci incelemeye dayanmaktadır (Bowen, 1972). Otantik bir yaşam sürme çabası, bireyin aile dinamiklerinden bağımsızlaşma ve kendi değerleri doğrultusunda yaşama çabasıyla örtüşebilir.

Kişinin kendi özüne, karakterine uygun davranması temel bir değer olarak kabul edilmektedir (Ryan ve Deci, 2004). İnsanların kendilerini daha otantik hissettikleri rollerin daha dışa dönük, uzlaşmacı, sorumluluk sahibi, duygusal açıdan istikrarlı ve entelektüel roller oldukları bulunmuştur (Sheldon vd., 1997). Ancak sözü edilen çalışmada insanların bu rollerde ne kadar otantik hissettikleri hakkında düşünmelerini gerektiren geriye dönük anket yöntemi kullanılmıştır. Maltby ve arkadaşları (2012) beş faktör kişilik modelindeki özellikler ile otantiklik düzeyi arasında ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Benzer şekilde Fleeson ve Wilt'in (2010) araştırmasında insanın davranışındaki değişikliklerin otantiklik düzeyindeki değişikliklerle ilişkili olup olmadığı araştırılmıştır. Bu çalışmada davranıştaki değişimler ele alınırken kişilik durumu değerlendirilmesi yapılmış ve bunun ölçümünde Büyük Beşli Kişilik Özellikleri temel alınmıştır. Bu çalışma ise bireylerin sahip oldukları kişilik özelliklerine uygun davranmadıklarında dahi otantik hissedebildiklerini göstermiştir.

Otantiklik üzerine yapılan söylemin büyük kısmı ampirik materyalin ele alınmasından kaçınmıştır ve bunun yerine teorik spekülasyon ve ideolojik tartışmayı tercih etmiştir (Vannini ve Franzese, 2008). Duygusal otantiklik kavramı ise literatüre yakın bir zamanda kazandırılmış olup üzerine yapılan çalışmaların sayısı oldukça

azdır. Öyle ki, bilindiği kadarıyla bu araştırma duygusal otantiklik kavramı temel alınarak yapılan ilk tez çalışması olma niteliği taşımaktadır. Duygusal otantikliğin incelendiği birçok çalışmada bu değişkeni ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının yokluğu dikkat çekmektedir. Bireylerin duygusal otantikliğinin kendi ve toplum ruh sağlığı açısından önemli olması göz önüne alınarak ülkemizde kavramın demografik ya da çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelenebileceği bir ölçüm aracı geliştirilmiştir (Karakuş, Akbay ve Uzun, 2022).

Mevcut çalışmada duygusal otantikliğin büyük beşli kişilik özellikleri, benliğin ayrılaşması ve kendine yansıtma-içgörü ile ilişkisinin incelenmesi hedeflenmektedir. Bu çalışmanın duygusal otantiklik üzerine yapılacak gelecek araştırmalar için yol gösterici olacağına inanılmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. OTANTİKLİK

1.1.1. Otantiklik Tanımı

Alt katmanlarına inildiğinde farklı anlamlarda kullanıldığı görülse de otantiklik hakkında bir fikir birliğine varılmış gibidir; gerçekten de kavramın "gerçek", "hakiki" veya "doğru" olana atıfta bulunduğu konusunda yaygın bir fikir birliği vardır (Lehman vd., 2009). Özgünlük olarak da bilinen otantiklik Harter (2002) tarafından bireyin davranış ve düşüncelerinin arzu ve değerleriyle uyuşması olarak tanımlanmıştır. Kernis (2003) otantikliği kişinin günlük yaşamında gerçek veya öz benliğini engellemeksizin hareket etmesi; İlhan ve Özdemir (2013) insanın kendisi olabilme becerisi; Burks ve Robins (2011) kişinin kararlarında ve davranışlarında kendi varoluş çizgisinde hareket etmesi olarak açıklamıştır. Rickly (2022) ise otantiklik kavramının “yalnızca kendine benzeyen şey” olarak tanımlanabileceğini, otantik olanın farklı olduğunu ve farklı olduğu için kıymetli olduğunu yazmıştır.

Genel anlamıyla otantiklik tanımları gerçek benliği ifade etmeyi içerir (Kernis ve Goldman, 2002; Schlegel ve Hicks, 2011). Otantik kişi, potansiyel olan gerçek benliğin farkına vararak kendini dönüştüren ve gerçek benlikle uyumlu halen gelen kişi olarak tanımlanabilir (Ceyhan 2022). Kimilerine göre ise gerçek benlik sabit olup kişilik özelliklerinin bir parçasıdır (Wood vd., 2008). Otantiklik idealinin gelişimindeki önemli bir faktörün, onun belirgin biçimde modern bir benlik anlayışıyla birlikte ortaya çıkması olduğu düşünülmektedir (Varga ve Guignon, 2014).

Wang’a (2016) göre, bireyin otantik olabilmesi için başkalarının kısıtlamaları olsa bile gerçek benliğini ortaya koyması, ne düşündüğünü rahatlıkla ifade edebilmesi gerekmektedir. Rousseau (1770), kişinin benliğinin temel yönlerini göz ardı ederken veya inkâr ederken, benliğin çevresinden kaynaklanan güdülere göre hareket etmenin, basitçe kendine ihanet etmek ve benliği yok etmek anlamına geldiğini söylemiştir (Akt.

Varga ve Guignon, 2014). Ona göre, pek çok insan onları tamamen farklı insanlara dönüştüren dış etkenler nedeniyle çoğunlukla farkında olmadan kendine yabancılaşır. Başka bir görüşe göre ise otantikliği sarsılmaz bir benlik duygusu olarak gördüğümüzde, yeni zorluklarla baş etmede ve daha büyük roller üstlenmede zorlanırsınız. Çünkü insanoğlu ancak deneyim yoluyla kim olduğunu öğrenmekte ve geliştirmektedir (Ibarra, 2015).

Son yıllarda felsefeden psikolojiye, psikolojiden sosyolojiye birçok alanda karşımıza çıkan otantiklik kavramının kökeni yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Özgün işleyişin tasvirleri Antik Yunan filozoflarına kadar uzanır. Kernis ve Goldman'a (2006) göre en eski anlatım Sokrates'in incelenmemiş hayatın yaşanmaya değer olmadığı görüşüne dayanmaktadır. Sokrates bu öğüdü ile insanoğlunu "kendini tanımaya" davet ederken Descartes ise "Ben kimim?" sorusu ile bireyin kendine yönelik farkındalığının önemini vurgulayarak otantiklik kavramının gelişimine katkıda bulunmuştur.

Yunan filozofların kendini bilme, kendi üzerine düşünmeye yönelik bu anlayışı yıllar sonra birçok düşünürü etkilemiştir. Otantik insan kavramının Nietzsche'nin "üstün insan" anlayışıyla benzerlikleri olduğu görülmektedir (Blackham, 2005). Sartre (1985) otantik insanı, varoluşuna yönelmiş ve özgürlüğün mahkumiyetini kabullenmiş olarak görmektedir. Ona göre insanlarda otantiklik nadiren bulunmaktadır. Bu anlayış kişinin kendini olduğu gibi kabul etmesi ve kendi doğasını tanıması fikrine dayanır (Ceyhan, 2022). Kierkegaard (1983), otantik işleyişin, insanların varoluşlarının en derin anlamları ile ilgili bilgisini içeren seçimlerdeki öznelliği yansıttığını ileri sürmüştür. Aristoteles'in özgünlüğü kavramsallaştırmaya katkısı ise, insanların öz bilgileri ile davranışsal öz düzenlemeleri arasında bir bağlantı kurmasıdır (Irwin, 2003).

Varoluşçu felsefe alanında Heidegger ve Sartre'nin çalışmaları genellikle otantikliği karakterize eden prototipler olarak kabul edilirken otantikliği ilk kez bir kavram olarak ele alan kişi ise Heidegger olmuştur (Kernis ve Goldman, 2006; Varga ve Guignon, 2014).

Heidegger'e (1927) göre birinin yaptığını yaparak, kim olduğumuzu kabul etmekte başarısız oluruz. Ona göre kendi seçimlerimizi bize ait olarak görmüyoruz ve

sonuç olarak aslında kendi hayatlarımızın yazarları değiliz. Yaşamlarımızı sahiplenmediğimiz ölçüde de varoluş bize ait değildir ve otantik değildir.

1.1.2. Otantiklik Kavramını Konu Alan Kuramlar

Psikodinamik yaklaşımın öncü isimlerinden biri olan Karen Horney (1950) insanın kendini gerçekleştirme yolundaki potansiyelini eşsiz bulmaktadır. Bireyin gerçek benliği kendini gerçekleştirmenin ilk adımıdır. İdealleştirilmiş imge ise çarpıtmalardan, inkardan oluşur ve kişinin kendine yabancılaşmasına, kendini aşağılamasına sebep olmaktadır. Nesne ilişkileri teorisyenlerinden Winnicott (1965) ise çocuğun gelişmekte olan öznelliğine uyum sağlayan annenin otantik yaşantıyı ortaya çıkarmada etkili olduğunu savunmuştur.

Varoluşçu yaklaşımlar otantikliği bireyin hür iradesi ile tercihlerde bulunması ve kişisel anlam arayışında olabilmeleri ile ilişkilendirmiştir (Peterson ve Seligman, 2004). Otantik kişi kendisi gibidir, taklitlerden kaçınır (May, 1994). Bir bireyin seçimleri onun otantik olma durumunu belirler (Yalom, 1980). Bu yaklaşım aynı zamanda ölüm olgusu ile ilgilenir, Rank (2001) yaşam korkusunun insanı kendi öz benliğini ortaya koymaya ittiğini ifade etmiştir. Ölümü kabullenen insan sıradan durumlarla vakit harcamaz (Yalom, 1980) ve ölümlü olmaya ilişkin farkındalıktan doğan kaygı onun otantik bir yaşam sürmesinde önemli bir rol oynar (Deurzen, 2002).

Hümanistik yaklaşım ise otantikliği ele alırken insanın kendini geliştirme potansiyeli üzerinde durmuştur. Maslow'a (1971) göre otantiklik, ihtiyaçlar hiyerarşisi piramidinde en üstte bulunan kendini geliştirmenin bir parçasıdır. Rogers'e (1961) göre, potansiyelini tam kullanan birey kendini geliştirmeye devam etmektedir, hem nesnel hem de öznel deneyimlere açıktır, normlara uymayı reddeder ve kendini olduğu gibi kabul eder. Çocuğun bakım verenle olan erken ilişkisinde kendilik değeri koşullarının varlığı, otantik ve uyumlu bir benliğin gelişimini engellemekte ve bu gecikme yalnızca koşulsuz olumlu sevgi sağlayan bir ilişki bağlamında geri alınabilmektedir (Rogers, 1951).

Öz belirleme kuramı ise insanların eylemleri gerçek veya öz benliklerini yansıttığında, yani özerk olduklarında otantik olduklarını savunur. Bir kişi özündeki gerçek doğaya aykırı hareket etse dahi bu davranış ona özerk hissettirmeye devam ettiği sürece kendini otantik olarak görecektir (Deci ve Ryan, 2000).

Kavram aynı zamanda gestalt kuramı (Perls vd., 1951), bağlanma kuramı (Masterson, 2008), pozitif psikoloji (Schmid, 2001; Seligman, 2002; Hefferon ve Boniwell, 2014; Gardner ve Schermerhorn, 2004) gibi birçok farklı alanda çalışılmıştır.

1.1.3. Otantiklik Modelleri

Otantiklik kimi araştırmacılar tarafından tek boyutlu olarak ele alınırken (Neff ve Harter, 2002) kimileri tarafından çok boyutlu olarak değerlendirilmiştir (Kernis ve Goldman, 2006; Wood vd., 2008). Bu çalışma otantikliğin birçok bileşeni olduğu fikrinden yola çıktığından kuramsal çerçevede Bileşenli Otantiklik Modeli ile Birey Merkezli Otantiklik Modeli üzerinde durulacaktır.

Çok Bileşenli Otantiklik Modeli'ne göre otantikliğin dört temel boyutu bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan “farkındalık”; kişinin duygularına, güdülerine, arzularına dair bilgi sahibi olması ve aynı zamanda bu bilgiyi arttırmaya istekli olması anlamına gelmektedir. İkinci boyutu olan “tarafsızlık”; kişinin benliğine ilişkin bilgiyi abartmadan ve yadsımadan nesnel biçimde değerlendirebilmesidir. Üçüncü boyut olan “otantik davranış”; farkındalık ve tarafsızlık bileşenlerinin ürünü olup kişinin ödül veya ceza almayı görmezden gelerek kendi ihtiyaçları ve değerleri doğrultusunda eylemde bulunmasıdır. Dördüncü ve son boyut olan “ilişkisel uyum” ise; otantikliğin sosyal yönüne vurgu yapar ve bireyin yakın ilişkilerinde sahtelikten uzak, samimi ve dürüst olmasına işaret eder (Kernis ve Goldman, 2006).

Birey Merkezli Otantiklik Modeli Wood vd. tarafından 2008 yılında geliştirilmiş olup temelini Barrett-Lennard (1998) modelinden almıştır. Bu modele göre otantikliğin üç boyutu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi “kendine yabancılaşma”; kişinin bilinçli farkındalığı ile gerçek benliği arasındaki mesafedir. İkincisi “dış etkiyi kabullenme”; bireyin diğerlerinden ne derecede etkilendiği ile ilişkilidir. Üçüncü bileşen olan “otantik yaşam” ise; benliğe ilişkin bilginin davranışlarla olan uyumunu yansıtır. Otantik yaşam, dış etkiyi kabullenme ve kendine yabancılaşma düzeyinin yüksekliğinden olumsuz yönde etkilenir ve bu durum bireyin otantikliğini yitirmesine sebep olabilir (Wood vd., 2008).

1.1.4. Otantiklik Üzerine Yapılmış Yurt İçi ve Yurt Dışı Çalışmalar

Bu bölümde otantiklik üzerine yapılan yurt içi ve yurt dışı araştırmalardan elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

Yapılan birçok araştırmada otantikliğin iyi oluş düzeyine etkisi üzerine çalışılmış ve aralarında kuvvetli bir ilişki olduğu bulunmuştur (Ryan vd., 2005; White, 2011; İlhan ve Özdemir 2013; Robinson, Lopez, Ramos ve Nartova-Bochaver, 2013; Wang, 2015). Bazı araştırmalarda ise benlik saygısı değişkeni ele alınmış ve otantiklik tarafından yordandığına ilişkin kanıtlara ulaşılmıştır (Lopez ve Rice, 2006; Heppner vd., 2008; Wenzel ve Lucas-Thompson, 2012; Boyraz vd., 2014; Lenton vd., 2016).

Otantiklik düzeyleri yüksek olan bireylerin özgecilik düzeyinin de yüksek olduğuna ilişkin araştırmalara ek olarak (Yöntem, 2013; Çelebi, Ekşi ve Sayın, 2016) Gül 2016 yılında yaptığı bir çalışmada bu kişilerin dindarlık düzeyinin de yüksek olduğunu bulmuştur.

Birçok çalışmada otantikliğin stres, kaygı ve depresyon değişkenleri ile negatif bir ilişkiye sahip olduğu görülmektedir (Ryan vd., 2005; Theran 2011; Wickham, 2013; Boyraz vd., 2014; Bryan, Baker ve Tou, 2017; Dillard, 2016; Koşucu, 2016; Turner vd., 2020). Casale, Rugai, Fioravanti ve Pucetti (2018) ise yaptıkları bir araştırmada narsisizm ile otantikliğin ilişkili olduğunu; narsistik özellikler gösteren bireylerin otantiklik düzeylerinin düşük olduğunu bulmuştur.

Son yıllarda ülkemizde yapılan araştırmalara bakıldığında ise otantiklik kavramının aleksitimi (Karakuş, 2020), problem çözme becerisi (Tekin, 2021), bilişsel esneklik (Çeltekligil, 2021) gibi psikolojik değişkenlerle ilişkisinin merak edildiği görülmektedir.

1.1.5. Duygusal Otantiklik

Otantiklik duygularla dolu bir söylem türüdür, benliğin özel bir dilidir ve kişinin kim olduğu, kimliği hakkında konuşmanın bir yoludur (McCarthy, 2016).

Ashforth ve Tomiuk'a (2000) göre kişinin duygusal ifadesinin onun mevcut duygusal deneyimini yansıtmasına, yani duygu ve ifadenin uyumlu olmasına "duygusal otantiklik" denir. Bu kavram otantikliğin bir yönü olarak ele alınır (Akt. Keller ve Becker, 2021). Duygusal otantiklik, gözlemlerde genel olarak olumlu izlenimlerle sonuçlanır (Johnston vd., 2010; Avolio ve Gardner, 2005) ve olumlu

duygulanımı artırır (Surakka ve Hietanen, 1998). Başka bir bakış açısına göre ise bu kavram ile ifade edilmek istenen, kasıtsız olabilen duygulardır (Connelly ve Turel, 2016).

Duygusal otantiklik kavramını kullanmamış da olsa Fromm (1941), insanoğlunun özgürlüğü elde etmesi yoluyla doğan sorumluluğun onda kaygıya neden olduğunu; bu kaygıya özgürlükten kaçmak ya da olumlu özgürlüğe doğru ilerlemek şeklinde iki farklı tepki verilebileceğini söylemiştir. Ona göre olumlu bir özgürlük oluşturmanın yolu, bağımsızlığından ödün vermeden, içinden geldiği gibi davranmaktır. Bu, gerçek arzularımızı yaşamak ve ifade etmek anlamına gelir. Kişi ne yapması gerektiğini değil de, ne yapmak istediğini anladığında duygularını daha iyi ifade edecektir.

Belirli duygusal kalıplar bir otantiklik anlayışının ortaya çıkmasına neden olabilir. Duygusal repertuarların çeşitliliği ve benzersizliği sayesinde otantiklik kavramına bir tür anlam vermenin mümkün olduğu düşünülebilir. Ancak herhangi bir özel durumda, belirli bir duygunun, kişinin bireysel doğasına uygun bir ifade olup olmadığını keşfetmek hiçbir zaman mümkün olmayacaktır (De Sousa, 2007).

Filozofların otantiklik ve duygular üzerine yaptığı kapsamlı açıklamaların çağdaş araştırmalar üzerinde çok az etkisi kalmıştır (Salmela, 2005). Her duygunun kendine özgü bir biçimsel nesnesi vardır ve doğası kısmen her öznenin bireysel doğasına bağlıdır (De Sousa, 2007). Otantiklik normatif bir kavram olduğundan ona ilişkin felsefi görüşleri duygulara uygulamak zor görünmektedir (Salmela, 2005).

Duygusal otantikliğin samimiyet ve kendiliğindenlik kavramları ile ilişkilendirildiği görülür. Otantik bir duygu, ortaya çıkan duruma verilen samimi ve kendiliğinden bir tepki olarak ele alınır (Ashforth ve Humphrey, 1993). Ronald de Sousa (1987) arkadaşının eşcinsel olduğunu öğrenen birinin örneğini anlatmaktadır: Bu örnekte kişi arkadaşının eşcinsel olduğunu öğrendiğinde tiksinti ve öfkesini ifade eder. Ancak ertesini gün onu arayıp ilk tepkisi için özür diler ve onu tüm kalbiyle kabul ettiğini söyler. De Sousa (1987) ilk tepkinin kendiliğinden ve bu nedenle daha samimi olduğu yorumunu yapmıştır ancak bir yandan da bu tepkinin önyargılı olabileceğini ve kişinin henüz düzeltmeye vakit bulamadığı dar görüşlü eğitiminden kaynaklanıyor olabileceğini yazmıştır. Ancak bu yorum hangi tepkinin daha otantik olduğu konusunda kesin bir yargıya ulaşamamaktadır (Salmela, 2005). Skinner ise (1953)

özgünlük hakkında, kavramın kendiliğindenlik ya da davranışta yasallığın yokluğu ile özdeşleştirildiği sürece bir insanın düşünme sürecini önemli bir şekilde etkilemenin umutsuz bir görev olduğunu yazmıştır.

Trilling (1972) klasik makalesi *Samimiyet ve Otantiklik*'te bu iki kavram arasındaki farkı tartışır. Ona göre samimiyet, temel olarak itiraf ile duygu arasındaki uyumluluğa atıfta bulunan benliğin durumu veya niteliğidir. Yani samimiyet, var olan bir duyguyu, ikiyüzlü olmadan, açık bir şekilde kendimize sunma meselesidir (Salmela, 2005). Otantiklik ise, samimiyetten daha yorucu bir ahlaki deneyime, benliğe ve ona sadık olmanın nelerden oluştuğuna dair daha zorunlu bir anlayışa gönderme yapmaktadır (Trilling, 1972).

Samimi bir duygu, kişinin değerleriyle tutarlı olsun veya olmasın, kişinin gerçek duygusal durumunun doğru bir ifadesidir. Bir duyguyu "otantik" olarak adlandırmak ise onu, kişinin iyiye ilişkin anlayışlarıyla ayrılmaz biçimde iç içe geçmiş olan kimliğini daha geniş bir bağlamında değerlendirmek anlamına gelir (Salmela, 2005). Bu nedenle otantikliği bir yapı olarak kavramak yerine insanın kendi değerlerine, inançlarına ve duygularına sadık kalabildiği ölçüde otantik hale geleceğini kabul etmek daha iyidir (Erickson, 1994). Bu durum duygusal otantikliğin bir süreklilik içinde var olduğuna, tekrar tekrar kazanılması gerektiğine işaret etmektedir (Griffiths, 2003).

Keller ve Becker (2021), duygusal otantiklik ve öğrencilerin bununla ilgili algıları ile öğretmenlerin duygusal otantikliğinin öğrencilerin duygularını etkileyip etkilemediğini araştırmışlardır. Bu araştırmada duygusal otantiklik, duygusal uyumsuzluk maddeleri aracılığıyla değerlendirilmiştir. Çalışma bulgularına göre öğrenciler öğretmenlerini duygusal açıdan daha otantik olarak algıladıklarında, daha yüksek düzeyde keyif ve daha düşük düzeyde öfke ve kaygıyla karşılık vermişlerdir. Bu araştırmanın bir diğer önemli bulgusu ise öğretmenlerin kendilerine ilişkin verdiği otantiklik raporu ile öğrencileri tarafından algılanan otantikliklerinin örtüşmüyor olmasıdır.

Neves ve arkadaşlarının (2018) araştırmasında başkalarının duygularıyla rezonansa giren eğilimlerindeki bireysel farklılıkların, sözel olmayan seslendirmelerin duygusal otantikliğini anlama yeteneğini yordadığını bulmuştur. Çalışmanın sonucuna göre duygusal bulaşıcılık ve empati düzeyinin yüksek olduğunu bildiren kişiler

spontane, otantik bir kahkahanın gerçekliğini ayırt etmede daha başarılı olmuşlardır. Benzer bir çalışmada duygusal otantikliğin değerlendirilmesinde zihinselleştirme ve duyu-motor sistemlerin rolleri ortaya konmuştur (McGettigan vd., 2015).

Connelly ve Turel (2016) ise duygusal otantikliğin takım performansı üzerine etkisini inceledikleri araştırmada otantiklik ölçümünü sağlayabilmek için katılımcıların çevrimiçi ortamlarda attıkları mesajların içeriğine ve tonuna bakmayı seçmişlerdir. Çalışmanın sonucuna göre takım duygusal otantikliği ve performansı arasında ilişki olup takım içindeki güven bu ilişkiye aracılık etmektedir. Yazarlara göre sanal ekipler ve muhtemelen diğer türdeki ekipler, eğer üyeleri duygusal otantikliği sergileyecek şekilde etkileşim kurabilirlerse iyi performans gösterebilirler.

Literatür incelendiğinde duygusal otantikliğin duygusal emek kavramı ile ilişkilendirildiği görülmüştür (Gardner, Fischer ve Hunt, 2009; Bhowmick ve Mulla, 2016). Duygusal otantiklik ile ilişkili olan duygusal emek kavramını ölçmeye çalışan araçlar her ne kadar duygusal otantikliği ölçebilecek maddeler içerse de kavram tam olarak karşılanmamaktadır (Karakuş, Akbay ve Uzun, 2022).

1.2. KİŞİLİK

1.2.1. Kişiliğin Tanımı ve Tarihçesi

Kişilik konusunda neredeyse tüm araştırmacıların hemfikir olduğu konu kişiliğin nasıl tanımlanacağı konusunda ortak bir görüşün olmayışıdır. Bu çalışmada kişilik kavramı, kişiliğin tarihçesi ile iç içe geçmiş şekilde açıklanacaktır.

İnsanı anlamaya yönelik çabanın başlangıcının milattan önceye dayandığı bilinmektedir. İlk olarak Hipokrat bedendeki dört temel sıvının mizaçla bağlantılı olduğunu öne sürmüş, ardından Galen bu sıvıları bazı kişilik özellikleri ile ilişkilendirmiştir. Sheldon ise 1942 yılında yaptığı bir çalışmada insanları vücut tiplerine göre kategorize etmiştir (Akt. Gerrig ve Zimbardo, 2010).

Birçok kaynağa göre kişilik üzerine sistematik bir çalışma geliştiren ilk kişi Sigmund Freud olmuştur (Schultz ve Schultz, 2009; Burger, 1986). Psikanalitik kuramın kurucusu olan Freud'a (1923) göre kişiliğin özünde olan şey bireyin zihnindeki davranışı harekete geçiren olaylardır. Psikoseksüel gelişim aşamalarında yaşanan karmaşanın çözülme biçimi bireyin sahip olacağı temel kişilik özelliklerini

belirler. Birinin diğzerinden nasıl farklı olduğunu açıklayan şey ise insanın itkileriyle başa çıkmada kullandığı savunma mekanizmalarındaki çeşitliliğdir.

Freud'un takipçileri kişiliğın kuvvetli iç güçler tarafından şekillendirildiğı noktasında onunla aynı fikirde olmuşlardır. Ancak birçoğı cinselliğe yapılan vurguyu abartılı bulup sosyal ve kültürel etmenlerin de kişilik gelişimi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu savunmuştur.

Adler (1924) kişiliğın oluşumunda çevresel güçlerin önemini vurgulamış, insanoğlunun aşağılık duygusundan kaçmak için verdiği mücadeleyi temel dayanak noktası olarak ele almıştır. Adler (1927) aynı zamanda kişiliğın gelişiminde bir diğzer önemli faktörün ise doğum sırası olduğunu belirtmektedir. Horney (1937, 1939) kültürel faktörleri vurgulayarak, bireylerin bir davranışı ortaya koymasında kaygı etkeninin öneminden söz etmiştir. Ona göre nevroitik birey kaygı artırıcı deneyimlerden kaçınmak için insanlara dönük, insanlara karşı ve insanlara uzak şekilde üç farklı etkileşim tarzından birini benimsemektedir. Sullivan'a (1950) göre ise kişilik, bireyin diğzer insanlarla olan etkileşiminin bir ürünüdür ve sosyal ortamlarda gelişir. Kuramına göre gerçek ya da hayal ürünü kişiler arası ilişki olmadan, kişilik var olmaz. Jung (1936), kuramının önemli kavramlarından biri olan "kollektif bilinçdişı"nın bireyin davranışlarını etkileyeceğini savunmuştur. Ona göre şimdiki kişiliğımız hem kim olduğumuz hem de nasıl bir kişi olmayı ümit ettiğımız düşünceleri ile belirlenmektedir. Erikson (1963), kişilik gelişiminin kişinin yaşamı boyunca devam ettiğini ve sekiz aşamadan oluştuğunu savunmuştur. Fiziksel organlarımızın gelişimi, önceden belirlenmiş bir genetik programa göre ortaya çıkar ve kişiliğımız de buna benzer bir yol izlemektedir. Her gelişim aşamasına uyum sağlama eğilimi doğumda mevcuttur ve uygun zamanda ortaya çıkar.

Hümanist teoriler kişiliğı açıklamada pozitif koşulsuz ilgi ve kabul, potansiyelini geliştirme ve kendini gerçekleştirme kavramlarının üstünde durmuşlardır (Horney, 1945; Rogers, 1947; Maslow, 1968, 1970). Potansiyelini tam kullanan kişiler, yeni deneyimlere açıktır, kalıpsal davranışlar göstermezler, çevrenin onayı onları eylemlerinden vazgeçirmez, karar alırken kendi değerlerini göz önünde tutarlar (Rogers, 1961). Kendini gerçekleştirmiş bireyler daha spontane davranırlar çünkü gerçek güdülerini, duygularını ve yeteneklerini daha iyi anlarlar (Maslow, 1968). Bu

kurama göre kişilik, bireyin öznel deneyimlerine, değerlerine ve içsel anlamlarına dayanmaktadır.

Davranışçı yaklaşıma göre ise bir kişinin her günlük davranışı kişiliğidir; ceza, pekiştireç, ayırt etme gibi kavramlarla kişilik açıklanabilir (Cüceloğlu, 1996). Kişilik, davranışların koşullanmasıyla gelişen alışkanlıkların bir ürünüdür (Watson, 1913; Liebert ve Spiegler, 1998) ve bireyin deneyimleri ile çevresel etkilerin bir sonucu olarak şekillenir (Skinner, 1938, 1953). Bu yaklaşıma göre hiç kimse kendi iç dünyasını gerçekte bilemez, bu nedenle duygu en iyi şekilde davranışsal olarak incelenir (Skinner, 1971). Aynı şekilde karar vermek, hatırlamak, problem çözmek de bir davranışta bulunmaktadır (Skinner, 1974). Teorinin önemli kavramlardan biri olan ceza ise, eylem olasılığını azaltmak için tasarlanmış bir prosedürdür ve bu nedenle pekiştirmenin tersidir; dolayısıyla takip eden davranışta ani bir azalmaya neden olur (Skinner, 1953).

Bilişsel kuramlara bakıldığında benzer şekilde kişilik üzerine çalışırken davranışa odaklandıkları görülebilir. Bu kuramın öncüleri beklentiler, değerler, bireyin olayın sonuçlarını neye atfettiği (Rotter, 1954); çevreyle olan etkileşiminin kişilik üzerindeki etkisi (Mischel, 1973, 2004); tutumlarının ve inançlarının önemi (Bandura, 1999); bireyin öznel algısı (Kelly, 1955) gibi konuların üzerinde durmuşlardır. Rotter'e (1954) göre bireyin bir davranış gösterme olasılığı ödül ya da cezaya göre değişir, çünkü bunlara bağlı olarak beklenti de değişecektir. Ardından Bandura (1977, 1986) ödül ve ceza gibi dışsal belirleyicilerin davranışı belirlemede tek başına yeterli olmayacağını, inanç ve beklentiler gibi içsel belirleyicilerin de sistemin içinde olduğunu, çevrenin davranışı etkilediği gibi davranışın da çevreyi etkilediğini öne sürmüştür.

Özellikler yaklaşımı ise bireyin kişiliğini anlayabilmek için onun ayırıcı özelliklerini incelemenin gerekliliğini savunmuştur (İnanç ve Yerlikaya, 2012). Tüm bireylerin kendine has bir kişiliği vardır ve sürekli bir değişim içinde olan bu yapı bireyin belirli bir zamanda/durumda sergilediği tutarlı davranış desenleri olarak tanımlanabilir (Allport, 1937). Ayırıcı özellik ve psikanalitik kuramlarının bir sentezini sağlayan Murray (1938), kişiliği açıklarken “belirli bir koşulda ve belirli bir şekilde tepki göstermeye hazır bulunma durumu” anlamına gelen psikolojik kökenli gereksinimlere odaklanmıştır.

Allport ve Odbert 1936 yılında yaptıkları bir sözlük çalışmasında kişilik özelliklerini belirtmede kullanılan yaklaşık on sekiz bin sıfat belirlemiştir. Ardından Cattell (1979) faktör analizi yöntemi ile bunları 16 farklı faktöre indirgemıştır; Eysenck (1963, 1979) kişilik yapısını dışa dönüklük ve nevrotilik olmak üzere 2 temel boyut kapsamında incelemiş, sonrasında üçüncü faktör olan “Psikotiklik” veya “Dikbaşlılık” faktörünü eklemiştir. Eysenck (1990) kişilikteki bireysel farklılıkların biyolojiden kaynaklı olduğunu savunmakla birlikte, bu üç “süper faktörün” yalnızca kendi araştırmalarında değil, farklı veri toplama yöntemleri kullanılan çalışmalarda da ortaya çıktığını öne sürmüştür (Eysenck ve Long, 1986).

1.2.2. Büyük Beşli Kişilik Modeli

Kişilik özelliklerini sınıflandırmaya ve ölçmeye yönelik araştırmaların ardından beş faktör kişilik yapısına ilişkin gözlemi ilk bildiren kişi Norman (1963) olmuştur. Bu gözlemi takip eden yirmi yıl boyunca kişilik üzerine yapılan çalışmalar duraklama dönemine girmiştir (Camgöz, 2009). 1980’li yıllara gelindiğinde Goldberg (1981) Norman’ın beşinci faktörü olan kültürel duyarlılığı, deneyime açıklık olarak yorumlamıştır.

McCrae ve Costa (1985) uzun yıllar süren çalışmalarının ardından Beş Büyük Kişilik Modeli’ni ortaya koymuştur. Bu model bireysel farklılıkları ele alarak kişilik özelliklerini sınıflandırmayı amaçlar. Bireysel farklılıklar konuşma diline yansır ve dünya üzerindeki her dilde kodlanabilir (Costa ve McCrae, 1992). Son yıllarda yapılan birçok araştırma McCrae ve Costa’nın ortaya koyduğu “büyük beşli”yi kişiliği ölçmede kullanılan en güvenilir model olarak ele almaktadır (Digman, 1990; Goldberg, 1993; Robbins ve Judge, 2017; Taggar, Hackett ve Saha, 1999; De Bortoli vd., 2019). Modelin boylamsal ve ampirik çalışmalara dayalı olması, ölçülen özelliklerin zamana karşı sürekliliğini koruması, bazı biyolojik temellerinin olması, farklı kültür ve gruplarda geçerliliğinin ortaya konması, psikometrik bakımdan kullanımının ve değerlendirilmesinin kolay olması durumlarının beş faktör kişilik modelinin bu denli benimsenmesinde ve yaygın kullanımında etkisi olduğu düşünülmektedir (Costa ve McCrae, 1992).

Model iki kutuplu 5 farklı faktörden oluşur. Bu faktörler; dışa dönüklük, uyumluluk, nevrotilik, sorumluluk ve deneyime açıklık şeklinde açıklanmıştır. İlk

davranış boyutu olan *dışa dönüklük*; kişinin sosyal, enerjik, iyimser, girişken olmasını ifade eder. Bu boyutun diğer ucunda ise *içe dönüklük* bulunmaktadır (Costa ve McCrae, 1992). Baskınlık ve aktivite dışa dönüklük boyutunun temel belirleyicileri arasındadır (Goldberg, 1993). Sevecen, istekli, enerjisi yüksek gibi kişilik özelliklerinin ve olumlu duygulara sahip olmanın dışa dönüklük boyutu ile ilişkili olduğu bilinmektedir (Johnson ve Ostendorf 1993; Watson ve Clark, 1984; Lucas ve Baird, 2004).

Nevrotiklik boyutunda yüksek puan alan kişiler genellikle duygusal sıkıntılar yaşayan ve duyguları oldukça sık değişiklik gösteren kişilerdir. Bu kişiler herhangi bir stres faktörünün olmadığı durumlarda bile huzursuz hissetmeye, durumların olumsuz yönleri ile daha çok ilgilenmeye eğilimlidirler (Watson ve Clark, 1984). Duygusal açıdan dengesiz kişilerde depresyona, suçluluk duygusuna ve düşük öz saygıya daha çok rastlanmakta (McCrae ve Costa, 1987) ve içinde buldukları negativist tutum medikal rahatsızlıklara yakalanma risklerini artırmaktadır (Smith, Pope, Rhodewalt ve Poulton, 1989).

Diğer bir faktör olan *uyumluluk*; yardımsever, güvenilir gibi kişilik özelliklerini açıklamaya hizmet etmektedir. Bu boyuttan düşük puan alan kişilerin düşmanca ve kuşkulu oldukları bildirilmiştir (Burger, 1986). Uyumluluk faktöründen yüksek puan alan kişiler, işleri insanlarla bir arada yapmaktan keyif alırlar ve grup halinde yapılan çalışmalarda daha verimli olurlar (Yürür, 2009). McCrae ve Costa'ya göre (1991) uyumluluk alt boyutu yaşam kalitesini ve kişiler arası ilişkilerde iyi olmayı yordamaktadır.

Sorumluluk boyutu, bazı kaynaklarda öz disiplin olarak da ele alınmaktadır. Bu boyuttan yüksek puan alan kişilerin planlar doğrusunda hareket ettiği, düzenli oldukları söylenebilir. Bu faktörün iş yaşamındaki başarı ile sıklıkla bir arada değerlendirildiği görülmüştür (Barrick ve Mount, 1991; Peltonen vd., 2020). Bu faktör Emilia'ya (2000) göre başa çıkma davranışlarının en kuvvetli yordayıcısıdır. Komarraju, Karau ve Schmeck (2009), sorumluluk alt boyutunun içsel motivasyon ve dışsal motivasyonu pozitif yönde, yüksek düzeyde yordadığı sonuçlara ulaşmıştır. Sorumluluğun diğer ucunda yer alanlar ise dağınık ve tembeldir, yaşamlarını bir amaç olmadan sürdürürler (Feist ve Feist, 2008). Yapılan bir çalışmada sorumluluk

boyutundan düşük puan alanların daha sık trafik kazası yaptıkları bulunmuştur (Arthur ve Graziano, 1996).

Son olarak *açıklık* boyutu deneyime açık olmayı ifade etmektedir. Bu kişilerin bağımsız düşünceleri vardır, yeni görüşleri kabul etmeye isteklidirler (Costa, McCrea ve Dye, 1991). Zamanlarının büyük bölümünü sosyal ortamlarda geçirmeyi tercih ederler (Mehl, Gosling ve Pennebaker, 2006). Deneyime açıklık faktörünün kültürler arası geçerlilik bakımından tartışmalı olmasının nedeni bu boyutun soyut bir özelliği ifade ediyor olmasıdır (McCrae, 1994; Somer vd., 2002).

1.2.3. Büyük Beşli Kişilik Özellikleri Üzerine Yapılan Araştırmalar

Beş faktör kişilik özellikleri yurt içinde ve yurt dışında birçok farklı değişken ile birlikte incelenmiştir. Alan yazın taramasında örgütsel psikoloji ve işletme alanlarında kişiliğin iş performansı ile sıklıkla değerlendirildiği görülmüştür (Day ve Silverman, 1989; Salgado, 1998; Hertz ve Donovan, 2000). Yapılan çalışmalardan birinde iş performansı iyi olan bireylerin uyumluluk ve dışa dönüklük boyutlarından yüksek puanlar aldıkları bulunmuştur (Barrick ve Mount, 1991). Öğretmenlerin katıldığı bir çalışmanın sonuçlarına göre ise kariyer başarısının düşük olması nevrotilik ve uyumluluk kişilik özellikleri ile bağlantılıdır (Smidt vd., 2018). Bir başka çalışmada işkolizm düzeyinin sorumluluk boyutu ile pozitif ancak nevrotilik boyutu ile negatif ilişkide olduğu saptanmıştır (Şencan, 2016). Alanda iş tatmini (McCrae ve Costa, 1991; Deniz, 2008; Balkan vd., 2014), iş doyumunu (Judge vd., 2002) gibi kavramlar da çalışılmıştır. De Vries (2012) yaptığı bir çalışmada liderlik ve kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişkilere rastlamıştır.

Beş faktör modeli ile Karanlık Üçlü arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalardan elde edilen bulgulara göre makyavelizm ve sorumluluk arasında negatif bir ilişki varken nörotizm ile arasında pozitif ancak düşük bir ilişki bulunmaktadır (O'Boyle vd., 2014; Paulhus ve Williams, 2002). Narsisistik eğilimleri olan bireylerle yapılan bir çalışmada uyumluluk boyutundan düşük puan aldıkları görülmüştür (O'Boyle vd., 2014). Karanlık Üçlü'nün bir diğer boyutu olan psikopatinin ise uyumluluk ve sorumluluk faktörleri ile orta negatif ilişki içinde olduğu saptanmıştır (Collison vd., 2018).

DeNeve ve Cooper'e (1998) göre, nevroitiklik yaşam memnuniyetinin önemli bir yordayıcısıdır. Daha sonra yapılan bir araştırmada nevroitiklik ve sorumluluk faktörlerinin yaşam memnuniyeti ile ilişki olduğu bulunmuştur (Hayes ve Joseph, 2003). Alan yazın taraması yapıldığında nörotizm boyutunun öznel iyi oluş (Eryılmaz ve Öğülmüş, 2010; Doğan, 2013); evlilik doyumu (Kelly ve Conley 1987; Bouchard vd., 1999; Tuzcu, 2017); psikolojik sağlamlılık (Özer, 2013; Topçu, 2017) gibi birçok psikolojik değişken ile negatif yönde anlamlı ilişkilere sahip olduğu görülmüştür.

Beş faktör kişilik özellikleri ile dört kimlik statüsü arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalardan birinde deneyime açıklık faktörünün puanları başarılı kimlik statüsüne sahip olanlarda yüksek, ipotekli kimlik statüsüne sahip olanlarda ise düşük olarak bulunmuştur (Tesch ve Cameron, 1987). Ülkemizde yapılan bir araştırmada başarılı kimlik ile nörotizm arasında pozitif, dışa dönüklük arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmış olup (Turan ve Koç, 2018) bir başka çalışmada başarılı kimlik statüsüne sahip olan öğrencilerin dışa dönüklük boyutundan aldıkları puanın yüksek olduğu görülmüştür (Clancy ve Dollinger, 1993). Aynı çalışmada kargaşalı ve askıya alınmış kimlik statüleri ile nevrotizim arasında pozitif yönlü ilişkilere rastlanmıştır.

Shaver ve Brennan (1992) bağlanma stilleri ile en az üç kişilik boyutunun ilişki içinde olduğunu, bağlanma stillerinin yalnızca “deneyime açıklık” faktörü tarafından farklılaşmadığını yazmıştır. Nofle ve Shaver (2006) araştırmalarında büyük beşli ile bağlanma stillerinin boyutları arasında önemli ilişkiler olduğunu; kaygılı bağlanmanın nörotizm ile, kaçınan bağlanmanın ise uyumluluk faktörü ile en güçlü şekilde ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Bu çalışma ile eş zamanlı olarak ülkemizde dışa dönüklük boyutundan yüksek puan kişilerin aynı zamanda güvenli bağlanma stiline sahip oldukları bulunmuştur (Demirkan, 2006).

Majör depresif bozukluk tanısı almış kişilerle yapılan birçok çalışmada dışa dönüklük ve sorumluluk puanlarının düşük, nörotizm puanlarının ise oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Jourdy ve Petot, 2017; Karsten vd., 2012; Koorevaar vd., 2013). Bir başka çalışmada kadın olmak ve depresyon arasındaki ilişkide nörotizm faktörünün önemli bir katkısının olduğu bulunmuştur (Goodwin ve Godlib, 2004). Bu bulgulara ek olarak Koorevaar ve arkadaşlarının 2017'de yaptığı araştırmada uyumluluk faktörünün de depresif semptomlar ile negatif yönlü ilişki içerisinde olduğu saptanmıştır.

Kotov, Gamez, Schmidt ve Watson'a (2010) göre "büyük beşli"nin anksiyete ile olan ilişkisi düşünüldüğünden çok daha güçlüdür ve bu alana olan ilginin yoğunlaştırılması gerekmektedir. Çocuklarda kaygı bozukluğu ile beş faktör kişilik özelliklerinin ilişkisini inceleyen bir çalışmada yüksek nevrozizm düzeyi ve düşük dışa dönüklük düzeyinin yüksek kaygı düzeyi ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Muris vd., 2009). Diğer bir araştırmada sorumluluk ve dışa dönüklük ile kaygı arasında negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır (Fan, 2020). Sosyal kaygı düzeyi ise nörotizm ile pozitif ve dışa dönüklük ile negatif yönde bir ilişki kurarken, diğer üç boyut ile zayıf ilişkilere sahiptir (Kaplan vd., 2015).

Baptiste (2018) büyük beşli ile otantik liderlik kavramının ilişkisini incelemiş, otantiklik liderliği en güçlü şekilde yordayan boyutların sorumluluk ve nörotizm (ters korelasyon) olduğunu bulmuştur. Dışa dönüklük ve deneyime açıklık faktörleri ile otantik liderlik arasında ise anlamlı ilişkiye rastlanmamıştır.

1.3. BENLİĞİN AYRIMLAŞMASI

1.3.1. Benliğin Ayrışması Tanımı ve Tarihçesi

Benliğin ayrışmasına ilişkin açıklamalara sıklıkla Mahler'in ayrılma-bireyleşme kuramı ve Bowen'in aile sistemleri teorisinde rastlanmaktadır. Her iki kuram da oldukça kapsamlı olup bu araştırmada yalnızca benliğin ayrışması kavramını nasıl işledikleri üzerinde durulacaktır.

Benliğin ayrışması kavramını Bowen perspektifinden ele alan aile sistemleri literatürünün aksine, psikanalitik literatür farklılaşmayı, ayrılma-bireyleşme ile bağlantılı olarak ele alır. Mahler ve arkadaşları (1975) anne-çocuk ikilisine ilişkin gözlemlerden bireyselleşme ve farklılaşmaya ilişkin teoriler geliştirirken, Bowen'in (1985a, 1985b, 1985c) benliğin farklılaşmasına ilişkin gözlemleri aileler gibi duygusal ilişki sistemlerine göre yapılmıştır (Bohlander, 1995).

Normal otizm ve normal ortakyaşam farklılaşmamışlığın ilk iki aşamasıdır (Furer, 1964). Bebek ortakyaşamsal evrede iken kendilik-nesne ayrımını yapmamıştır, yani ona göre anne ile kendilik arasında bir farklılaşma yoktur (Mahler ve Furer, 1966). Alistırma evresini takip eden "yeniden yakınlaşma" dönemi çocuğun kendilik temsili oluşturma ve bunları nesne temsillerinden farklılaştırma süreci ile ilişkilidir (Mahler, Pine ve Bergman, 1975). Bu evredeki krizin nasıl çözümlendiği insanın

bireyselleşmesi ve bu bireyselleşmenin içindeki bütünlüğünü etkilemektedir (Mahler, 1971). Ayrılma bireyleşme süreci boyunca başarılması gereken görev, gerek bir miktar nesne sürekliliği gerekse bir miktar kendilik sürekliliği, yani kalıcı bir bireylik kurabilmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 1975).

Aile sistemleri teorisine göre ise ayrılaşmanın düzeyi genetik ile ilgisi olmadan, ancak genetik benzeri bir modelle nesilden nesile aktarılmaktadır (Bowen, 1978). Benliğin ayrılaşması kavramı, çocuğun annesiyle başlangıçtaki kaynaşmasından yavaş yavaş koparak kendi duygusal özerkliğine doğru ilerlediği bir doğal süreci ifade etmektedir (Bowen, 1972). Hiçbir birey aslında tam bir farklılaşma sağlayamadığından her zaman bir düzeyde farklılaşma vardır (Titelman, 2014).

İnsanoğlunun birey olmaya ve birlikte olmaya dair duyduğu arzunun çatışması birçok kuramda ele alınmaktadır. Bowen'in teorisine bakıldığında ise bu iki olgunun çatışması ile değil, dengede olmaları ile ilgilendiği görülür.

Benliğin ayrılaşması kavramı bireyin diğerleriyle ilişki içerisinde olurken (birliktelik) diğerlerinden bağımsız oluşuna (bireysellik) işaret etmektedir (Kerr ve Bowen, 1988). Birliktelik bireyi bağlı ve bağımlı olmaya; bireysellik ise bireyi kendi direktiflerine göre ayrı ve bağımsız bir varlık olmaya iter (Titelman, 2014). Sağlıklı birey bu iki dürtüyü dengede tutabilir (Skowron ve Farrar, 2015); ancak bu denge duygular tarafından yönetildiğinde ayrılaşma sağlıklı bir şekilde gerçekleşmeyecektir (Titelman, 2014). Bu iki güç arasındaki denge entelektüel sistemde birleşmiştir, bu sebeple kavram aynı zamanda duygu ve düşüncüyü (entelektüel süreç) ayırt etme yeteneği olarak da tanımlanmıştır (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988).

1.3.2. Benliğin Ayrılaşmasının Boyutları

Benliğin ayrılaşması iki farklı kategorinin dört boyutu ile incelenmektedir. Bu kategorilerden ilki "kişinin içsel yaşantıları" ile ilişkili olup ben pozisyonu ve duygusal tepkisellik boyutlarını; ikinci kategori ise "kişinin başkalarıyla olan ilişkisi" hakkında bilgi veren başkalarına bağımlılık ve duygusal kopma boyutlarını kapsamaktadır (Bowen, 1978).

Duygusal tepkisellik boyutu, kişinin diğerleriyle iletişiminden doğan stresörler karşısında duygusal tepki verme derecesi ile ilişkilidir (Kerr ve Bowen, 1988). Bu

boyut bireyin öfkeyi nasıl regüle ettiğini gösterir (Skowron vd., 2009) ve duygusal tepkiselliğin yüksekliği kişinin enerjisinin büyük çoğunluğu duygularına ayırdığına işaret etmektedir (Bowen, 1976) ve bu düzey arttıkça benliğin ayrımlaşma düzeyi azalır (Skowron ve Friedlander, 1998). Duygusal tepkisellik entelektüel sistemi geçersiz kılarak onun davranışı yönlendirmesini engelleyebilir (Papero, 2015). Bu boyut objektif tutum ile ilişkili olarak görülmüştür, öyle ki kişi daha objektif bir gözlemci haline geldiğinde duygusal tepkisellik azalır (Bowen, 1978). Duygusal tepkisellik azaldıkça da kişi giderek daha iyi bir gözlemci haline gelir (Titelman, 2014).

Duygusal kopma ise bireyin stresör ile karşılaştığında diğer insanlardan uzaklaşması eğilimini yansıtır (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988). Duygusal kopma düzeyi yüksek olan bir kişi kendini duygularından ve ötekilerden soyutlamaktadır (Skowron vd., 2009; Choi ve Murdock, 2017). Ebeveynleriyle orta düzeyde ayrımlaşmış birey yüksek düzeyde ayrımlaşmış bireye göre daha çok uzaklaşma davranışı sergileyebilir. Daha düşük seviyelerdeki ayrımlaşmanın sonucu ise yoğun ve tam bir duygusal kopuş şeklinde görülecektir (Titelman, 2014).

Bireyin duygularını, düşüncelerini, inançlarını başkasının etkisi altında kalmadan özgürce ifade edebilmesi ise *ben pozisyonu* boyutuna işaret etmektedir (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988). Ben pozisyonu alabilme yeteneğine sahip olan kişiler yakın ilişkilerinde bağımsızlığı bir düzeye kadar koruyabilir, bir yandan da duygusal ve entelektüel düzeylerde eşit derecede işlev gösterebilirler (Bowen, 1976; Skowron ve Friedlander, 1998). Bu bireyler, daha çok içlerine yönelimlidir, bu nedenle başkalarının beklentilerine uyma zorunluluğu hissetmezler (Tuason ve Friedlander, 2000). Bu boyut aynı zamanda etkin sosyal problem çözme becerisi ile ilişkili bulunmuştur (Skowron, 2004).

Kişinin diğerleriyle olan ilişkisinde yakınlık kurma ve iç içe geçme derecesi *başkalarına bağımlılık* boyutu ile açıklanmaktadır (Bowen, 1978; Kerr ve Bowen, 1988). Bağımlılık düzeyi yüksek olan birey başkalarının değerlerini ve inançlarını, kendi ilkeleri ile uyumlu olup olmadığına bakmaksızın benimsemektedir (Skowron ve Schmitt, 2003). Bu boyutta kişi yakın çevresindekilerden uzak kalma durumunu tehdit edici bir unsur olarak görmektedir, dış çevreden onay ve kabul alma arayışında olup

duygusal tepkilerine göre de otomatik olarak hareket eder (Bowen, 1976, 1978; Kerr ve Bowen, 1988).

Ayrımlaşma düzeyi yüksek olan bir kişi hayatta karşılaştığı zorluklarla, yakın ilişkilerinde yaşadığı sorunlarla (Gehart, 2017) ve belirsizlik ile (Skowron ve Dendy, 2004) başa çıkabilme konusunda daha yeteneklidir. Nesnellığe ulaşabilmek için entelektüel sistemi kullanabilir (Gehart, 2017), duyguları üzerine düşünme ve onları düzenlemede başarılıdır (Skowron ve Dendy, 2004). Bu bireyler yalnızken veya ilişkiler bağlamında üretken olabilirler (Papero, 2015).

Ayrımlaşma düzeyi görece düşük olan kişi ise gerçek benliğinden uzaklaşır ve bu durum sahte bir benlik geliştirmesine sebep olur (Kerr ve Bowen, 1988). Bu bireylerde birilerine bağımlı olma durumuna daha sık rastlanmaktadır (Bowen, 1976; Ersevim, 2008). Benliği yüksek düzeyde ayrımlaşmış kişilere nazaran daha düşük esneklik ve uyum kapasitesine sahiptirler ve daha fazla psikolojik ve fiziksel semptom gösterirler (Bowen, 1976).

1.3.3. Benliğin Ayrımlaşması Üzerine Yapılan Araştırmalar

Benlik ayrımlaşması düşük olan bireylerin daha yüksek düzeyde depresyon belirtileri gösterdikleri bilinmektedir (Elieson ve Rubin, 2001; Hooper ve DePuy, 2010; Lee ve Kim, 2019; Rodríguez-González vd., 2019). Bir başka çalışmada ise benliğin ayrımlaşma düzeyi daha yüksek olan bireylerin depresyona daha az yakalandıkları ve benlik saygılarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Yang, 1999).

Bir araştırmada yüksek düzey benliğin ayrımlaşması ile güvenli bağlanma arasında pozitif korelasyon olduğu bulunmuştur (Skowron ve Dendy, 2004; Karami, 2014). Bağlanma boyutları ile benliğin farklılaşması arasında anlamlı ilişkiler ortaya çıkmış; kaçınan bağlanma ve duygusal kopma ile kaygılı bağlanma ve duygusal tepkisellik arasında ise güçlü ilişkiler gözlemlenmiştir (Skowron ve Dendy, 2004). Bazı çalışmalardan elde edilen sonuçlar, maneviyat/manevi yönelim ve ayrımlaşma arasındaki teorik ilişki (pozitif) için ampirik destekler sunmaktadır (Jankowski ve Vaughn, 2009; Mert ve Topal, 2018).

Benliğin ayrımlaşmasının farklı boyutlarının evlilik uyumuna etkisinin incelendiği çalışmalarda (Lohan ve Gupta, 2016; Skowron, 2000) çiftlerin farklılaşma düzeylerinin, evlilik uyumundaki önemli farklılığı açıkladığı saptanmıştır.

Araştırmalardan elde edilen bulgulara göre duygusal kopma ve duygusal tepkisellik daha fazla evlilik sorununun habercisidir.

İlişki geliştirme eğitiminin benliğin ayrılaşmasına etkisini inceleyen bir çalışmada benliğin ayrılaşmasının işlevsel düzeyinde zamanla bir artışın, temel düzeyde bir artışla sonuçlanıp sonuçlanmayacağını araştırmak amaçlanmıştır. Eğitimin ayrılaşma düzeyini ancak işlevsel düzeyde artırdığı bulunmuş olup bir yıllık takipte temel ayrılaşma düzeyi artmıştır. Aynı zamanda kaygı ve ayrılaşma arasında negatif korelasyon olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Griffin ve Apostol, 1993).

Literatür incelendiğinde kavramın ayrıca evlilik doyumu (Gubbins, Perosa ve Bartle-Haring, 2010; Boldaz-Telli, 2019; Peleg, 2008); ilişki doyumu (Lal ve Bartle-Haring, 2011; Kalkan ve Aydoğan, 2019; Stapley ve Murdock, 2020) ve çift uyumu (Polat ve İlhan, 2018) değişkenleri ile incelendiği görülmüştür.

Benliğin ayrılaşması ruhsal, fiziksel ve psikolojik refahla pozitif yönde ilişkilidir (Hanson, 1997). Ayrılaşmanın psikolojik iyi oluşun önemli bir yönü olduğu iddiası (Kerr ve Bowen, 1988) başka bir çalışmada iki farklı değişken üzerinden sınanmış; bulgular benliği düşük düzeyde ayrılaşmış öğrencilerin yüksek düzeyde sosyal kaygı ve semptomatoloji açısından risk altında olabileceğini göstermiştir (Peleg-Popko, 2002). Yapılan boylamsal bir çalışmada düşük duygusal tepkisellik düzeyine ve ben pozisyonu alma yeteneğine sahip olduğunu bildiren öğrencilerin kişiler arası alanda daha az sorun yaşadığı ve daha az psikolojik semptom gösterdiği bulunmuştur (Skowron, Stanley ve Shapiro, 2009).

Peleg ve Rahal 2012 yılında kavramın evrenselliğini sınamak üzere Yahudi ve Arap öğrenciler ile yaptığı çalışmada sonuçların aile sistemleri teorisinin evrensel oluşuna kısmen de olsa destek verdiğini yazmıştır, aynı zamanda psikolojik ve fiziksel sağlığı iyileştirmede benliğin ayrılaşmasını incelemenin öneminden söz etmişlerdir.

Bowen'in teorisinin kültürler arası geçerliliği bir başka araştırmada sınanmış olup hipotezi destekleyen sonuçlara ulaşılmış, aynı çalışmada yüksek düzeyde ayrılaşmanın daha iyi psikolojik uyumu ve sosyal problem çözme becerilerini yordadığı görülmüştür (Skowron, 2004). Bohlander'in 1999 yılında yaptığı araştırmada evli erkeklerde psikolojik iyilik halinin, benliğin farklılaşması ve evlilikte ihtiyaçların karşılanmasıyla ilişkili olduğu hipotezi doğrulanmıştır.

Erikson'un (1963) psikososyal gelişim modeli adı verilen kapsamlı teorisinde birey her aşamasında bir kriz/çatışma ile karşı karşıya kaldığı sekiz farklı evreden geçmektedir. Bu evrelerin başarıyla tamamlanması sağlıklı bir kendilik gelişimi için gereklidir. Psikososyal gelişimin benliğin ayrılaşması ile ilişkisi incelenmiş ve çoklu regresyon analizinde ayrılaşma düzeyinin psikososyal gelişimi anlamlı düzeyde yordadığı bulunmuştur. Elde edilen veriye göre genç yetişkinlerde benliğin ayrılaşma düzeyi ile psikososyal gelişimin sekiz alt ölçeğinin tamamında ve toplam çözümlene puanı arasında istatistiksel anlamlılık bulunmaktadır (Jenkins, Buboltz, Schwartz ve Johnson, 2005).

Benliğin ayrılaşması ile kimliğin boyutları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada regresyon analizleri, başkalarına bağımlılık boyutunun ilişkisel kimliği ve sosyal kimliği yordadığını göstermiştir (Mehri, Salaria, Langroudi ve Baharamizadeha, 2011).

Benliğin ayrılaşma düzeyindeki yüksekliğin stresin etkilerini hafiflettiği öngörülmektedir. Yüksek düzeydeki stres, ayrılaşma düzeyi daha düşük olan bireylerde işlev bozukluğunu öngörmeye daha fazla etkiye sahiptir (Bowen, 1978). Bu hipotez test edilmiş ve sonuçlar Bowen'in tahminini desteklemiştir; ayrılaşma algılanan stresin psikolojik işleyişi beklenen şekillerde öngörmedeki etkilerini hafifletmiştir (Murdock ve Gore, 2004). Bir başka çalışmada ise kaygı ve stresin benliğin ayrılaşması ile negatif bir ilişki içinde olduğu bulunmuştur (Tuason ve Friedlander, 2000). Buna ek olarak daha yüksek düzeyde benlik ayrılaşması, daha düşük düzeyde kronik kaygı ve daha yüksek düzeyde sosyal problem çözme ile ilişkilidir (Knauth, Skowron ve Escobar, 2006).

Kavram aynı zamanda örgütsel bağlılık düzeyi ile birlikte incelenmiş; ayrılaşma ile normatif bağlılık arasında pozitif ve ayrılaşma ile devam bağlılığı arasında negatif bir ilişkiye rastlanmıştır (Sloan, Buckham ve Lee, 2017). Annelerin benlik ayrılaşmasının daha yüksek düzeyde olduğu bilinen düşük gelirli ailelerde çocukların yeterliliğinin (daha az saldırganlık, daha iyi akademik başarı) daha yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur (Skowron, 2005).

Benliğin ayrılaşmasının ilişkilerdeki ikili uyumu yordayıp yordamadığını inceleyen araştırmada sözü edilen iki değişken arasında anlamlı ilişkilere rastlanmıştır;

duygusal kopma boyutundan düşük puan alan çiftlerin en yüksek düzeyde uyumu yakaladığı bulunmuştur (Lampis, 2016).

Yüksek bağlanma kaygısının, benliğin ayrılaşmasının azalmasıyla ilişkili olduğunu ve benliğin ayrılaşmasının azalmasının, daha düşük düzeyde kişiler arası bağışlama, olumlu duygusallık ve sosyal adalet bağlılığı ile ilişkili olduğunu ortaya çıkaran çalışmada duygusal kopma boyutunun kaçınan bağlanma ve pozitif duygusallık arasındaki ilişkide dolaylı bir etkisi olduğu bulunmuştur (Hainlen, Jankowski, Paine ve Sandage, 2016). Ayrılaşmanın boyutları ile yetişkin bağlanması arasındaki anlamlı ilişkilerin doğrulandığı diğer bir çalışmada ayrılaşmanın, bağlanma kaygısındaki değişkenliğin %40'ını ve kaçınan bağlanmadaki varyansın %62'sini açıkladığı bulunmuştur (Skowron ve Dendy, 2004).

Güney Koreliler ile yapılan bir çalışmada yüksek düzeyde ayrılaşmış olan grupların daha sağlıklı aile işlevselliği, daha olumlu aile iletişimi ve daha çok aile memnuniyetine sahip oldukları sonucuna varılmıştır (Kim vd., 2014).

Benlik kurguları ile ilişki üzerine yapılan analizlerin sonuçlarına bakıldığında bağımsız benlik kurgusunun, benliğin ayrılaşması ile güçlü bir şekilde pozitif yönde ilişkili olduğu görülmüştür. Karşılıklı bağımlı benlik kurgusu ise, benliğin ayrılaşması ile negatif ilişkili bulunmuştur. Yazarlara göre bu bulgunun olası bir açıklaması, karşılıklı bağımlı benlik kurgusu düzeyleri yüksek bireylerin, benliğin ayrılaşmasının alt ölçekleri olan başkalarına bağımlılık ve duygusal tepkisellik ifadelerine daha yatkın olabileceğidir (Ross ve Murdock, 2014).

1.4. KENDİNE YANSITMA VE İÇGÖRÜ

1.4.1. Özbilinç

Kendine yansıtma ve içgörü kavramları ile yakından ilişkili bir yapı olan özbilinç (self-consciousness), bireyin ruh halinin ve o ruh hali hakkındaki düşüncelerinin farkında olabilmesidir (Mayer ve Stevens, 1994). Scheier ve Carver' e (1985) göre özbilinç ya bireyin dikkatini benliğinin gizli yönlerine, içsel duygu ve düşüncelerine yönlendirmesi ya da dış dünyaya, yani benliğinin diğer kişilere açık olan yönüne yönlendirmesidir. İnsanın özbilinç yeteneği (kendisi üzerinde düşünme ve kişinin düşünceleri, deneyimleri ve eylemleri hakkında düşünme kapasitesi) kişiliği ve motivasyonu anlamada merkezi öneme sahiptir (Silvia, 2022).

Özbilinç; özel özbilinç, genel özbilinç ve sosyal kaygı olmak üzere üç alt boyuta sahiptir. Bu alt boyutlardan biri olan özel özbilinç; bireyin diğerleri tarafından bilinmeyen duyguları ve inançları üzerine derin bir şekilde düşünmesi ve farkındalık geliştirmesi eğilimini ifade etmektedir (Fenigstein vd., 1975). Özel özbilincin; bireylerin düşüncelere, duygulara ve davranışlara odaklanma ve bunları değerlendirme yeteneğini (öz yansıtma) ve aynı zamanda içsel durumları ve davranışları anlamada netlik kazanma yeteneğini (içgörü) kapsadığı düşünülmektedir (Sutton, 2016).

1.4.2. Kendine Yansıtma (Öz Yansıtma) ve İlgili Araştırmalar

Kendine yansıtma şuna işaret etmektedir: kişinin dikkatini amaçlı olarak kendi düşüncelerine, duygularına ve davranışlarına yönlendirmesi ve onları değerlendirmesi (Grant, Franklin ve Langford, 2002). Bir başka tanıma göre ise öz yansıtma düşüncelerin, duyguların, davranışların olduğu kadar içgörünün de incelenmesi ve değerlendirilmesini kapsamaktadır (Carver ve Scheier, 2001). Kişinin kendilik duygusu üzerinde bilinçli olarak düşünme kapasitesi, öz-farkındalığın önemli bir yönüdür (Johnson vd., 2002).

Literatürde tanımına ilişkin önemli bir tartışma olmasına rağmen (Nguyen vd., 2014), öz yansıtma psikolojik bir kavram olarak kabul edilebilir. APA'ya (2010) göre ise kavram; kişinin düşüncelerini, duygularını ve davranışlarını gözlemlediği ve analiz ettiği içebakış süreci olarak ifade edilmektedir.

“İçsel algı” terimini kullanarak bireyin kendi içsel süreçlerine bir gözlemci gibi yaklaştığında yüksek farkındalığa ulaşacağını öne süren Wilhelm Wundt'un (1907) kendine yansıtma kavramının temelini attığı düşünülmektedir (Akt. Tuescher, 1998).

Kişinin kendi duygu, düşünce ve davranışlarına ilişkin gözlem yapması, yani kendine yansıtmayı kullanması birçok araştırmacı tarafından sağlıklı bir süreç olarak görülmektedir. Kişi kendine yansıtma yöntemi ile seçimleri, deneyimleri ve davranışları hakkında daha fazla bilgi edinir (Liptak, 2007). Kendilerini tarif etmeleri istendiğinde, kendine yansıtmayı kullanan kişilerin bunu, öz şemaları daha az ayrıntılı olan kişilere göre daha kapsamlı ve başarılı olarak yaptıkları görülmüştür (Burnkrant ve Page, 1984). Öz yansıtma kişinin otomatik düşüncelerini fark edebilmesini sağlayarak davranışlarını düzenlemesine yardımcı olur (Lyke, 2009). Bir araştırmada stresli durumlarda gelişen sosyal beceriler ile öz yansıtma arasında pozitif ilişkilere

rastlanmıştır (Takano vd., 2011). Aynı zamanda öz yansıtmanın iyi bir zihinsel sağlık gibi kişisel gelişim göstergeleriyle de pozitif ilişkili olduğu bilinmektedir (Joireman vd., 2002). Son modeller gündelik hayatta karşımıza çıkan stresörler ile başa çıkmada kendini gözlemlemenin önemini vurgulamakta olup yansıtmalardan kazanılan içgörünün psikolojik sağlamlılığa katkıda bulunacağına inanılmaktadır (Crane, Searle, Kangas ve Nwiran, 2019). Yapılan bir araştırmada, öz-şefkatli olduğunu bildiren ergenlerin daha az kaygı bildirdikleri ve bu etkinin özellikle ortalama ve ortalamanın üzerindeki öz yansıtma düzeylerinde arttığı ortaya çıkmıştır (Stefan ve Chei, 2022).

Ancak öz yansıtmanın aşırı kullanımının psikolojik sağlığa olumsuz etkilerinin olduğunu ispatlayan birçok araştırmaya rastlanmıştır. Grant ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında kendine yansıtma ölçeği, kaygı ve stres ölçekleri ile pozitif ilişkili olarak bulunmuştur. Yapılan bazı çalışmalardan elde edilen bulgulara göre öz yansıtma bireyler için bir dereceye kadar fayda sağlayan bir olgu iken, yüksek düzeyde öz yansıtma kaygı, stres ve depresyona yol açabilmektedir. İçgörü ise anksiyete ve depresyon olguları ile negatif ilişki içerisindedir (Anderson vd., 1996; Creed ve Funder, 1998; Silvia ve Phillips, 2011). Buna ek olarak bir başka çalışmada öz yansıtmanın çocuklarda ve ergenlerde içselleştirme sorunlarının göstergesi olduğu bulunmuştur (Sauter vd., 2010).

Bazı araştırmalara göre öz yansıtma daha yüksek düzeyde sosyal kaygı ile ilişkili iken (Clark ve Wells, 1995; Ruipérez ve Belloch, 2003); son yıllarda yapılan bir çalışmada hem öz-şefkati hem de öz-yansıtma düzeyi yüksek olan ergenlerin, sosyal kaygı yaşamaya daha az eğilimli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Stefan ve Cheie, 2022).

Öz yansıtma ile ilişkili bulgularda tutarlılığın olmayışı bazı araştırmacılar tarafından şöyle açıklanmaktadır: Kendine odaklı dikkat, bireyin kendine gönderme yapan, içsel olarak üretilen bilgilere ilişkin farkındalığı olarak tanımlanır (Ingram, 1990). Kendine odaklı dikkatin yüksek olduğu durumlarda, öz yansıtmanın ruminasyonu ve psikolojik sıkıntıyı artırabileceği düşünülebilir (Trapnell ve Campbell, 1999). Aynı zamanda öz yansıtmanın psikopatoloji ile ilişki oluşunda, ruminasyonun önemli bir rolü olduğu düşünülmektedir (Anderson, 1996; Grant vd., 2002).

Kendi üzerine düşünmenin uyumsuz bir biçimi olan ruminasyon, mevcut olumsuz duyguların veya kendine yönelik algılanan tehditlerin nedenleri, sonuçları

ve semptomları hakkında tekrarlayan ve kontrol edilemeyen düşüncelerle karakterize edilir (Nolen-Hoeksema ve Morrow, 1991). Bu kapsamda ruminatif düşünceyi içeren öz yansıtmadan içgörü elde etme olasılığının daha düşük olduğu öne sürülmektedir (Bucknell vd., 2022). Ruminasyon, olumsuz değerlendirilme korkusunun artması ile ilişkilidir; oysa yapıcı merak ve kişisel gelişim ihtiyacı ile motive edilen kendine odaklanma, sosyal uyaranların daha az önyargılı işlenmesini sağlayabilir (Ozawa ve Hasegawa, 2017).

Sonuç olarak birçok ampirik araştırmanın ortak sorunu öz yansıtmanın ruminasyon ile karıştırılmasıdır (Stein ve Grant, 2014). Grant'a (2001) göre ruminasyon esasen işlevsiz bir içeriğe sahip olan öz yansıtma eylemi olmasına rağmen, öz yansıtmanın kendi başına herhangi bir duygusal değerden bağımsız bir süreç olduğunu belirtmek önemlidir. Buna göre kişinin kendini inceleme eylemi, incelemenin sonucunda meydana gelebilecek herhangi bir duygu veya etkiden mantıksal olarak bağımsızdır. Roberts ve Stark'a (2008) göre içgörü, derinlemesine düşünmenin (öz yansıtma) nedeni veya ihtiyacıyla ilgilidir, ancak derinlemesine düşünme süreci içgörüyü yol açmaz.

1.4.3. İçgörü ve İlgili Araştırmalar

İçgörü kavramı uzun yıllar boyunca psikolojik farkındalık kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır (Hall, 1992). Appelbaum (1973) psikolojik farkındalığı "bir kişinin, deneyimlerinin ve davranışlarının anlamlarını ve nedenlerini öğrenme amacıyla düşünceler, duygular ve eylemler arasındaki ilişkileri görme yeteneği" olarak tanımlamış; psikolojik farkındalık ile içgörü arasında ayrım yaparak ilkinin bir süreç, ikincisinin ise sürecin bir ürünü olduğunu öne sürmüştür.

İçgörü kavramı ile anlatılmak istenen, bireyin kendi duygularına ve düşüncelerine ilişkin farkındalığıdır. İçgörü, kişilerin kendilerine ve çevresindekilere nasıl davrandığını, şimdiki ve geçmişindeki ilişkiler arasında nasıl bağlantılar kurduğunu fark etmesidir (Messer ve McWilliams, 2002). Birey içgörü sayesinde güçlü ve zayıf yanlarının farkına varır (London, 2001). Ancak bu kavram ile anlatılmak istenen yalnızca kişisel farkındalıktan ibaret olmayıp aynı zamanda eylemi mümkün kılan katılımı da içermektedir (Reid ve Finesinger, 1952).

Hamachek'e (2000) göre içebakış; kişinin kendi içinde olup biten süreçleri görme çabasıdır ve kişinin kendisine duygu, düşünce ve davranışları konusunda sorular sormasını gerektirir. Bireyler içe bakış yöntemini kullandıklarında farklı düzeylerde içgörü kazanmaktadır. İçgörüyü klinik olarak tanımlayan ilk araştırmacılardan biri olan Jaspers (1912) ise bu kavramı, bir bütün olarak hastalığın farkında olma, hastalığın belirtilerinin farkında olma şeklinde ifade etmektedir. İçgörü akıl hastalığına ilişkin tanımlayıcı inançlar ya da semptomlar olarak incelenebilir (Roe vd., 2003). Birçok araştırma psikotik bozukluklarının birçoğunda ayırıcı olan faktörün içgörü olduğunu bulmuştur; iyi bir prognoz için içgörü, klinik açıdan büyük öneme sahiptir (Carpenter vd., 1973).

İçgörünün birçok terapi ekolünde merkezi önem taşıdığı görülmektedir. Değişime yönelik tüm girişimler derinlemesine düşünmeyi ve içgörüyü teşvik etmeye yöneliktir (Strupp, 1988). İçgörü kavramı ilk olarak psikanalitik çalışmalarda hastaların gerçeği doğru değerlendirip değerlendirmemesi olarak ele alınmıştır (Lewis, 1934). Freud'a (1923) göre içgörü, psikolojik belirtilerin ne anlama geldiğinin ve baskılanmış düşüncelere ilişkin sağlıklı işlevde bulunmayı engelleyen nedenlerin neler olduğunun anlaşılmasıdır. Psikanalitik terapide bu psikolojik yapı, bireyin baskılanmış düşüncelere ve bilinçdışındaki içsel çatışmalara dair farkındalık kazanmasını içerir.

Mosak ve Maniacci (2013), içgörüyü yapıcı bir etkinliğe dönüştürmeyi anlama olarak tanımlanmaktadır. Psikanalist kuramcılardan biri olan Adler' e (1927) göre ise içgörü terapötik ilişki içinde değişimin temelini oluşturan kişisel farkındalığın özel bir formudur. Kişisel farkındalık ve kendini anlama, ancak davranışın gizli amaçlarının ve hedeflerinin bilinç düzeyine çıkarılmasıyla mümkündür.

Birçok yazara göre bireyin kendisini izlediği ve değerlendirdiği aşamalardan doğan döngüsel süreç davranış değişikliğinin özüdür (Clark ve Fairburn, 1997). İçgörü, amaca yönelik yönlendirilmiş davranış değişikliğini kendi başına kolaylaştırır (Grant, 2001). Bu sebeple kavram aynı zamanda bilişsel ve davranışçı yaklaşımlarda da önemlidir (Beck, 1970; Beck ve Emery, 1985; Young, 1999). Bilişsel terapiler, içgörüyü genellikle bireyin düşünce süreçlerini anlamak, değerlendirmek ve değiştirmek üzerine odaklanan bir bağlamda ele alır. İçgörü, bu terapötik yaklaşımlarda bireyin kendi düşünce kalıplarını fark etmesi, bunları değerlendirmesi ve olumsuz veya hatalı düşünce kalıplarını değiştirmesi olarak kabul edilmektedir

(Corey, 2009). Buna göre danışanların, davranış değişimi için, nasıl düşündüklerini, hissettiklerini, davrandıklarını ve diğerleri üzerinde sahip oldukları etkiyi fark etmeleri gerekmektedir (Meichenbaum, 1994).

Ellis'in (1994), içgörüyü bakış açısının diğer kuramlara göre biraz daha farklı olduğu görülür. Kurucusu olduğu Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi içgörüyü bir lüks olarak görmektedir, buna göre önemli olan bireyin yaşadığı zorlukları daha etkili bir şekilde yönetmek için sahip olduğu irrasyonel düşünce kalıplarını tanınması ve değiştirmesi gerektirir. Bu bakış açısında içgörü, bireyin kendi düşünce süreçlerini anlamaktan çok sağlıklı olmayan düşünce süreçlerini değiştirerek daha rasyonel bir şekilde sürdürmek ile ilişkili olarak anlaşılmaktadır (Spiegler, 2008).

Gestalt ekolünün önemli isimlerinden biri olan Köhler'in 1917 yılında şempanzeler üzerinde yaptığı deneylerde, hayvanların bir problemle karşılaştıklarında aniden bir içgörüyü ulaştıkları ve bu içgörü sayesinde sorunu çözebildikleri bulunmuştur. Bu çalışma ile Köhler, "içgörü öğrenimi" kavramını ortaya atmıştır. Böylece deneysel kuram içgörüyü, bireyin bilincindeki değişim olarak tanımlamaktadır. Bu kuram kişinin kendisine ilişkin farklı yönleri ortaya çıkardığı, deneyimler aracılığıyla yeni yollar keşfettiğini ifade eden "yakın içgörü deneyimi" ile bireyin deneyimlerini soyut olarak kavramasını ifade eden "uzak içgörü deneyimi" kavramlarını literatüre kazandırmıştır (Greenberg ve Van Balen, 1998).

Birey merkezli kurama göre ise içgörünün duygusal bir anlamı vardır; bu aslında bir kabul sürecidir ve bilinçli olma haline, yeni deneyimleri keşfetmeye işaret etmektedir (Rogers, 1942). İçgörü, bireyin duygusal deneyimlerinin farkında olmasını içerir. Kuramda bireyin içgörüsünü geliştirmesinin, dışsal otoritelerin veya toplumsal normların etkisi yerine kendi içsel referanslarına dayalı bir anlama süreci olduğu savunulmaktadır (Rogers, 1942). Terapide birey uyumsuz benlik kavramını koruyan savunmaları yıkabilir ve acı veren sorunlarından kendilerine ilişkin yanlış olan görüşün sorumlu olduğunu fark edebilir (Rogers, 1961). Ardından gerçekleştirdiği çalışmalarda Rogers (1961), içgörü terimi yerine farkındalık ve duygu deneyimi ifadelerini kullanmıştır.

Varoluşçu kuramda içgörü bireyin kendi varoluşsal durumunu daha derinlemesine anlama ve anlamlandırma süreci olarak değerlendirilir (May, 1981). Ölüm farkındalığı bireyin kendi varoluşsal durumu, değerleri ve yaşamının anlamı gibi

konularda daha derin bir içgörü kazanmasına zemin oluşturabilir. Bu farkındalık içgörüyü artırarak bireyin kendi varoluşsal gerçekliğini daha iyi anlamasına ve değerlerine uygun bir yaşam sürmesine katkıda bulunacaktır (Yalom, 2008). Varoluşsal içgörü bireyin dünya görüşü ve duygularının yer aldığı varoluşsal bir deneyime ilişkin değişimi içermektedir. Birey kendine ilişkin bir anlayış geliştirdiği gibi hayat deneyimi için de yeni hedefler belirler (Schneider ve May, 1995). Bireyin içgörü kazanması, kendi değerlerini ve önceliklerini belirleme sürecine katkıda bulunmaktadır (May, 1981).

1.4.4. Kendine Yansıtma ve İçgörü Arasındaki İlişki

Teorik tahminler doğrultusunda, bazı araştırmalarda öz-yansıtma ve içgörü arasında pozitif ilişki olduğu öne sürülmüştür (Hixon ve Swann, 1993). Ne var ki birçok araştırmada öz yansıtma ve içgörü arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur (Lyke, 2009; Silvia, Eichstaedt ve Phillips, 2005).

Öz yansıtma ve içgörü mantıksal olarak birbirinden ayrı süreçlerdir. Kişi içgörü kazanmaksızın öz yansıtma hatırı sayılır zaman harcayabilir (Grant vd., 2002). Yapılan bir araştırmaya göre kendine yansıtma ve içgörü, dayanıklılık ile pozitif yönde ilişkili iken; yalnızca içgörü stres ile negatif ilişkilidir (Cowden ve Meyer-Weitz, 2016). Bir başka çalışmada destek arama davranışı içgörü ile ilişkili bulunmuş olup kendine yansıtma ile arasında ilişki bulunamamıştır (Oostvogels, Bongers ve Willems, 2018). İçgörü üzerine yapılan birçok araştırmanın bulgularına göre bu değişken, psikolojik iyi oluşun en önemli yordayıcılarından biridir (Harrington ve Loffredo, 2010; Lyke, 2009; Stein ve Grant, 2014; Selwyn ve Grant, 2019). Öz yansıtmanın sıklığının arttığı durumlarda ise depresyon ile korelasyon gösterdiğine dair bulgulara rastlanılmaktadır (Matthews ve Wells, 2004). İçgörü, öğretmenlerde öznel iyi oluş ile pozitif ve tükenmişlik ile negatif korelasyon gösterirken, öz yansıtmanın bu değişkenlerle ilişkisine rastlanmamıştır (Bredehöft, 2023).

Öz yansıtma, içgörünün geliştirilmesi yoluyla öznel iyi oluşun artmasını sağlayabilir ve bunun, düşük düzeyde işlevsiz tutumlar ve daha yüksek düzeyde olumlu öz değerlendirmeler mevcut olduğunda ortaya çıkma olasılığı daha yüksektir (Stein ve Grant, 2014). Dayanıklılık ve iyi oluşun kazanılmasında öz yansıtma

katılmak, ancak ruminasyonun yokluğunda içgörünün gelişimi ile desteklendiğinde önemlidir (Bucknell vd., 2022).

1.5. ARAŞTIRMANIN AMACI

Duygusal otantiklik, bireylerin kendi duygularını kabul etme ve doğru bir şekilde ifade etme yeteneklerini içeren önemli bir konsepttir. Araştırma, duygusal otantikliğin bireylerin ruh sağlığı üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Elde edilen sonuçlar, duygusal otantikliğin diğer değişkenler ile ilişkisinin anlaşılmasına ve bireylerin bu önemli psikolojik özelliği geliştirmelerine yardımcı olacak değerli bir içgörü sunacaktır.

Bu araştırmanın sonuçlarının aynı zamanda psikoterapistlere, bireylerin duygusal süreçlerini anlamada ve geliştirmede kullanılabilecek yeni perspektifler sunacağına, danışanların duygusal otantiklik düzeylerinin klinik uygulamalara olan etkisini anlamada yardımcı olacağına inanılmaktadır. Bu kapsamda duygusal otantiklik kavramının ilişkilendirilmesi hedeflenen değişkenler ile arasında nasıl bir bağlantı olduğunun değerlendirilmesi pratiğe yönelik uygulamalar için oldukça değerli olabilir.

Ruh sağlığı alanında kritik bir öneme sahip olan duygusal otantiklik üzerine yapılan çalışmaların sayısının oldukça az olması, bu konudaki literatürde belirgin bir boşluğu göstermektedir. Bu araştırma, sadece duygusal otantiklik üzerine yapılan çalışmaların yetersizliğini ele almakla kalmayıp, aynı zamanda bu eksikliğin neden bu kadar önemli olduğunu anlamayı da amaçlamaktadır. Duygusal otantiklik, bireylerin kendilerini daha derinlemesine anlamalarına, sağlıklı ilişkiler kurmalarına ve kişisel gelişimlerini yönlendirmelerine olanak tanıyabilir. Bu bağlamda, bu konuda yapılan araştırmaların bireylerin ruh sağlığına, ilişkilerine ve genel yaşam kalitesine olan potansiyel etkilerini anlamamıza katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Bu çalışma, duygusal otantiklik kavramı hakkında daha derin bir bilgi tabanı oluşturarak ruh sağlığına yönelik uygulamalarda ve teorik literatürde ilerlemeyi hedeflemektedir.

Bu araştırmanın amacı duygusal otantikliğin benliğin ayrımlaşması, beş faktör kişilik özellikleri, öz yansıtma ve içgörü ile ilişkisini anlamak ve bu faktörler arasındaki potansiyel bağlantıları ortaya çıkarmaktır. Bu amaç için oluşturulan hipotezler aşağıda verilmiştir.

H_1 : Benliğin Ayrımlaşması, Büyük Beş–50 Kişilik Testi ve Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeklerinin alt boyutları ile Duygusal Otantiklik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları arasında ilişki vardır.

H_2 : Benliğin Ayrımlaşması, Büyük Beş–50 Kişilik Testi ve Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeklerinin alt boyutları Duygusal Otantiklik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarını yordamaktadır.

H_3 : Benliğin Ayrımlaşması, Büyük Beş–50 Kişilik Testi ve Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeklerinin alt boyutlarının Duygusal Otantiklik Ölçeği toplam puanı ve alt boyutları üzerindeki yordayıcılık etkisi demografik özelliklere göre farklılaşmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. YÖNTEM

2.1. KATILIMCILAR

Çalışmanın anakütlesini 18-35 yaş aralığındaki genç yetişkinler oluşturmaktadır. Verinin elde edilebilmesi için amaçlı ve kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak katılımcılara çevrimiçi ortamda formlar gönderilmiştir. Araştırmaya 415 kişi katılmış olup yaş kriterini sağlamayan (18 yaşından küçük veya 35 yaşından büyük) katılımcılar veri setinden çıkarılmış, analiz 401 katılımcının yanıtları üzerinden yapılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların %72,6'sı (n=291) kadın, %27,4'ü (n=110) erkektir. Katılımcıların %56,4'ü (n=226) lisans mezunu, %28,7'si (n=115) lise, %8'i (n=32) lisansüstü ve %6,9'u (n=27) ilköğretim mezunudur.

2.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırma kapsamında katılımcılara doğrudan veri toplama yöntemlerinden biri olan anket formu iletilmiştir. Anket formunun içeriğini demografik bilgi formu, duygusal otantikliği ölçmek amacıyla Duygusal Otantiklik Ölçeği, kişilik özelliklerini ölçmek amacıyla Büyük Beş-50 Kişilik Testi, benliğin ayrımlaşma düzeyini ölçmek amacıyla Benliğin Ayrımlaşması Ölçeği ve son olarak öz yansıtma ve içgörü düzeylerinin ölçülmesi amacıyla Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği oluşturmaktadır.

2.2.1. Demografik Bilgi Formu

Açıklama kısmında bilgilendirilmiş onam formunu içeren ve örnekleme oluşturan katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, ekonomik durum, doğum sırası, şu an kiminle yaşadığı ve anne ya da babasının bakımı ile ilgilenip ilgilenmediği, psikoterapi desteği alıp almadığı, çocukluğunda ailesi dışında biri ile aynı evde yaşayıp yaşamadığı ve yine anne babası dışında bir bakım verene sahip olup olmadığı, anne ve babasının sağ olup olmama durumu, anne babanın birlikte yaşama durumunu sorgulayan kişisel bilgi formudur.

2.2.2. Duygusal Otantiklik Ölçeği (DOÖ)

Bireylerin duygusal otantiklik düzeylerini ölçmeye amaçlayan ölçek ülkemizde Karakuş, Akbay ve Uzun (2022) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, 20 maddeden oluşmaktadır. Otantik davranış (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8), dış etkiyi kabullenme (9, 10, 11, 12, 13) ve duygusal kaçınma (14, 15, 16, 17, 18, 19, 20) olmak üzere üç alt boyutu bulunan ölçek 1-5 arasında puanlanmaktadır (1-Hiç Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kararsızım, 4-Katılıyorum ve 5-Kesinlikle Katılıyorum). Duygusal Otantiklik Ölçeğinin güvenilirliğine ilişkin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı toplam ölçek için 0,89, otantik davranış için 0,86, dış etkiyi kabullenme için 0,79 ve son olarak duygusal kaçınma alt boyutu için 0,76 olarak hesaplanmıştır. Ölçek faktör yükleri 0,41 ile 0,81 arasında değişmektedir. Her bir boyut kendisine ait maddelerin toplanmasıyla ayrı ayrı değerlendirildiği gibi ölçekten toplam puan da elde edilebilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 20, en yüksek puan ise 100'dür (Karakuş, Akbay ve Uzun, 2022). Ölçeğin otantik davranış alt boyutu "Duygularımı en gerçek haliyle ifade ederim.", "Hissettiğim duygu ile onu ifade etme şeklim tutarlıdır." gibi maddelerden oluşmaktadır. Duygusal kaçınma alt boyutuna ait maddeler; "Olumsuz duygularımı (kızgınlık, öfke vb.) ifade etmekten kaçınırım.", "Olumlu duygularımı (sevgi vb.) ifade etmekten çekinirim." gibi bireylerin duygularını sergilemeye ilişkin tutumu ile ilişkilidir. Dış etkiyi kabullenme alt boyutunun maddeleri ise; "Yargılanacağımı düşündüğüm duygularımı ifade etmekten kaçınırım." gibi bireylerin duygularını ifade etmede dış faktörlerden nasıl etkilendiği ile ilişkilidir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde Duygusal Otantiklik Toplamı için DOT, Otantik Davranış için OD, Duygusal Kaçınma için DKA ve Dış Etkiyi Kabullenme için DEK kısaltmaları kullanılacaktır.

2.2.3. Benliğin Ayrışması Ölçeği (BAÖ)

Skowron ve Friedlander (1998) tarafından geliştirilmiş olan ölçek (Differentiation of Self Inventory), Işık ve Bulduk (2015) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.

Benliğin ayrışma düzeyini ölçmeyi amaçlayan ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Duygusal tepkisellik (8, 11, 15, 17, 18), Ben pozisyonu (6, 10, 12, 13, 19), duygusal kopma (1, 3, 4, 7, 16), başkalarına bağımlılık (2, 5, 9, 14, 20) olmak

üzere dört alt boyutu bulunan ölçek 1 ile 6 arasında puanlanmaktadır. Alt ölçeklerin toplamı her bir alt ölçeğe ilişkin benliğin ayrılaşması puanını vermekte olup ölçekten ayrıca toplam puan da elde edilebilmektedir. Puanın yüksekliği, benliğin ayrılaşma düzeyinin yüksekliğini ifade etmektedir. Ölçekten elde edilecek puan en az 20, en fazla 120 olmaktadır. Orijinal ölçeğin güvenirlik katsayısı değeri ölçek geneli için 0,88; Duygusal Tepkisellik alt boyutu maddeleri için 0,83; Ben Pozisyonu alt boyutu maddeleri için 0,80; Duygusal Kopma alt boyutu maddeleri için 0,80 ve Başkalarına Bağımlılık alt boyutu maddeleri için 0,82 olarak bulunmuştur. Uyarlama ölçeğinin güvenirlik katsayısı değeri ölçek geneli için 0,81; Duygusal Tepkisellik alt boyutu maddeleri için 0,78; Ben Pozisyonu alt boyutu maddeleri için 0,75; Duygusal Kopma alt boyutu maddeleri için 0,77 ve Başkalarına Bağımlılık alt boyutu maddeleri için 0,74 olarak bulunmuştur. 63 katılımcı ile yapılan test-tekrar test güvenirlik çalışmasında elde edilen katsayı değeri 0,74'tür. İç tutarlılık tüm ölçek için 0,70; Duygusal Tepkisellik için 0,71; Ben Pozisyonu için 0,64; Duygusal Kopma için 0,67 ve Başkalarına Bağımlılık için 0,72'dir (Işık ve Bulduk, 2015).

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde Duygusal Tepkisellik için DT, Ben Pozisyonu için BP, Duygusal Kopma için DKO ve Başkalarına Bağımlılık için BB kısaltmaları kullanılacaktır.

2.2.4. Büyük Beş-50 Kişilik Testi (B5KT-50-Tr)

Büyük Beş Kişilik Testi-50 (B5KT-50, Big Five Questionnaire-50), tek uçlu 100 sığata dayalı ve faktörleri bağımsız 'Büyük Beş Testi' temel alınarak Goldberg (1992) tarafından geliştirilmiş olup Türkçeye uyarlama çalışması Tatar (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir.

Uyarlama çalışması iki aşama ve iki ayrı çalışmayla yürütülmüştür. Bu çalışmada, önce Büyük Beş-50 Kişilik Testi Türkçeye çevrilmiştir. Daha sonra B5KT-50- Tr ile Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu (5FKE-KF) aynı grup üzerinde uygulama yapılarak, testlerin yapıları ve faktörleri birçok işlemle karşılaştırılmıştır. B5KT-50-Tr'nin çeviri işlemleri ve formunun geçerlilik, güvenirlik işlemlerinin bir kısmı ile B5KT-50-Tr ve 5FKE-KF'nin birlikte uygulanarak aynı grup üzerinde elde edilen veri açısından testler karşılaştırılmıştır. Çeviri formu için geçerlilik çalışması kapsamında açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA), güvenirlik

çalışması için de iç tutarlılık ve test-tekrar test bağıntı katsayıları hesaplanmıştır. Çeviri çalışmasında B5KT-50-Tr'nin beş faktörle toplam varyansın %35,58'ini açıkladığı ve DFA sonuçlarına göre de model uyumu gösterdiği görülmüştür. Testin faktörlerinin 0,65-0,79 arasında iç tutarlılık, 0,55-0,80 arasında da test-tekrar test bağıntıları hesaplanmıştır. Test faktörlerinin asıl uygulamada 0,652-0,794 arasında, tekrar test uygulamasında ise 0,670-0,809 arasında iç tutarlılık gösterdiği görülmüştür. Test-tekrar test bağıntıları ise 0,547-0,803 arasında elde edilmiştir (Tatar, 2017). Kişilik özelliklerini incelemeyi amaçlayan ölçek, 50 maddeden oluşmaktadır. Faktörlerin dışa dönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusal dengelilik ve zekâ/hayal gücü olarak isimlendirildiği ve her faktöründe 10 madde yer alan ölçek 1-5 arasında puanlanmaktadır (1- hiç uygun değil, 5- çok uygun).

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde Dışa Dönüklük için DDÖ, Sorumluluk için SOR, Uyumluluk için UYUM, Duygusal Dengelilik için DDE ve Zekâ/Hayal Gücü için Z/HG olarak kısaltmalar kullanılacaktır.

2.2.5. Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği (KYİÖ)

Katılımcıların öz yansıtma ve içgörü düzeylerini ölçmeyi amaçlayan ölçek Grant ve ark. (2002) tarafından geliştirilmiş olup, orijinal hali 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Aşkun ve Çetin tarafından (2017) Türkçeye uyarlanmış olup yapılan çalışmada 10 maddenin daha iyi bir uyuma sahip olduğu bulunmuştur. 1 ile 6 arasında puanlanan ölçeğin alt boyutları öz yansıtma ve içgörü olarak belirlenmiştir. Ölçeğin analizlerinde ortalama istatistikleri üzerinden analizler ve hesaplamalar yapılmıştır. Cronbach alfa katsayısı toplam ölçek için 0,70, öz yansıtma alt boyutu için 0,80 ve içgörü alt boyutu için 0,65 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin öz yansıtma alt boyutunda “Yapmakta olduğum şeyleri değerlendirmek benim için önemlidir.”, “Hislerimin ne anlama geldiğini anlamaya çalışmak benim için önemlidir.” gibi maddeler bulunmaktadır. İçgörü alt boyutunda ise “İçimde bir his oluştuğunun sıklıkla farkındayım; ama onun ne olduğunu pek bilmem.”, “Sık sık bir şeyler hakkında nasıl hissettiğimden anlam çıkarmayı zor buluyorum.” gibi maddeler yer almaktadır. Bu alt boyuta ait maddeler ters puanlanmaktadır.

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde İçgörü için İÖ ve Öz Yansıtma için ÖZ kısaltmaları kullanılacaktır.

2.3. VERİ ANALİZİ

Araştırmada veri analizi için SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 25.0 versiyonu kullanılmıştır. Toplanan veri için gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, veri seti içerisinde yaş kriterini sağlamayan gözlemler çıkarılmıştır. Sonrasında, kullanılan ölçeklerin güvenilirlik katsayıları hesaplanmıştır ve elde edilen değerlerin yeterli düzeyde güvenilirliği sağladığı görülmüştür.

Ölçek puanlarında dağılımın normal dağılım olup olmadığı veya normal dağılım varsayıp varsayılamayacağı; eğiklik ve basıklık değerlerinin standart hatalarına bölünmesiyle elde edilen değerlerin ± 3 arasında yer almasına, ortalama ve medyan değerlerinin yakınlığına, çeyrekler arası aralığın standart sapmaya bölümünden elde edilen değerlerin 1,3 civarında olup olmamasına göre değerlendirilmiştir. Ayrıca kutu grafikleri ve histogramlar da incelenerek yeterli gözlem sayısı ile birlikte dağılımlar, normal dağılım olarak varsayılmıştır.

Regresyon modellerinin tahmini öncesinde çalışmanın bağımlı değişkeni olan duygusal otantiklik puanı ve alt boyutları ile diğer ölçeklerden elde edilen alt boyutların puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Pearson Korelasyon Analizi sonucuna göre 0,80 üzerinde bir ilişki olmadığı görülmüştür. Böylece korelasyon aracılığıyla tahmin edilen modellerde çoklu doğrusal bağıllık probleminin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon modeli tahmininde modellerin sonuçlarının yorumlanabilmesi için sağlanması gereken varsayımlar; çoklu doğrusal bağıllık sorunu olmaması, hata terimlerinin normal dağılımlı olması, tüm parametrelerin ve modelin genelinin istatistiksel olarak anlamlı olmasıdır. İlgili kriterlerin sağlandığı görüldükten sonra bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki yordayıcı gücünü irdelemek için Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi yapılmasına karar verilmiş, seçim tekniği olarak Stepwise metodu kullanılmıştır.

Çoklu Doğrusal Regresyon analizinde Benliğin Ayrışması, Büyük Beş–50 Kişilik Testi ve Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeklerinin alt boyutları, Duygusal Otantiklik toplam puanı, Otantik Davranış alt boyutu, Duygusal Kaçınma alt boyutu

ve Dış Etkiyi Kabullenme alt boyutu için modele eklenerek tahminler yinelenmiştir. Ardından veri demografik değişkenlere göre gruplara ayrılarak analiz her bir boyut için tekrarlanmıştır.

2.4. BULGULAR

Bu araştırmanın analizleri yaşları 18-35 arasında olan 401 genç yetişkin katılımcının yanıtları üzerinden yapılmıştır. Araştırmada yer alan katılımcıların %72,6'sı (n=291) kadın, %27,4'ü (n=110) erkektir. Katılımcıların %56,4'ü (n=226) lisans, %28,7'si (n=115) lise, %8'i (n=32) lisansüstü ve %6,9'u (n=27) ilköğretim mezunu iken %14,2'si (n=57) ekonomik durumunu iyi, %70,6'sı (n=283) orta ve %15,2'si kötü (n=61) olarak algılamaktadır. Medeni duruma bakıldığında örneklemin %42,9'u (n=172) evli iken bu dilimdeki katılımcıların %21,9'unun (n=88) eşiyile okul ya da iş ortamında, %12,2'sinin (n=49) akraba aracılığı ile, %7'sinin (n=28) ise sosyal medya aracılığı ile tanıştığı; %55,4'lük dilimin (n=222) bekâr ve %1,7'lik dilimin (n=7) boşanmış kişilerden oluştuğu görülmüştür.

Tablo 1.
Örneklemin Demografik Değişkenler Açısından Dağılımı

Değişken	Kategori	Kişi Sayısı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	291	72,6
	Erkek	110	27,4
	Toplam	401	100,0
Eğitim	İlköğretim	27	6,9
	Lise	115	28,7
	Lisans	226	56,4
	Lisansüstü	32	8,0
	Toplam	401	100,0
Medeni Durum	Evli	172	42,9
	Bekâr	222	55,4
	Boşanmış	7	1,7
	Toplam	401	100,0
Eşiyile Nasıl Tanıştığı	Akraba Aracılığı	49	12,2
	Okul/İş Ortamı	88	21,9
	Sosyal Medya	28	7,0
	Diğer	14	3,5
	Bekâr	222	55,4
	Toplam	401	100,0

Ekonomik Durum	İyi	57	14,2
	Orta	283	70,6
	Kötü	61	15,2
	Toplam	401	100,0
Anne Babanın Sağ Olma Durumu	Anne Sağ	36	9,0
	Baba Sağ	19	4,7
	İkisi de Sağ	341	85,0
	İkisi de Sağ Değil	5	1,3
	Toplam	401	100,0
Anne Babanın Birliktelik Durumu	Birlikte	320	79,8
	Birlikte Değil	81	20,2
	Toplam	401	100,0
Doğum Sırası	Tek Çocuk	33	8,2
	İlk Çocuk	133	33,2
	Ortanca Çocuk	116	28,9
	Son Çocuk	119	29,7
	Toplam	401	100,0
Çocukken Ailesinin Onun Bakımı İçin Destek Alma Durumu	Evet	89	22,2
	Hayır	312	77,8
	Toplam	401	100,0
Çocukken Ailesi Dışında Biri ile Aynı Evde Yaşama Durumu	Evet	140	34,9
	Hayır	261	65,1
	Toplam	401	100,0
Şu An Kiminle Yaşadığı	Anne/Baba/Kardeş	182	45,4
	Eş/Çocuklar	169	42,1
	Yalnız	37	9,2
	Diğer	13	3,3
	Toplam	401	100,0
Şu An Ailesine Bakım Verme Durumu	Evet	71	17,7
	Hayır	330	82,3
	Toplam	401	100,0
Psikoterapi Desteği Alma Durumu	Evet	93	23,2
	Hayır	308	76,8
	Toplam	401	100,0

Örneklemin %85'inin (n=341) anne ve babası hayatta, %1,3'ünün (n=5) anne ve babası hayatta değil iken %9'unun (n=36) annesi sağ-babası sağ değil ve %4,7'sinin (n=19) babası sağ-annesi sağ değildir. Anne ve babanın birlikte yaşama durumu incelendiğinde katılımcıların %79,8'inin (n=320) anne babasının birlikte yaşadığı, %20,2'sinin (n=81) ayrı olduğu bulunmuştur.

Doğum sırasına bakıldığında katılımcıların %8,2'sinin (n=33) tek çocuk, %33,2'sinin (n=133) ilk çocuk, %28,9'unun (n=116) ortanca çocuk ve %29,7'sinin (n=119) son çocuk olduğu bulunmuştur. Katılımcıların %22,2'si (n=89) çocukluğunda ailesi dışında biri ya da birilerinden bakım almış ve %77,8'i (n=312) ise almamış;

%34,9'u (n=140) çocukluğunda çekirdek ailesi dışında biri ya da birileri ile aynı evde yaşamış ve %65,1'i (n=261) yaşamamış; %17,7'si (n=71) şu anda ailesine bakım vermekte ve %82,3'ü (n=330) vermemektedir. Örneklemin %45,4'ü (n=182) anne/baba/kardeşi ile; %42,1'i (n=169) eş/çocukları ile; %9,2'si (n=37) yalnız yaşamaktadır. Katılımcıların %3,3'ü (n=13) ise "diğer" seçeneğini işaretlemiştir. Psikoterapi desteği alma durumu incelendiğinde ise çalışmaya katılanların %76,8'inin (n=308) hayatı boyunca psikoterapi almadığı, %23,2'sinin (n=93) geçmişte veya aktif olarak psikoterapi desteği aldığı görülmüştür.

Tablo 2.
Ölçek ve Ölçek Alt Boyutlarının İç Tutarlılık Katsayıları

Değişkenler	n	k	Cronbach Alfa Katsayısı
DOT	401	20	0,891
OD Alt Boyutu	401	8	0,873
DKA Alt Boyutu	401	5	0,841
DEK Alt Boyutu	401	7	0,817
BAÖ	401	20	0,805
DT Alt Boyutu	401	5	0,673
BP Alt Boyutu	401	5	0,753
DKO Alt Boyutu	401	5	0,667
BB Alt Boyutu	401	5	0,728
Z/HG Alt Boyutu	401	10	0,436
DDÖ Alt Boyutu	401	10	0,056
SOR Alt Boyutu	401	10	0,243
UYUM Alt Boyutu	401	10	0,354
DDE Alt Boyutu	401	10	0,815
KYİÖ	401	10	0,662
ÖZ Alt Boyutu	401	6	0,510
İÖ Alt Boyutu	401	4	0,761

Araştırmada kullanılan ölçeklerin ve ölçeklere ait alt boyutların güvenilirlik analizi sonuçları incelenmiş olup bunlara ilişkin güvenilirlik katsayıları Tablo 2.'de yer almaktadır.

Duygusal Otantiklik Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,891 olarak bulunurken bu değer otantik davranış alt boyutu için 0,873; duygusal kaçınma alt boyutu için 0,841 ve dış etkiyi kabullenme alt boyutu için 0,817'dir. Benliğin Ayrışması Ölçeğinin güvenilirlik katsayısı 0,805 iken bu değer Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği için 0,662 olarak bulunmuştur.

Örneklemin ölçek toplam puanları ile alt boyut puanlarına ilişkin betimleyici istatistik değerleri Tablo 3.'te gösterilmiştir. Örneklemin ölçek toplam puanları ile alt boyut puanlarının dağılımına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri Tablo 4.'te yer almaktadır.

Tablo 3.
Örneklemin Ölçek Toplam Puanları ile Alt Boyut Puanlarının Betimleyici İstatistik Değerleri

Değişkenler	n	En Küçük Değer	En Büyük Değer	\bar{X}	S	Medyan	Çeyrekler Arası Aralık
DOT	401	34	100	72,86	13,935	73	22,0
OD	401	9	40	30,14	6,465	31	9,0
DKA	401	7	35	15,70	6,421	14	9,0
DEK	401	5	25	13,57	4,923	13	7,0
BAÖ	401	33	113	76,67	14,485	77	20,0
DT	401	5	28	13,55	4,990	14	7,0
BP	401	5	30	21,37	5,434	21	9,0
DKO	401	5	30	21,60	5,255	22	8,0
BB	401	5	30	20,13	5,617	20	8,0
Z/HG	401	23	50	33,85	4,175	33	5,0
DDÖ	401	24	50	32,17	3,854	32	4,0
SOR	401	24	50	32,80	3,991	32	5,0
UYUM	401	21	50	33,72	3,882	34	5,0
DDE	401	13	50	33,03	7,671	33	10,5
KYİÖ	401	12	60	41,07	6,644	41	8,0
ÖZ	401	8	36	26,38	6,090	26	9,0
İÖ	401	4	24	14,69	4,942	15	7,0

Tablo 4.

Örneklemin Ölçek Toplam Puanları ile Alt Boyut Puanları Dağılımının Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Değişkenler	n	Çarpıklık		Basıklık	
		İstatistik	Standart Hata	İstatistik	Standart Hata
DOT puanı	401	-0,157	0,122	-0,695	0,243
OD puanı	401	-0,444	0,122	-0,240	0,243
DKA puanı	401	0,803	0,122	0,254	0,243
DEK puanı	401	0,066	0,122	-0,663	0,243
BAÖ puanı	401	-0,127	0,122	-0,642	0,243
DT puanı	401	0,291	0,122	-0,395	0,243
BP puanı	401	-0,242	0,122	-0,642	0,243
DKO puanı	401	-0,546	0,122	-0,165	0,243
BB puanı	401	-0,315	0,122	-0,283	0,243
Z/H puanı	401	0,796	0,122	1,853	0,243
DDÖ puanı	401	1,182	0,122	3,555	0,243
SOR puanı	401	0,887	0,122	2,662	0,243
UYUM puanı	401	0,507	0,122	2,425	0,243
DDE puanı	401	-0,130	0,122	-0,393	0,243
KYİÖ puanı	401	0,095	0,122	0,545	0,243
ÖZ puanı	401	-0,321	0,122	-0,342	0,243
İÖ puanı	401	-0,295	0,122	-0,491	0,243

Tablo 5.

DOT ve Alt Boyutlarının BAÖ Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	DOT	OD	DEK	DKA	BP	DT	DKO	BB
DOT	-							
OD	0,749**	-						
DEK	-0,772**	-0,344**	-					
DKA	-0,824**	-0,354**	0,563**	-				
BP	0,438**	0,417**	-0,426**	-0,204**	-			
DT	-0,230**	-0,066	0,331**	0,178**	-0,089*	-		
DKO	-0,427**	-0,255**	0,284**	0,453**	-0,113*	0,239**	-	
BB	-0,433**	-0,176**	0,485**	0,390**	-0,328**	0,496**	0,417**	-

N=401 *p<0,05; **p<0,01

DOT puanının BAÖ alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DOT ile BP alt boyutu arasında pozitif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır ($r= 0,438$; $p<0,01$). DOT ile DT ($r= -0,230$; $p<0,01$), DKO ($r= -0,427$; $p<0,01$) ve BB ($r= -0,433$; $p<0,01$) alt boyutları arasında ise anlamlı ve negatif bir ilişkiye rastlanmıştır. OD alt boyut puanının BAÖ alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre OD ile BP alt boyutu ile arasında pozitif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır ($r=0,417$; $p<0,01$). DOT ile DKO ($r= -0,255$; $p<0,01$) ve BB ($r= -0,176$; $p<0,01$)

alt boyutları arasında ise anlamlı ve negatif bir ilişkiye rastlanmıştır. DEK puanının BAÖ alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DOT ile BP alt boyutu ile arasında negatif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır ($r = -0,426$; $p < 0,01$). DEK ile DT ($r = 0,331$; $p < 0,01$), DKO ($r = 0,284$; $p < 0,01$) ve BB ($r = 0,485$; $p < 0,01$) alt boyutları arasında ise anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. DKA puanının BAÖ alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DKA ile BP alt boyutu ile arasında negatif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır ($r = -0,204$; $p < 0,01$). DEK ile DT ($r = 0,178$; $p < 0,01$), DKO ($r = 0,453$; $p < 0,01$) ve BB ($r = 0,390$; $p < 0,01$) alt boyutları arasında ise anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır.

Tablo 6.

DOT ve Alt Boyutlarının B5KT-50-Tr Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	DOT	OD	DEK	DKA	DDÖ	UYUM	SOR	DDE	Z/HG
DOT	-								
OD	0,749**	-							
DEK	-0,772**	-0,344**	-						
DKA	-0,824**	-0,354**	0,563**	-					
DDÖ	-0,143**	0,108*	0,161**	0,295**	-				
UYUM	0,039	0,222**	0,015	0,129**	0,464**	-			
SOR	-0,026	0,182**	0,082	0,177**	0,405**	0,418**	-		
DDE	-0,378**	-0,196**	0,339**	0,363**	0,217**	0,184**	0,222**	-	
Z/HG	-0,001	0,203**	-0,015	0,218**	0,405**	0,499**	0,510**	0,230**	-

N=401 * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$

DOT puanının B5KT-TR alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DOT ile DDÖ ($r = -0,143$; $p < 0,01$) ve DDE ($r = -0,378$; $p < 0,01$) arasında negatif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır. OD puanının B5KT-TR alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DOT ile DDÖ ($r = 0,108$; $p < 0,05$), UYUM ($r = 0,222$; $p < 0,01$), SOR ($r = 0,182$; $p < 0,01$) ve Z/HG ($r = 0,203$; $p < 0,05$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır. OD ile DDE alt boyutu arasında ise negatif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır ($r = -0,196$; $p < 0,01$). DEK puanının B5KT-TR alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DEK ile DDÖ ($r = 0,161$; $p < 0,01$) ve DDE ($r = 0,339$; $p < 0,01$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır. DKA puanının B5KT-TR alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DKA ile DDÖ ($r = 0,295$; $p < 0,01$), UYUM

($r= 0,129$; $p<0,01$), SOR ($r= 0,177$; $p<0,01$), DDE ($r= 0,363$; $p<0,01$) ve Z/HG ($r= 0,218$; $p<0,01$) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 7.

DOT ve Alt Boyutlarının KYİÖ Alt Boyutları ile Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken	DOT	OD	DEK	DKA	İÖ	ÖZ
DOT	-					
OD	0,749**	-				
DEK	-0,772**	-0,344**	-			
DKA	-0,824**	-0,354**	0,563**	-		
İÖ	0,358**	0,148**	-0,304**	-0,394**	-	
ÖZ	0,080	0,218**	0,030	0,023	-0,289**	-

N=401 * $p<0,05$; ** $p<0,01$

DOT puanının KYİÖ alt boyutları ile ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonucuna göre DOT ile İÖ alt boyutu ile arasında pozitif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır ($r= 0,358$; $p<0,01$). OD ile İÖ ($r= 0,148$; $p<0,01$) ve ÖZ ($r= 0,218$; $p<0,01$) alt boyutları arasında ise anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır. DEK ile İÖ alt boyutu ile arasında negatif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır ($r= -0,304$; $p<0,01$). DKA ile İÖ alt boyutu ile arasında negatif yönlü ve istatistiksel bakımdan anlamlı bir ilişki vardır ($r= -0,394$; $p<0,01$).

Tablo 8.

Örneklemin DOT Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R^2	F
Sabit	58,742	4,897		11,996***		
BP	0,798	0,113	0,311	7,083***		
DKO	-0,702	0,120	-0,264	-5,870***	0,386	49,744***
İÖ	0,483	0,132	0,171	3,654***		
BB	-0,394	0,119	-0,159	-3,318**		
ÖZ	0,198	0,099	0,087	1,993*		

* $p<0,05$; ** $p<0,01$; *** $p<0,001$

BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(395)= 11,996$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(395)= 7,083$; $p<0,001$); DKO ($t(395)= -5,870$; $p<0,001$); İÖ ($t(395)= 3,654$; $p<0,001$); BB ($t(395)= -3,318$;

$p < 0,01$) ve ÖZ ($t(395) = 1,993$; $p < 0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,395) = 49,744$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,386 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %39'u BP, DKO, İÖ, BB ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,79 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,48 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,19 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,70 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,39 birim azaltacaktır.

Tablo 9.
Örneklemin OD Alt Boyutu Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R^2	F
Sabit	14,925	2,514		5,937***		
BP	0,397	0,054	0,334	7,308***		
DKO	-0,310	0,055	-0,252	-5,625***	0,255	33,876***
SOR	0,232	0,075	0,143	3,107**		
ÖZ	0,124	0,049	0,117	2,567*		

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(396) = 5,937$; $p < 0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(396) = 7,308$; $p < 0,001$); DKO ($t(396) = -5,625$; $p < 0,001$); SOR ($t(396) = 3,107$; $p < 0,01$) ve ÖZ ($t(396) = 2,567$; $p < 0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,396) = 33,876$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,255 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %26'sı BP, DKO, SOR ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,39 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını

0,23 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,12 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,31 birim azaltacaktır.

Tablo 10.

Örneklemin DKA Alt Boyutu Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R ²	F
Sabit	3,156	3,260		0,968		
DKO	0,340	0,058	0,278	5,862***		
İÖ	-0,204	0,063	-0,157	-3,268**		
BB	0,132	0,058	0,115	2,280*	0,328	32,054***
DDÖ	0,221	0,078	0,133	2,826**		
BP	-0,183	0,055	-0,155	-3,360**		
Z/HG	0,172	0,073	0,112	2,370*		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(394)=0,968$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(394)=5,862$; $p<0,001$); İÖ ($t(394)=-3,268$; $p<0,01$); BB ($t(394)=2,280$; $p<0,05$); DDÖ ($t(394)=2,826$; $p<0,01$); BP ($t(394)=-3,360$; $p<0,01$) ve Z/HG ($t(394)=2,370$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(6,394)=32,054$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,328 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %33'ü DKO, İÖ, BB, DDÖ, BP ve Z/HG puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,34 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,13 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,22 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,17 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,20 birim ve BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,18 birim azaltacaktır.

Tablo 11.

Örneklemin DEK Alt Boyutu Puanlarının Bağımsız Değişkenler ile Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonucu

Bağımsız Değişkenler	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R ²	F
Sabit	8,569	1,951		4,391***		
BB	0,238	0,045	0,271	5,257***		
BP	-0,303	0,040	-0,335	-7,585***	0,344	51,914***
DT	0,153	0,046	0,156	3,301**		
DDÖ	0,145	0,055	0,113	2,651**		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(396)=4,391$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(396)=5,257$; $p<0,001$); BP ($t(396)=-7,585$; $p<0,001$); DT ($t(396)=3,301$; $p<0,01$); DDÖ ($t(396)=2,651$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,396)=51,914$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,344 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %34'ü BB, BP, DT ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,23 birim; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,15 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,14 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,30 birim azaltacaktır.

Tablo 12.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Cinsiyete Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R^2	F
DOT	Kadın	SABİT	66,807	5,044		13,244***	0,382	44,107***
		BP	0,871	0,126	0,344	6,929***		
		DKO	-0,782	0,140	-0,291	-5,587***		
		BB	-0,382	0,137	-0,153	-2,788**		
		İÖ	0,318	0,147	0,113	2,159**		
	Erkek	SABİT	54,637	8,008		6,823***	0,443	20,841***
		BP	0,873	0,199	0,330	4,376***		
		DKO	-0,502	0,223	-0,196	-2,245*		
		BB	-0,486	0,236	-0,193	-2,057*		
		İÖ	0,708	0,243	0,252	2,919**		
OD	Kadın	SABİT	8,492	3,907		2,173*	0,302	20,455***
		BP	0,335	0,064	0,287	5,225***		
		DKO	-0,321	0,067	-0,259	-4,793***		
		Z/HG	0,186	0,087	0,123	2,129*		
		ÖZ	0,167	0,061	0,155	2,727**		
		İÖ	0,173	0,076	0,132	2,271*		
		DDÖ	0,179	0,091	0,109	1,979*		
	Erkek	SABİT	18,501	2,460		7,520***	0,169	21,961***
		BP	0,516	0,110	0,441	4,686***		
	DKA	Kadın	SABİT	-1,931	2,997		-0,644	0,315
DKO			0,378	0,066	0,316	5,744***		
DDE			0,125	0,047	0,149	2,645**		
BB			0,140	0,065	0,126	2,157*		
DDÖ			0,259	0,083	0,163	3,139**		
BP			-0,125	0,061	-0,111	-2,041*		
Erkek		SABİT	15,886	3,200		4,964***	0,386	22,245***
		DKO	0,280	0,114	0,223	2,451**		
		BB	0,293	0,118	0,238	2,487**		
		İÖ	-0,423	0,124	-0,307	-3,411**		
DEK	Kadın	SABİT	14,704	1,439		10,221***	0,304	62,809***
		BB	0,318	0,046	0,360	6,854***		
		BP	-0,279	0,047	-0,310	-5,916***		
	Erkek	SABİT	6,488	2,520		2,575*	0,457	22,048***
		BB	0,275	0,073	0,312	3,762***		
		BP	-0,243	0,071	-0,263	-3,414**		
		DDE	0,168	0,048	0,286	3,526**		
		ÖZ	0,124	0,059	0,159	2,110*		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Kadın örnekleminde BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon

Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(286)= 13,244$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(286)= 6,929$; $p<0,001$); DKO ($t(286)= -5,587$; $p<0,001$); BB ($t(286)= -2,788$; $p<0,01$) ve İÖ ($t(286)= 2,159$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,286)= 44,107$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,382 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %38'i BP, DKO, BB ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,87 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,31 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,78 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,38 birim azaltacaktır.

Erkek örnekleminde BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(105)= 6,823$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(105)= 4,376$; $p<0,001$); DKO ($t(105)= -2,245$; $p<0,05$); BB ($t(105)= -2,057$; $p<0,05$) ve İÖ ($t(105)= 2,919$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,105)= 20,841$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,443 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %44'ü BP, DKO, BB ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,87 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,70 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,50 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,48 birim azaltacaktır.

Kadın örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(284)= 2,173$; $p<0,05$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(284)= 5,225$; $p<0,001$); DKO ($t(284)= -4,793$; $p<0,001$); Z/HG ($t(284)= 2,129$; $p<0,05$); ÖZ ($t(284)= 2,727$; $p<0,01$); İÖ ($t(284)= 2,271$; $p<0,05$) ve DDÖ ($t(284)=$

1,979; $p < 0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(6,284) = 20,455$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,302 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %30'u BP, DKO, Z/HG, ÖZ, İÖ ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,33 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,18 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,16 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,17; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,17 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,32 birim azaltacaktır.

Erkek örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(108) = 7,520$; $p < 0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(108) = 4,686$; $p < 0,001$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,108) = 21,961$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,169 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %17'si BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,51 birim artıracaktır.

Kadın örnekleminde BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(285) = -0,644$; $p > 0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(285) = 5,744$; $p < 0,001$); DDE ($t(285) = 2,645$; $p < 0,01$); BB ($t(285) = 2,157$; $p < 0,05$); DDÖ ($t(285) = 3,139$; $p < 0,01$) ve BP ($t(285) = -2,041$; $p < 0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,285) = 26,248$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,315 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt

boyutu puanlarının yaklaşık %32'si DKO, DDE, BB, DDÖ ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,37 birim; DDE puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,12 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,14 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,25 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,12 birim azaltacaktır.

Erkek örnekleminde BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(106)= 4,964$; $p<0,001$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(106)= 2,451$; $p<0,01$); BB ($t(106)= 2,487$; $p<0,01$) ve İÖ ($t(106)= -3,441$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,106)= 22,245$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,386 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %39'u DKO, BB ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,28 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,29 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,42 birim azaltacaktır.

Kadın örnekleminde BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(288)= 10,221$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(288)= 6,854$; $p<0,001$) ve BP ($t(288)= -5,916$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,288)= 62,809$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,304 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %30'u BB ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,31 birim arttırırken BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,27 birim azaltacaktır.

Erkek örnekleminde BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(105)= 2,575$; $p<0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(105)= 3,762$; $p<0,001$); BP ($t(105)= -3,414$; $p<0,01$); DDE ($t(105)= 3,526$; $p<0,01$) ve ÖZ ($t(105)= 2,110$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,105)= 22,048$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,457 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %46'sı BB, BP, DDE ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,27 birim; DDE puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,16 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,12 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,24 birim azaltacaktır.

Tablo 13.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Medeni Duruma Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	SH	β	t	R^2	F
DOT	Evli	SABİT	56,815	5,435		10,454***	0,414	39,534***
		BP	1,009	0,157	0,393	6,445***		
		DKO	-0,908	0,179	-0,328	-5,062***		
		İÖ	0,466	0,179	0,166	2,954*		
	Bekâr	SABİT	73,296	8,899		8,236***	0,397	23,545***
		BP	0,544	0,147	0,217	3,702***		
		DKO	-0,504	0,153	-0,202	-3,303**		
		İÖ	0,632	0,184	0,226	3,430**		
		BB	-0,540	0,160	-0,219	-3,375**		
		DDÖ	-0,488	0,202	-0,135	-2,421*		
	Boşanmış	SABİT	5,209	15,557		0,335	0,830	24,382**
		BP	3,129	0,634	0,911	4,938**		
OD	Evli	SABİT	14,839	2,131		6,962***	0,289	34,407***
		BP	0,517	0,077	0,454	6,679***		
		ÖZ	0,186	0,069	0,184	2,703**		
	Bekâr	SABİT	16,976	3,513		4,833***	0,207	18,986***
		BP	0,328	0,073	0,272	4,478***		
		DKO	-0,390	0,074	-0,325	-5,262***		
		SOR	0,336	0,103	0,202	3,255**		

	Boşanmış	SABİT	-3,965	7,121		-0,557			
		BP	1,484	0,290	0,916	5,115**	0,840	26,162**	
DKA	Evli	SABİT	12,673	2,017		6,282***			
		DKO	0,572	0,086	0,451	6,666***	0,336	42,760***	
		İÖ	-0,299	0,087	-0,233	-3,448**			
	Bekâr	SABİT	6,851	4,366		1,569			
		DKO	0,213	0,074	0,179	2,883**			
		İÖ	-0,382	0,089	-0,285	-4,273***	0,370	25,359***	
		DDÖ	0,406	0,098	0,235	4,130***			
		BB	0,323	0,080	0,274	4,060***			
			DT	-0,284	0,088	-0,215	-3,214**		
	Boşanmış	SABİT	32,178	7,044		4,568**			
BP		-0,786	0,287	-0,775	-2,739*	0,600	7,501*		
DEK	Evli	SABİT	12,347	2,108		5,856***			
		BP	-0,340	0,059	-0,371	-5,770***			
		DKO	0,250	0,065	0,253	3,856***	0,344	29,388***	
		DT	0,241	0,063	0,243	3,800***			
	Bekâr	SABİT	5,514	2,499		2,207*			
		BP	-0,231	0,051	-0,259	-4,512***	0,359	40,653***	
		BB	0,349	0,052	0,399	6,775***			
		DDÖ	0,249	0,072	0,193	3,444**			
	Boşanmış	SABİT	22,660	1,913		11,845***			
		BP	-0,825	0,060	-0,866	-13,712***	0,984	124,191***	
DT		0,356	0,054	0,413	6,532**				

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Evli örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(168)=10,454$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(168)=6,445$; $p<0,001$); DKO ($t(168)=-5,062$; $p<0,001$) ve İÖ ($t(168)=2,954$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,168)=39,534$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,414 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %41'i BP, DKO ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,46 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,90 birim azaltacaktır.

Bekâr örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi

sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(215)=8,236$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(215)=3,702$; $p<0,001$); DKO ($t(215)=-3,303$; $p<0,01$); İÖ ($t(215)=3,430$; $p<0,01$); BB ($t(215)=-3,375$; $p<0,01$); DDÖ ($t(215)=-2,421$; $p<0,05$) ve ÖZ ($t(215)=2,380$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(6,215)=23,545$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,397 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %40'ı BP, DKO, İÖ, BB, DDÖ ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,54 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,63 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,31 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,50 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,54; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,48 birim azaltacaktır.

Boşanmış örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(5)=0,335$; $p>0,05$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(5)=4,938$; $p<0,01$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,5)=24,382$; $p<0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,830 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %83'ü BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 3,12 birim artıracaktır.

Evli örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(169)=6,962$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(169)=6,679$; $p<0,001$) ve ÖZ ($t(169)=2,703$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,169)=$

34,407; $p < 0,001$) modelin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,289 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %29'u BP ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,51 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,18 birim artıracaktır.

Bekâr örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(218) = 4,833$; $p < 0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(218) = 4,478$; $p < 0,001$); DKO ($t(218) = -5,262$; $p < 0,001$) ve SOR ($t(218) = 3,255$; $p < 0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,218) = 18,986$; $p < 0,001$) modelin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,207 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %21'i BP, DKO ve SOR puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,32 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,33 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,39 birim azaltacaktır.

Boşanmış örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(5) = -0,557$; $p > 0,05$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(5) = 5,115$; $p < 0,01$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,5) = 26,162$; $p < 0,01$) modelin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,840 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %84'ü BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 1,48 birim artıracaktır.

Evli örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı

olmadığı ($t(169)= 6,282$; $p<0,001$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(169)= 6,666$; $p<0,001$) ve İÖ ($t(169)= -3,448$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,169)= 42,760$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,336 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %34'ü DKO ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,57 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış ise DKA puanını 0,29 birim azaltacaktır.

Bekâr örnekleme BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(216)= 1,569$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(216)= 2,883$; $p<0,01$); İÖ ($t(216)= -4,273$; $p<0,001$); DDÖ ($t(216)= 4,130$; $p<0,001$); BB ($t(216)= 4,060$; $p<0,001$) ve DT ($t(216)= -3,214$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,216)= 25,359$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,370 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %37'si DKO, İÖ, DDÖ, BB ve DT puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,21 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,40 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,32 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,38 birim ve DT puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,28 birim azaltacaktır.

Boşanmış örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(5)= 4,568$; $p<0,01$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde BP ($t(5)= -2,739$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,5)= 7,501$; $p<0,05$) modelin genelinde de istatistiksel

olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,600 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %60'ı BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,78 birim azaltacaktır.

Evli örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(168)= 5,856$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(168)= -5,770$; $p<0,001$); DKO ($t(168)= 3,856$; $p<0,001$) ve DT ($t(168)= 3,800$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,168)= 29,388$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,344 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %34'ü BP, DKO ve DT puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,25 birim; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,24 birim arttıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,34 birim azaltacaktır.

Bekâr örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(218)= 2,207$; $p<0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(218)= -4,512$; $p<0,001$); BB ($t(218)= 6,775$; $p<0,001$) ve DDÖ ($t(218)= 3,444$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,218)= 40,653$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,359 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %36'sı BP, BB ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,34 birim ve DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,24 birim arttıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,23 birim azaltacaktır.

Boşanmış örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(4)= 11,845$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(4)= -13,712$; $p<0,001$) ve DT ($t(4)= 6,532$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,4)= 124,191$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,984 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %98'i BP ve DT puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,35 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,82 birim azaltacaktır.

Tablo 14.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Ekonomik Duruma Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R^2	F
DOT	İyi	SABİT	75,209	10,204		7,370***	0,491	17,042***
		BB	-0,683	0,325	-0,254	-2,104*		
		BP	0,995	0,322	0,341	3,095**		
		DKO	-0,968	0,378	-0,297	-2,560*		
	Orta	SABİT	54,041	5,849		9,239***	0,392	35,663***
		BB	-0,351	0,142	-0,141	-2,475*		
		BP	0,774	0,130	0,307	5,956***		
		DKO	-0,653	0,142	-0,252	-4,608***		
		İÖ	0,525	0,153	0,189	3,425**		
	Kötü	ÖZ	0,327	0,119	0,140	2,737**	0,123	8,249**
		SABİT	81,922	4,440		18,452***		
	OD	İyi	BB	-0,767	0,267	-0,350	-2,872**	0,211
SABİT			18,826	3,232		5,828***		
Orta		BP	0,570	0,148	0,460	3,839***	0,311	31,410***
		SABİT	14,634	2,877		5,086***		
		BP	0,393	0,062	0,337	6,314***		
		DKO	-0,356	0,062	-0,296	-5,723***		
		ÖZ	0,167	0,057	0,154	2,941**		
Kötü		SOR	0,219	0,090	0,132	2,426*	0,084	5,399*
		SABİT	23,246	3,303		7,039***		
		BP	0,360	0,155	0,290	2,324*		

DKA	İyi	SABİT	-4,912	7,056		-0,696	0,527	19,680***
		DKO	0,611	0,177	0,378	3,459**		
		DDÖ	0,584	0,184	0,311	3,166**		
		İÖ	-0,400	0,152	-0,287	-2,625*		
	Orta	SABİT	10,928	3,385		3,228**	0,309	24,737***
		DKO	0,279	0,068	0,242	4,113***		
		İÖ	-0,299	0,072	-0,243	-4,134***		
		BB	0,196	0,065	0,177	3,030**		
		ÖZ	-0,196	0,058	-0,189	-3,395**		
		Z/HG	0,221	0,081	0,150	2,748**		
	Kötü	SABİT	10,898	2,501		4,358***	0,109	7,206**
		DKO	0,427	0,159	0,330	2,684**		
DEK	İyi	SABİT	-3,680	5,321		-0,692	0,582	24,592***
		BP	-0,319	0,092	-0,332	-3,471**		
		DT	0,417	0,085	0,443	4,904***		
		DDÖ	0,465	0,118	0,372	3,953***		
	Orta	SABİT	12,562	1,559		8,059***	0,339	47,634***
		BP	-0,288	0,045	-0,328	-6,388***		
		DT	0,139	0,055	0,140	2,528*		
		BB	0,270	0,050	0,310	5,349***		
	Kötü	SABİT	9,730	1,651		5,892***	0,186	13,495**
		BB	0,365	0,099	0,431	3,674**		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(53)= 7,370$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BB ($t(53)=-2,104$; $p<0,05$); BP ($t(53)= 3,095$; $p<0,01$) ve DKO ($t(53)=-2,560$; $p<0,05$) boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,53)= 17,042$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,491 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %49'u BB, BP ve DKO puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,99 birim artıracaktır. BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,68 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,96 birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(277)= 9,239$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için

tahmin edilen modelde BB ($t(277) = -2,475$; $p < 0,05$); BP ($t(277) = 5,956$; $p < 0,001$); DKO ($t(277) = -4,608$; $p < 0,001$); İÖ ($t(277) = 3,425$; $p < 0,01$) ve ÖZ ($t(277) = 2,737$; $p < 0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,277) = 35,663$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,392 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %39'u BB, BP, DKO, İÖ ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,77 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,52 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,32 birim arttıracaktır. BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,35 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,65 birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu kötü olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(59) = 18,452$; $p < 0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BB ($t(59) = -2,872$; $p < 0,01$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,59) = 8,249$; $p < 0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,123 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %12'si BB puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,76 birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(55) = 5,828$; $p < 0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(55) = 3,839$; $p < 0,001$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,55) = 14,735$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,211 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının

yaklaşık %21'i BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,57 birim artıracaktır.

Ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(278)= 5,086$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(278)= 6,314$; $p<0,001$); DKO ($t(278)= -5,723$; $p<0,001$); ÖZ ($t(278)= 2,941$; $p<0,01$) ve SOR ($t(278)= 2,426$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,278)= 31,410$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,311 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %31'i BP, DKO, ÖZ ve SOR puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,39 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,16 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,21 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,35 birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu kötü olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(59)= 7,039$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(59)= 2,324$; $p<0,05$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,59)= 5,399$; $p<0,05$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,084 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %8'i BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,36 birim artıracaktır.

Ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(53)= -0,696$; $p>0,05$) bulunmuştur.

DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(53)= 3,459$; $p<0,01$); DDÖ ($t(53)= 3,166$; $p<0,01$) ve İÖ ($t(53)= -2,625$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,53)= 19,680$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının $0,527$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %53'ü DKO, DDÖ ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,61$ birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,58$ birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,40$ birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(277)= 3,228$; $p<0,01$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(277)= 4,113$; $p<0,001$); İÖ ($t(277)= -4,134$; $p<0,001$); BB ($t(277)= 3,030$; $p<0,01$); ÖZ ($t(277)= -3,395$; $p<0,01$) ve Z/HG ($t(277)= 2,748$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,277)= 24,737$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının $0,309$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %31'i DKO, İÖ, BB, ÖZ ve Z/HG puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,27$ birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,19$ birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,22$ birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,29$ birim ve ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,19$ birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu kötü olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(59)= 4,358$; $p<0,001$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(59)= 2,684$; $p<0,01$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak

anlamli olup olmadigini belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,59)= 7,206$; $p<0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,109 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %11'i DKO puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,42 birim artıracaktır.

Ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(53)= -0,692$; $p>0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(53)= -3,471$; $p<0,01$); DT ($t(53)= 4,904$; $p<0,001$) ve DDÖ ($t(53)= 3,953$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,53)= 24,592$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,582 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %58'i BP, DT ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,41 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,46 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,31 birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(279)= 8,059$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(279)= -6,388$; $p<0,001$); DT ($t(279)= 2,528$; $p<0,05$) ve BP ($t(279)= 5,349$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,279)= 47,634$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,339 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %34'ü BP, DT ve BB puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,13 birim; BB puanındaki

1 birimlik artış DEK puanını 0,27 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,28 birim azaltacaktır.

Ekonomik durumunu kötü olarak algılayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(59)= 5,892$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(59)= 3,674$; $p<0,01$) alt boyutuna ait eğitim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,59)= 13,495$; $p<0,01$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,186 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %19'u BB puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,36 birim artıracaktır.

Tablo 15.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Eğitim Seviyesine Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R ²	F
DOT	İlköğretim	SABİT	74,920	16,782		4,664***	0,276	4,762*
		BP	1,189	0,434	0,484	2,740*		
		Z/HG	-0,960	0,456	-0,372	-2,105*		
	Lise	SABİT	58,522	7,120		8,220***	0,354	20,297***
		BP	0,899	0,206	0,336	4,358***		
		DKO	-0,891	0,218	-0,341	-4,077***		
		İÖ	0,484	0,225	0,180	2,154*		
	Lisans	SABİT	71,059	8,754		8,118***	0,378	33,590***
		BP	1,017	0,142	0,392	7,157***		
		DKO	-0,752	0,164	-0,271	-4,590***		
		İÖ	0,445	0,186	0,147	2,390*		
		DDÖ	-0,502	0,217	-0,127	-2,313*		
Lisansüstü	SABİT	84,444	12,786		6,604***	0,576	19,670***	
	BP	1,767	0,295	0,756	5,982***			
	DDÖ	-1,426	0,403	-0,448	-3,541**			
OD	İlköğretim	SABİT	12,549	5,447		2,304*	0,304	11,378**
		BP	0,747	0,222	0,552	3,373**		
	Lise	SABİT	12,914	4,454		2,900**	0,273	13,917***
		BP	0,334	0,109	0,262	3,051**		
		UYUM	0,452	0,131	0,297	3,462**		
		DKO	-0,333	0,103	-0,268	-3,240**		

DKA	Lisans	SABİT	21,104	3,504		6,022***			
		BP	0,356	0,068	0,308	5,230***			
		DKO	-0,416	0,073	-0,336	-5,710***	0,255	25,345***	
		SOR	0,205	0,098	0,122	2,090*			
	Lisansüstü	SABİT	4,306	4,118		1,046	0,621	23,747***	
		BP	0,729	0,131	0,642	5,582***			
		ÖZ	0,407	0,120	0,389	3,382**			
	İlköğretim	SABİT	9,959	2,815		3,538**	0,295	10,889**	
		DKO	0,613	0,186	0,543	3,300**			
	DEK	Lise	SABİT	7,568	5,335		1,419		
			DKO	0,316	0,108	0,257	2,931**	0,307	16,379***
			İÖ	-0,364	0,113	-0,287	-3,228**		
DDÖ			0,305	0,139	0,187	2,194*			
Lisans		SABİT	7,229	4,079		1,772			
		DKO	0,330	0,076	0,274	4,328***			
		İÖ	-0,172	0,087	-0,131	-1,982*	0,284	21,866***	
		DDÖ	0,360	0,101	0,210	3,560***			
Lisansüstü		BP	-0,258	0,066	-0,229	-3,895***			
		SABİT	5,086	3,491		1,457			
		DKO	0,738	0,164	0,583	4,511***	0,624	15,516***	
		BB	0,521	0,152	0,441	3,430**			
İlköğretim	ÖZ	-0,285	0,130	-0,276	-2,190*				
	SABİT	4,801	3,534		1,359	0,225	7,538*		
DEK	Lise	ÖZ	0,347	0,126	0,474	2,745*			
		SABİT	15,239	2,329		6,544***			
		BB	0,341	0,075	0,374	4,576***	0,283	22,075***	
	Lisans	BP	-0,312	0,083	-0,309	-3,778***			
		SABİT	6,906	2,650		2,606*			
		BB	0,151	0,062	0,173	2,426*			
		BP	-0,356	0,052	-0,407	-6,865***	0,409	38,166***	
		DT	0,207	0,061	0,214	3,412**			
	Lisansüstü	DDÖ	0,234	0,071	0,176	3,303**			
		SABİT	1,994	4,052		0,492			
		BB	0,364	0,121	0,411	3,001**	0,683	20,154***	
		BP	-0,391	0,107	-0,465	-3,660**			
	DDÖ	0,446	0,158	0,388	2,828**				

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

İlköğretim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(25)= 4,664$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(25)= 2,740$; $p<0,05$) ve Z/HG ($t(25)= -2,105$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğitim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,25)= 4,762$; $p<0,05$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu

ve belirlilik katsayısının 0,276 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %28'i BP ve Z/HG puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,18 birim artıracaktır. Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,96 birim azaltacaktır.

Lise mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(111)= 8,220$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(111)= 4,358$; $p<0,001$); DKO ($t(111)= -4,077$; $p<0,001$) ve İÖ ($t(111)= 2,154$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,111)= 20,297$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,354 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %35'i BP, DKO ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,89 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,48 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,89 birim azaltacaktır.

Lisans mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(221)= 8,118$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(221)= 7,157$; $p<0,001$); DKO ($t(221)= -4,590$; $p<0,001$); İÖ ($t(221)= 2,390$; $p<0,05$) ve DDÖ ($t(221)= -2,313$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,221)= 33,590$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,378 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %38'i BP, DKO, İÖ ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,01 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,44 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,75 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,50 birim azaltacaktır.

Lisansüstü öğrenim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(29)= 6,604$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(29)= 5,982$; $p<0,001$) ve DDÖ ($t(29)= -3,541$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,29)= 19,670$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,576 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %58'i BP ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,76 birim artıracaktır. DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,42 birim azaltacaktır.

İlköğretim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(26)= 2,304$; $p<0,05$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(26)= 3,373$; $p<0,01$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,26)= 11,378$; $p<0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,304 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %30'u BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,74 birim artıracaktır.

Lise mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(111)= 2,900$; $p<0,01$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(111)= 3,051$; $p<0,01$); UYUM ($t(111)= 3,462$; $p<0,01$) ve DKO ($t(111)= -3,240$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,111)= 13,917$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel

olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,273 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %27'si BP, UYUM ve DKO puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,33 birim; UYUM puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,45 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,33 birim azaltacaktır.

Lisans mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(222)= 6,022$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(222)= 5,230$; $p<0,001$); DKO ($t(222)= -5,710$; $p<0,001$) ve SOR ($t(222)= 2,090$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,222)= 25,345$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,255 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %26'sı BP, DKO ve SOR puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,35 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,20 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,41 birim azaltacaktır.

Lisansüstü öğrenim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(29)= 1,046$; $p>0,05$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(29)= 5,582$; $p<0,001$) ve ÖZ ($t(29)= 3,382$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,29)= 23,747$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,621 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %62'si BP ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,72 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,40 birim artıracaktır.

İlköğretim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(26)= 3,538$; $p<0,01$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(26)= 3,300$; $p<0,01$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,26)= 10,889$; $p<0,01$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının $0,295$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %30'u DKO puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,61$ birim artıracaktır.

Lise mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(111)= 1,419$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(111)= 2,931$; $p<0,01$); İÖ ($t(111)= -3,228$; $p<0,01$) ve DDÖ ($t(111)= 2,194$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,111)= 16,379$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının $0,307$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %31'i DKO, İÖ ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,31$ birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,30$ birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını $0,36$ birim azaltacaktır.

Lisans mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(221)= 1,772$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(221)= 4,328$; $p<0,001$); İÖ ($t(221)= -1,982$; $p<0,05$); DDÖ ($t(221)= 3,560$; $p<0,001$) ve BP ($t(221)= -3,895$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel

olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,221)= 21,866$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,284 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %28'i DKO, İÖ, DDÖ ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,33 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,36 artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,17 birim ve BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,25 birim azaltacaktır.

Lisansüstü öğrenim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(28)= 1,457$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(28)= 4,511$; $p<0,001$); BB ($t(28)= 3,430$; $p<0,01$) ve ÖZ ($t(28)= -2,190$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,28)= 15,516$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,624 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %62'si DKO, BB ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,73 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,52 birim artıracaktır. ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,28 birim azaltacaktır.

İlköğretim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(26)= 1,359$; $p>0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde ÖZ ($t(26)= 2,745$; $p<0,05$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,26)= 7,538$; $p<0,05$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,225 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık

%23'ü ÖZ puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,34 birim artıracaktır.

Lise mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(112)= 6,544$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(112)= 4,576$; $p<0,001$) ve BP ($t(112)= -3,778$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,112)= 22,075$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,283 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %28'i BB ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,34 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,31 birim azaltacaktır.

Lisans mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(221)= 2,606$; $p<0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(221)= 2,426$; $p<0,05$); BP ($t(221)= -6,865$; $p<0,001$); DT ($t(221)= 3,412$; $p<0,01$) ve DDÖ ($t(221)= 3,303$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,221)= 38,166$; $p<0,001$) modelin genelinde de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,409 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %41'i BB, BP, DT ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,15 birim; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,20 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,23 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,15 birim azaltacaktır.

Lisansüstü öğrenim mezunu örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit

parametresinin anlamlı olmadığı ($t(28)= 0,492$; $p>0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(28)= 3,001$; $p<0,01$); BP ($t(28)= -3,660$; $p<0,01$) ve DDÖ ($t(28)= 2,828$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,28)= 20,154$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,683 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %68'i BB, BP ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,36 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,44 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,39 birim azaltacaktır.

Tablo 16.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Psikoterapi Desteği Alma Durumuna Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R ²	F
DOT	Psikoterapi Desteği Almış	SABİT	82,120	8,456		9,712***		
		DDE	-0,420	0,188	-0,220	-2,229*		
		BP	0,749	0,219	0,311	3,422**	0,294	12,363***
	Psikoterapi Desteği Almamış	DKO	-0,694	0,254	-0,264	-2,728**		
		SABİT	60,296	4,811		12,533***		
		BP	0,939	0,121	0,356	7,763***	0,420	54,788***
OD	Psikoterapi Desteği Almış	DKO	-0,711	0,140	-0,263	-5,089***		
		BB	-0,377	0,137	-0,150	-2,747**		
		İÖ	0,475	0,147	0,167	3,234**		
	Psikoterapi Desteği Almamış	SABİT	16,949	5,331		3,179**		
		BP	0,273	0,103	0,252	2,638*	0,219	8,324***
		DKO	-0,357	0,112	-0,302	-3,188**		
DKA	Psikoterapi Desteği Almış	SOR	0,383	0,157	0,235	2,436*		
		SABİT	14,998	2,762		5,431***		
		BP	0,476	0,063	0,386	7,534***	0,266	36,779***
	Psikoterapi Desteği Almamış	DKO	-0,300	0,065	-0,237	-4,641***		
		Z/HG	0,259	0,081	0,165	3,180**		
		SABİT	20,084	6,273		-3,202**		
DKA	Psikoterapi Desteği Almış	DDE	0,301	0,083	0,344	3,640***	0,352	11,946***
		DDÖ	0,391	0,164	0,212	2,386*		
		DKO	0,236	0,112	0,196	2,097*		
	Psikoterapi Desteği Almamış	Z/HG	0,282	0,136	0,187	2,079*		
		SABİT	7,560	3,363		2,248*		
		DDÖ	0,227	0,083	0,139	2,726**	0,337	30,688***
Psikoterapi Desteği Almamış	DKO	0,373	0,070	0,299	5,352***			
	BB	0,162	0,069	0,140	2,365*			
	İÖ	-0,191	0,074	-0,145	-2,599*			
	BP	-0,166	0,061	-0,136	-2,733**			

DEK		SABİT	1,751	3,970		0,441		
	Psikoterapi	BP	-0,417	0,068	-0,488	-6,116***	0,463	25,544***
	Desteği	DT	0,408	0,083		0,386		4,901***
	Almış	DDÖ	0,354	0,114	0,247			3,103**
		SABİT	17,250	1,724		10,005***		
	Psikoterapi	BB	0,291	0,049	0,330			5,978***
	Desteği	BP	-0,264	0,046	-0,284	-5,756***	0,328	49,437***
	Almamış	İÖ	-0,150	0,054	-0,149	-2,783**		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Psikoterapi desteği alan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(89)= 9,712$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DDE ($t(89)= -2,229$; $p<0,05$); BP ($t(89)= 3,422$; $p<0,01$) ve DKO ($t(89)= -2,728$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,89)= 12,363$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,294 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %29'u DDE, BP ve DKO puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,74 birim artıracaktır. DDE puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,42 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,69 birim azaltacaktır.

Psikoterapi desteği almayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(303)= 12,533$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(303)= 7,763$; $p<0,001$); DKO ($t(303)= -5,089$; $p<0,001$); BB ($t(303)= -2,747$; $p<0,01$) ve İÖ ($t(303)= 3,234$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,303)= 54,788$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,420 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %42'si BP, DKO, BB ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer

puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,93 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,47 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,71 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,37 birim azaltacaktır.

Psikoterapi desteği almış olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(89)= 3,179$; $p<0,01$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(89)= 2,638$; $p<0,05$); DKO ($t(89)= -3,188$; $p<0,01$) ve SOR ($t(89)= 2,436$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,89)= 8,324$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,219 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %22'si BP, DKO ve SOR puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,27 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,38 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,35 birim azaltacaktır.

Psikoterapi desteği almamış olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(304)= 5,431$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(304)= 7,534$; $p<0,001$); DKO ($t(304)= -4,641$; $p<0,001$) ve Z/HG ($t(304)= 3,180$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,304)= 36,779$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,266 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %27'si BP, DKO ve Z/HG puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,47 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,25 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,30 birim azaltacaktır.

Psikoterapi desteği almış olan örneklemin BA, B5KT-TR ve KYİ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan oklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(88) = -3,202$; $p < 0,01$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DDE ($t(88) = 3,640$; $p < 0,001$); DD ($t(88) = 2,386$; $p < 0,05$); DKO ($t(88) = 2,097$; $p < 0,05$) ve Z/HG ($t(88) = 2,079$; $p < 0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,88) = 11,946$; $p < 0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,352 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %35'i DDE, DD, DKO ve Z/HG puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DDE puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,30 birim; DD puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,39 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,23 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,28 birim artıracaktır.

Psikoterapi desteği almamış olan örneklemin BA, B5KT-TR ve KYİ alt boyut puanlarının DKA alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan oklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(302) = 2,248$; $p < 0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DD ($t(302) = 2,726$; $p < 0,01$); DKO ($t(302) = 5,352$; $p < 0,001$); BB ($t(302) = 2,365$; $p < 0,05$); İ ($t(302) = -2,599$; $p < 0,05$) ve BP ($t(302) = -2,733$; $p < 0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,302) = 30,688$; $p < 0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,337 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %34' DD, DKO, BB, İ ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DD puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,22 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,37 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,16 birim artıracaktır. İ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,19 birim ve BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,16 birim azaltacaktır.

Psikoterapi desteği almış olan örneklemin BA, B5KT-TR ve KYİ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan oklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(89)= 0,441$; $p>0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(89)= -6,116$; $p<0,001$); DT ($t(89)= 4,901$; $p<0,001$) ve DD ($t(89)= 3,103$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,89)= 25,544$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,463 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %46'sı BP, DT ve DD puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,40 birim; DD puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,35 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,41 birim azaltacaktır.

Psikoterapi desteği almamış olan örneklemin BA, B5KT-TR ve KYİ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan oklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(304)= 10,005$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(304)= 5,978$; $p<0,001$); BP ($t(304)= -5,756$; $p<0,001$) ve İ ($t(304)= -2,783$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,304)= 49,437$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,328 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %33' BB, BP ve İ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,29 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,26 birim; İ puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,15 birim azaltacaktır.

Tablo 17.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Anne ve Babanın Sağ Olma Durumuna Göre BA, B5KT-50-Tr ve KYİ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan oklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R ²	F
DOT	ANNE SAĞ	SABİT	101,464	14,863		6,827***	0,593	15,573***
		DKO	-0,991	0,247	-0,459	-4,009***		
		UYUM	1,269	0,267	0,617	4,745***		
	BABA SAĞ	SABİT	102,102	13,156		7,761***	0,719	12,824***
		BP	1,081	0,343	0,449	3,149**		
		DDE	-0,935	0,295	-0,452	-3,172**		
	İKİSİ DE SAĞ	SABİT	57,353	5,522		10,386***	0,381	41,184***
		DKO	-0,691	0,132	-0,259	-5,242***		
		BP	0,808	0,125	0,307	6,437***		
		BB	-0,379	0,131	-0,154	-2,895**		
		İÖ	0,486	0,148	0,173	3,292**		
		ÖZ	0,232	0,108	0,102	2,148*		
	ANNE SAĞ	SABİT	21,485	3,861		5,564***	0,126	4,900*
		BP	0,384	0,174	0,355	2,214*		
	BABA SAĞ	SABİT	38,423	8,441		4,552***	0,486	7,576**
BP		0,505	0,220	0,418	2,296*			
İKİSİ DE SAĞ	DDE	-0,503	0,188	-0,487	-2,670*	0,300	23,856***	
	SABİT	12,348	2,921		4,228***			
	BP	0,330	0,064	0,274	5,194***			
	DDE	-0,093	0,046	-0,111	-2,025*			
	DKO	-0,309	0,061	-0,253	-5,055***			
	Z/HG	0,203	0,086	0,133	2,364*			
	SOR	0,223	0,086	0,141	2,596*			
ÖZ	0,139	0,052	0,133	2,674**				
ANNE SAĞ	SABİT	24,668	5,154		4,786***	0,566	13,900***	
	DKO	0,394	0,128	0,410	3,071**			
	İÖ	-0,461	0,140	-0,451	-3,304**			
	ÖZ	-0,217	0,121	-0,269	-2,249*			
BABA SAĞ	SABİT	15,571	5,713		2,725*	0,519	8,636**	
	ÖZ	-0,715	0,302	-0,578	-2,364*			
	BB	1,440	0,352	1,000	4,091**			
İKİSİ DE SAĞ	SABİT	5,049	3,420		1,476	0,317	31,025***	
	DKO	0,352	0,061	0,289	5,773***			
	İÖ	-0,266	0,066	-0,206	-4,029***			
	DDÖ	0,265	0,085	0,159	3,120**			
	BP	-0,202	0,058	-0,167	-3,487**			
	Z/HG	0,163	0,078	0,107	2,078*			
ANNE SAĞ	SABİT	-7,716	4,493		-1,717	0,611	25,871***	
	BB	0,621	0,096	0,707	6,501***			
	SOR	0,376	0,132	0,310	2,852**			
BABA SAĞ	SABİT	10,133	3,483		2,909*	0,545	9,580**	
	BB	0,695	0,170	0,703	4,101**			
	BP	-0,313	0,140	-0,382	-2,230*			

	SABİT	9,567	2,167		4,416***		
İKİSİ DE SAĞ	BB	0,214	0,050	0,247	4,313***		
	BP	-0,325	0,045	-0,352	-7,269***	0,334	42,144***
	DT	0,145	0,052	0,146	2,813**		
	DDÖ	0,143	0,060	0,112	2,377*		

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Annesi sağ, babası sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(32)= 6,827$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DKO ($t(32)= -4,009$; $p<0,001$); BP ($t(32)= 4,745$; $p<0,001$) ve UYUM ($t(32)= -2,579$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,32)= 15,573$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,593 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %59'u DKO, BP ve UYUM puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,26 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,99 birim; UYUM puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,28 birim azaltacaktır.

Babası sağ, annesi sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(15)= 7,761$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde BP ($t(15)= 3,149$; $p<0,01$); DDE ($t(15)= -3,172$; $p<0,01$) ve BB ($t(15)= -3,413$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,15)= 12,824$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,719 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %72'si BP, DDE ve BB puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,08 birim artıracaktır. DDE puanındaki 1 birimlik artış

DOT puanını 0,93 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,41 birim azaltacaktır.

Anne ve babası sağ olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(335)= 10,386$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DKO ($t(335)= -5,242$; $p<0,001$); BP ($t(335)= 6,437$; $p<0,001$); BB ($t(335)= -2,895$; $p<0,01$); İÖ ($t(335)= 3,292$; $p<0,01$) ve ÖZ ($t(335)=2,148$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,335)= 41,184$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,381 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %38'i DKO, BP, BB, İÖ ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,80 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,48 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,23 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,69 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,37 birim azaltacaktır.

Annesi sağ, babası sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(34)= 5,564$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(34)= 2,214$; $p<0,05$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,34)= 4,900$; $p<0,05$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,126 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %13'ü BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,38 birim artıracaktır.

Babası sağ, annesi sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla

yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(16)= 4,552$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(16)= 2,296$; $p<0,05$) ve DDE ($t(16)= -2,670$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,16)= 7,576$; $p<0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,486 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %49'u BP ve DDE puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,50 birim artıracaktır. DDE puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,50 birim azaltacaktır.

Anne ve babası sağ olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(334)= 4,228$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(334)= 5,194$; $p<0,001$); DDE ($t(334)= -2,025$; $p<0,05$); DKO ($t(334)= -5,055$; $p<0,001$); Z/HG ($t(334)= 2,364$; $p<0,05$); SOR ($t(334)= 2,596$; $p<0,05$) ve ÖZ ($t(334)= 2,674$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(6,334)= 23,856$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,300 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %30'u BP, DDE, DKO, Z/HG, SOR ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,33 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,20 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,22 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,13 birim artıracaktır. DDE puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,09 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,30 birim azaltacaktır.

Annesi sağ, babası sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(32)= 4,786$; $p<0,001$) bulunmuştur. DKA için tahmin

edilen modelde DKO ($t(32)= 3,071$; $p<0,01$); İÖ ($t(32)= -3,304$; $p<0,01$) ve ÖZ ($t(32)= -2,249$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,32)= 13,900$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,566 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %57'si DKO, İÖ ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,39 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,46 birim ve ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,21 birim azaltacaktır.

Babası sağ, annesi sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(16)= 2,725$; $p<0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde ÖZ ($t(16)= -2,364$; $p<0,05$) ve BB ($t(16)= 4,091$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,16)= 8,636$; $p<0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,519 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %52'si ÖZ ve BB puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 1,44 birim artıracaktır. ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,71 birim azaltacaktır.

Anne ve babası sağ olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(335)= 1,476$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(335)= 5,773$; $p<0,001$); İÖ ($t(335)= -4,029$; $p<0,001$); DDÖ ($t(335)= 3,120$; $p<0,01$); BP ($t(335)= -3,487$; $p<0,01$) ve Z/HG ($t(335)= 2,078$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,335)= 31,025$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,317 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu

sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %32'si DKO, İÖ, DDÖ, BP ve Z/HG puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,35 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,26 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,16 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,26 birim ve BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,20 birim azaltacaktır.

Annesi sağ, babası sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(33) = -1,717$; $p > 0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(33) = 6,501$; $p < 0,001$) ve SOR ($t(33) = 2,852$; $p < 0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,33) = 25,871$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,611 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %61'i BB ve SOR puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,62 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,37 birim artıracaktır.

Babası sağ, annesi sağ olmayan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(16) = 2,909$; $p < 0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(16) = 4,101$; $p < 0,01$) ve BP ($t(16) = -2,230$; $p < 0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,16) = 9,580$; $p < 0,01$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,545 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %55'i BB ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,69 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,31 birim azaltacaktır.

Anne ve babası sağ olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(336)= 4,416$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(336)= 4,313$; $p<0,001$); BP ($t(336)= -7,269$; $p<0,001$); DT ($t(336)= 2,813$; $p<0,01$) ve DDÖ ($t(336)= 2,377$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğitim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,336)= 42,144$; $p<0,001$) modelin genelinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,334 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %33'ü BB, BP, DT ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,21 birim; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,14 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,14 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,32 birim azaltacaktır.

Tablo 18.

DOT Puanı ve Alt Boyutları Puanlarının Doğum Sırasına Göre BAÖ, B5KT-50-Tr ve KYİÖ Alt Boyut Puanları Tarafından Yordanması için Yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

	Kategori	x	B	B'nin Standart Hatası	β	t	R^2	F
DOT	Tek Çocuk	SABİT	18,918	16,799		1,126		
		DKO	-1,134	0,253	-0,511	-4,480***	0,663	13,770***
		BP	0,913	0,259	0,389	3,526**		
		İÖ	1,116	0,279	0,493	3,996***		
		UYUM	1,066	0,391	0,328	2,728*		
	SABİT	59,479	4,890		12,164***	0,375		
	İlk Çocuk	DKO	-0,751	0,176	-0,304		-4,255***	
	BP	1,129	0,175	0,462	6,458***			
	Ortanca Çocuk	SABİT	51,521	6,857		7,514***	0,363	21,309***
		DKO	-0,801	0,224	-0,297	-3,579**		
		BP	1,013	0,194	0,396	5,212***		
		İÖ	0,535	0,238	0,187	2,245*		
		SABİT	57,829	8,948		6,463***		
	Son Çocuk	DKO	-0,545	0,224	-0,191	-2,438*		
		BP	0,496	0,200	0,185	2,485*		
		İÖ	0,743	0,238	0,261	3,115**		
		BB	-0,924	0,219	-0,362	-4,210***		
		ÖZ	0,567	0,197	0,221	2,873**		

OD	Tek Çocuk	SABİT	20,960	7,277		2,880**		
		DKO	-0,425	0,149	-0,448	-2,860**	0,279	5,807*
		UYUM	0,487	0,218	0,351	2,239*		
	İlk Çocuk	SABİT	10,014	4,093		2,446*		
		DKO	-0,232	0,084	-0,206	-2,757**		
		BP	0,465	0,084	0,416	5,515***	0,346	22,767***
		SOR	0,411	0,122	0,249	3,382**		
	Ortanca Çocuk	SABİT	17,024	2,611		6,520***		
		BP	0,566	0,117	0,414	4,856***	0,171	23,578***
	Son Çocuk	SABİT	16,846	4,241		3,973***		
		DKO	-0,373	0,099	-0,318	-3,780***		
		BP	0,387	0,090	0,350	4,313***	0,256	13,223***
DDÖ		0,326	0,130	0,212	2,511*			
DKA	Tek Çocuk	SABİT	-12,886	6,991		-1,843		
		SOR	0,647	0,228	0,411	2,834**	0,461	12,843***
		DKO	0,436	0,156	0,405	2,794**		
	İlk Çocuk	SABİT	3,520	3,915		0,899		
		DKO	0,402	0,085	0,371	4,745***	0,269	15,785***
		Z/HG	0,340	0,112	0,237	3,028**		
		BP	-0,238	0,086	-0,223	-2,762**		
	Ortanca Çocuk	SABİT	10,121	4,971		2,036*		
		DKO	0,327	0,106	0,269	3,100**		
		BP	-0,217	0,093	-0,188	-2,322*	0,341	14,349***
		İÖ	-0,295	0,115	-0,228	-2,562*		
		DDÖ	0,346	0,129	0,234	2,693**		
Son Çocuk	SABİT	5,646	5,929		0,952			
	SOR	-0,388	0,162	-0,216	-2,396*			
	Z/HG	0,451	0,144	0,261	3,132**			
	İÖ	-0,439	0,111	-0,318	-3,957***	0,494	18,240***	
	DDÖ	0,525	0,149	0,289	3,524**			
	BB	0,499	0,099	0,402	5,036***			
	ÖZ	-0,381	0,095	-0,305	-4,025***			
DEK	Tek Çocuk	SABİT	12,659	2,800		4,521***		
		BB	0,424	0,101	0,530	4,184***	0,542	17,770***
		İÖ	-0,400	0,125	-0,407	-3,209**		
	İlk Çocuk	SABİT	17,968	2,070		8,682***		
		BB	0,219	0,069	0,255	3,198**	0,390	41,535***
		BP	-0,359	0,063	-0,454	-5,692***		
	Ortanca Çocuk	SABİT	14,364	2,552		5,629***		
		BP	-0,347	0,076	-0,377	-4,543***	0,242	11,950***
		DKO	0,203	0,082	0,209	2,486*		
		DT	0,208	0,086	0,203	2,415*		
	Son Çocuk	SABİT	3,641	3,277		1,111		
		BB	0,472	0,071	0,510	6,628***	0,445	30,762***
BP		-0,218	0,073	-0,223	-2,994**			
DDÖ		0,231	0,100	0,170	2,305*			

*p<0,05; **p<0,01; ***p<0,001

Tek çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal

Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(28)= 1,126$; $p>0,05$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DKO ($t(28)= -4,480$; $p<0,001$); BP ($t(28)= 3,526$; $p<0,01$); İÖ ($t(28)= 3,996$; $p<0,001$) ve UYUM ($t(28)= 2,728$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,28)= 13,770$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,663 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %66'sı DKO, BP, İÖ ve UYUM puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,91 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,11 birim; UYUM puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,06 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,13 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ilk çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(130)= 12,164$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DKO ($t(130)= -4,255$; $p<0,001$) ve BP ($t(130)= 6,458$; $p<0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,130)= 38,999$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,375 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %38'i DKO ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 1,12 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını 0,75 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ortanca çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(112)= 7,514$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DKO ($t(112)= -3,579$; $p<0,01$); BP ($t(112)= 5,212$; $p<0,001$) ve İÖ ($t(112)= 2,245$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel

olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,112)= 21,309$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının $0,363$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %36'sı DKO, BP ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $1,01$ birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,53$ birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,80$ birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre son çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DOT puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(113)= 6,463$; $p<0,001$) bulunmuştur. DOT için tahmin edilen modelde DKO ($t(113)= -2,438$; $p<0,05$); BP ($t(113)= 2,485$; $p<0,05$); İÖ ($t(113)= 3,115$; $p<0,01$); BB ($t(113)= -4,210$; $p<0,001$) ve ÖZ ($t(113)= 2,873$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(5,113)= 20,945$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının $0,481$ olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DOT puanlarının yaklaşık %48'i DKO, BP, İÖ, BB ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,49$ birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,74$ birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,56$ birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,54$ birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DOT puanını $0,92$ birim azaltacaktır.

Tek çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(30)= 2,880$; $p<0,01$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde DKO ($t(30)= -2,860$; $p<0,01$) ve UYUM ($t(30)= 2,239$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,30)= 5,807$;

$p < 0,05$) modelin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,279 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %28'si DKO ve UYUM puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; UYUM puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,48 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,42 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ilk çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(129) = 2,446$; $p < 0,05$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde DKO ($t(129) = -2,757$; $p < 0,01$); BP ($t(129) = 5,515$; $p < 0,001$) ve SOR ($t(129) = 3,382$; $p < 0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,129) = 22,767$; $p < 0,001$) modelin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,346 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %35'i DKO, BP ve SOR puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,46 birim; SOR puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,41 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,23 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ortanca çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(114) = 6,520$; $p < 0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde BP ($t(114) = 4,856$; $p < 0,001$) alt boyutuna ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(1,114) = 23,578$; $p < 0,001$) modelin genelini de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,171 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %17'si BP puanı tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,56 birim artıracaktır.

Doğum sırasına göre son çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının OD alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(115)= 3,973$; $p<0,001$) bulunmuştur. OD için tahmin edilen modelde DKO ($t(115)= -3,780$; $p<0,001$); BP ($t(115)= 4,313$; $p<0,001$) ve DDÖ ($t(115)= 2,511$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,115)= 13,223$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,256 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre OD puanlarının yaklaşık %26'sı DKO, BP ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BP puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,38 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış OD puanını 0,32 birim artıracaktır. DKO puanındaki 1 birimlik artış ise OD puanını 0,37 birim azaltacaktır.

Tek çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(30)= -1,843$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde SOR ($t(30)= 2,834$; $p<0,01$) ve DKO ($t(30)= 2,794$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,30)= 12,843$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,461 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %46'sı SOR ve DKO puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; SOR puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,64 birim; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,43 birim artıracaktır.

Doğum sırasına göre ilk çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(129)= 0,899$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için

tahmin edilen modelde DKO ($t(129)= 4,745$; $p<0,001$); Z/HG ($t(129)= 3,028$; $p<0,01$) ve BP ($t(129)= -2,762$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,129)= 15,785$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,269 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %27'si DKO, Z/HG ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,40 birim; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,34 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,23 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ortanca olan çocuğun BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(111)= 2,036$; $p<0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde DKO ($t(111)= 3,100$; $p<0,01$); BP ($t(111)= -2,322$; $p<0,05$); İÖ ($t(111)= -2,562$; $p<0,05$) ve DDÖ ($t(111)= 2,693$; $p<0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(4,111)= 14,349$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,341 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %34'ü DKO, BP, İÖ ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,32 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,34 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,21 birim ve İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,29 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre son çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DKA alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(112)= 0,952$; $p>0,05$) bulunmuştur. DKA için tahmin edilen modelde SOR ($t(112)= -2,396$; $p<0,05$); Z/HG ($t(112)= 3,132$; $p<0,01$); İÖ ($t(112)= -3,957$; $p<0,001$); DDÖ ($t(112)= 3,524$; $p<0,01$); BB ($t(112)= 5,036$;

$p < 0,001$) ve ÖZ ($t(112) = -4,025$; $p < 0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(6,112) = 18,240$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,494 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DKA alt boyutu puanlarının yaklaşık %49'u SOR, Z/HG, İÖ, DDÖ, BB ve ÖZ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; Z/HG puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,45 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,52 birim; BB puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,49 birim artıracaktır. SOR puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,38 birim; İÖ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,43 birim; ÖZ puanındaki 1 birimlik artış DKA puanını 0,38 birim azaltacaktır.

Tek çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(30) = 4,521$; $p < 0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(30) = 4,184$; $p < 0,001$) ve İÖ ($t(30) = -3,209$; $p < 0,01$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(2,30) = 17,770$; $p < 0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,542 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %54'ü BB ve İÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,42 birim artıracaktır. İÖ puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,40 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ilk çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(130) = 8,682$; $p < 0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(130) = 3,198$; $p < 0,01$) ve BP ($t(130) = -5,692$; $p < 0,001$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F

testi sonucuna göre ($F(2,130)= 41,535$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,390 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %39'u BB ve BP puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,21 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,35 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre ortanca çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyut puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olduğu ($t(112)= 5,629$; $p<0,001$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BP ($t(112)= -4,543$; $p<0,001$); DKO ($t(112)= 2,486$; $p<0,05$) ve DT ($t(112)= 2,415$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,112)= 11,950$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,242 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %24'ü BP, DKO ve DT puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda; DKO puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,20 birim; DT puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,20 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,34 birim azaltacaktır.

Doğum sırasına göre son çocuk olan örneklemin BAÖ, B5KT-TR ve KYİÖ alt boyut puanlarının DEK alt boyutu puanı üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi sonucuna göre tahmin edilen modelin sabit parametresinin anlamlı olmadığı ($t(115)= 1,111$; $p>0,05$) bulunmuştur. DEK için tahmin edilen modelde BB ($t(115)= 6,628$; $p<0,001$); BP ($t(115)= -2,994$; $p<0,01$) ve DDÖ ($t(115)= 2,305$; $p<0,05$) alt boyutlarına ait eğim parametrelerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Modelin genel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan F testi sonucuna göre ($F(3,115)= 30,762$; $p<0,001$) modelin genelinin de istatistiksel olarak anlamlı olduğu ve belirlilik katsayısının 0,445 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre DEK alt boyutu puanlarının yaklaşık %45'i BB, BP ve DDÖ puanları tarafından açıklanmaktadır. Diğer puanlar sabit tutulduğunda;

BB puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,47 birim; DDÖ puanındaki 1 birimlik artış DEK puanını 0,23 birim artıracaktır. BP puanındaki 1 birimlik artış ise DEK puanını 0,21 birim azaltacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. TARTIŞMA

Duygusal otantiklik, çağdaş duygu araştırmalarında önemli bir kavram olsa da uygun bir teorik temelden yoksundur (Salmela, 2005). Bu araştırma kapsamında yapılan alan yazın taraması, söz konusu psikolojik yapıya ampirik bir destek sunan çalışmaların oldukça yetersiz sayıda olduğunu göstermektedir. Duygusal otantiklik hakkında yapılmış daha önceki çalışmalarda kullanılan araçlar kavramı ölçebilecek maddeler içerse de anlamını tam olarak karşılayamamaktadır.

Bu çalışmada genç yetişkinlerin duygusal otantiklik düzeylerine etki eden faktörleri anlamak ve kavramın bu faktörler ile ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda 18-35 yaş arasında olan kişilere Duygusal Otantiklik Ölçeği, Büyük Beş-50 Kişilik Testi, Benliğin Ayrışması Ölçeği ile Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği uygulanmıştır. Veri analizi için öncelikle duygusal otantiklik ve alt boyutları ile bağımsız değişkenlerin alt boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmış, ardından bağımsız değişkenlerin alt boyutlarının duygusal otantiklik ve alt boyutlarını nasıl yordadığını incelemek amacıyla Çoklu Doğrusal Regresyon Analizi kullanılmıştır. Daha sonrasında örneklem demografik özellikler açısından gruplara ayrılarak regresyon analizi tekrarlanmıştır. Çalışmanın bu bölümünde bağımlı değişken ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişki, duygusal otantiklik ve alt boyutlarının hangi faktörler tarafından yordandığı ve veri setine dahil olan faktörlerin gruplar arasında nasıl farklılaştığı hakkında edinilen sonuçlar tartışılmaktadır.

Araştırmanın sonuçlarına göre duygusal otantiklik toplam puanının ve dış etkiyi kabullenme alt boyutunun uyumluluk, sorumluluk, zekâ/hayal gücü ve öz yansıtma dışında kalan tüm bağımsız değişkenler ile arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Otantik davranış alt boyutu, duygusal tepkisellik faktörü dışında diğer

tüm değişkenler ile; duygusal kaçınma alt boyutu ise öz yansıtma faktörü dışında kalan tüm değişkenler ile anlamlı ilişki kurmaktadır.

Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizi sonucunda duygusal otantikliği en iyi şekilde yordayan faktörlerin ben pozisyonu, duygusal kopma, içgörü, başkalarına bağımlılık ve öz yansıtma olduğu bulunmuştur.

Duygusal otantikliği en iyi şekilde yordayan faktörlerden birinin ben pozisyonu alabilme yeteneği olması şaşırtıcı bir sonuç değildir. Ben pozisyonu, kişinin içsel değerlerine ve inançlarına bağlılığını yansıttığından, birey kendi değerlerini ve inançlarını net bir şekilde tanımladığında bu değerlerle uyumlu davranma ve yaşama eğiliminde olacaktır. Yine araştırmadan elde edilen bulgulara göre kişi duygusal deneyimlerini derinlemesine anladığında (içgörü) duygusal otantikliği artacaktır. Bireyin kendi iç dünyasına daha az odaklanması ve dış etkenlere bağımlı hale gelmesi ise (başkalarına bağımlılık) tam tersi bir etki yaratmaktadır.

İnsanlar benlik saygısına yönelik bir tehdit algıladığında kendilerini tehditte ve duygusal deneyimlerinden uzaklaştırır ve bilinçli olarak tuttıkları benlik imajını tehdit eden düşünce ve duygulardan kaçınırlar. Burada sunulan çerçevede, otantiklik düzeyi düşük kişilerin potansiyel olarak tehdit edici olay veya deneyimlerden korunmak için savunma stratejileri kullanma olasılığının özellikle yüksek olacağı öne sürülmektedir (Feldman Barrett vd., 2000). Mevcut araştırmada ise duygusal kopma arttıkça duygusal otantikliğin azalacağı sonucuna varılmıştır. Duygusal kopma bireyin stresle başa çıkma mekanizması olarak görülebilir. Sonuçlara göre kişi stresli veya rahatsız edici duygusal deneyimlerle başa çıkmak yerine bunlardan uzaklaşma eğiliminde olduğunda duygusal otantikliği azalacaktır. Ayrıca duygusal kopma düzeyi yüksek olan bir kişi kendini duygularından soyutladığından (Skowron vd., 2009) otantikliğinin bu durumdan olumsuz etkilenmesi beklenen bir sonuçtur.

Bu bulgular üzerine düşünüldüğünde veri setine giren tüm faktörlerin bireyin kendisini ve diğerlerini net bir şekilde tanımlayabilmesine ve bu ayrımı koruyabilmesine vurgu yaptığı; bunun duygusal otantikliğin gelişimi üzerinde oldukça önemli bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Otantik davranış, bireyin içsel değerlerine, inançlarına ve duygularına uygun şekilde davranması olarak tanımlanmaktadır (Kernis ve Goldman, 2006). Bu tanıma göre, otantik davranış, kişinin kendi benliğine sadık kalma, dışarıdan gelen etkilere

rağmen içsel değerlerini ve inançlarını ifade etme çabası olarak görülebilir. Sonuçlara göre otantik davranışı en iyi şekilde yordayan faktörler ben pozisyonu, duygusal kopma, sorumluluk ve öz yansıtmadır.

Costa ve McCrae'nin (1992) kişilik özelliklerini tanımladığı Beş Faktör Kişilik Modeli'ne göre, sorumluluk özelliği, bireyin disiplinli, organize ve sorumlu olma eğilimini ifade eder. Bu özelliğin otantik davranışı teşvik etmesinin çeşitli nedenleri olabilir. Sorumluluk, kişinin planlı ve sistemli bir şekilde hareket etme, hedeflerine ulaşmak için çaba gösterme, başkalarına karşı sadakat gösterme, kişinin kendine ve diğerlerine karşı olan taahhütlerini yerine getirme eğilimini yansıtır. Yani sorumluluk boyutu aynı zamanda ne kadar kontrol sahibi olduğumuzu gösterir (Burger, 1986). Bu tutum belirlenen hedeflere ulaşma isteğiyle ilişkilendirilebilir. Aynı zamanda sorumluluk duygusu, kişinin kendi davranışlarının sonuçlarına ve etkilerine karşı da sorumlu hissetmesini sağlayacaktır. Dolayısıyla bu özelliğe sahip olan birey kendi eylemlerinin bilincinde, daha dengeli ve içsel değerlerine daha sadık bir şekilde yaşama eğilimindedir.

Duygusal kaçınma alt boyutuna ilişkin analizde ise veri setinde duygusal kopma, içgörü, başkalarına bağımlılık, dışa dönüklük, ben pozisyonu ve zekâ/hayal gücü faktörlerinin olduğu görülmektedir.

Duygusal otantiklik ve otantik davranış puanları ile pozitif bir ilişki kuran ben pozisyonu alt boyutunun puanı arttığında, duygusal kaçınma puanının azaldığı görülmüştür. Bu iki kavram arasında negatif bir ilişki olması oldukça mantıklıdır çünkü güçlü bir ben pozisyonu, kişinin duygusal deneyimlerini sergilemekten uzaklaşmaktansa onları daha cesurca ve sağlıklı bir şekilde kabul etmesine olanak tanyacaktır. Sonuçlar, bireyin güçlü bir ben pozisyonu alabilme yeteneğine sahip olmasının, duygusal deneyimlerle daha cesurca yüzleşmeyi teşvik edebileceğine ve bunun da duygusal kaçınma eğilimini azaltabileceğine işaret etmektedir.

Sonuçlara göre içgörünün azalması, yani kişinin kendiliğine ve çevreye karşı olan farkındalığın düşük olması, duygusal kaçınmaya sebep olurken başkalarına bağımlılık ise tam tersi bir etki yaratmaktadır. Birey, diğer kişilerin değerlerini benimsedikçe kendi duygusal deneyimini ifade etmekten uzaklaşacaktır. Duygusal kopma ve duygusal kaçınma, stresli veya zorlayıcı duygusal durumlarla başa çıkma

stratejileri olarak benzerlik göstermektedir. Bir birey duygusal kopma eğiliminde olduğunda, yani stresli durumlarda diğerlerinden uzaklaşma davranışı gösterdiğinde duygusal kaçınma düzeyinin artması beklenen bir sonuçtur.

Dışa dönüklük, bireyin enerjisini dış dünyaya yönlendirmesi olarak tanımlanmaktadır (Chauvin vd., 2007). Yüksek düzeyde dışa dönüklüğe sahip bireyler, birçok sosyal temasa sahiptir ve sıklıkla grup etkinliklerine katılmaktadır. Bu bireyler serebral korteks uyarılma düzeyleri düşük olduğundan dış uyarımları ararlar, bu da onların gürültülü kalabalıkları tercih etme olasılıklarını artırır (Eysenck ve Eysenck, 1968). Bu durum, sosyal ilişkilerini sürdürme isteklerini ve çabalarını artırabilir. Araştırmanın sonuçlarına göre bireylerin dışa dönüklüğü arttıkça duygusal kaçınma düzeyi de artmaktadır. Dışa dönük kişinin duygularını saklamasının, onları ifade etmeyi zayıflık olarak algılamasının ve her zaman mutlu gözükme istemesinin sosyal alanda var olma isteği ile ilişkilendirilebileceği düşünülmüştür. Zekâ/hayal gücü boyutunu oluşturan özelliklerden biri bu kişilerin gelenek dışı ve bağımsız düşüncelere sahip olmalarıdır (Burger, 1986). Bu kişiler dışa dönük kişilerle benzer şekilde zamanlarının büyük bölümünü sosyal ortamlarda geçirmeyi tercih ederler (Mehl vd., 2006). Aynı şekilde zekâ/hayal gücü faktörden yüksek puan alan kişilerin duygusal kaçınma düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür.

Dış etkiyi kabullenme alt boyutu bireylerin duygularını deneyimleme ve onları ifade etmede dış faktörlerden ne derecede etkilendiği ile ilişkilidir. Araştırmanın sonuçlarına göre dış etkiyi kabullenmeyi etkileyen faktörler arasında başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve dışa dönüklük bulunmaktadır.

Dışa dönüklük faktörü dış etkiyi kabullenme düzeyi ile, duygusal kaçınma alt boyutunda olduğu gibi, pozitif bir ilişki göstermektedir. Yani kişinin dışa dönüklüğü ne kadar artarsa duygularının ifadesinde dış etkenlerden o kadar etkilenmektedir. Dışa dönükler grup içinde uyumlu olmayı seçerler ve duyguları yeni bir durumda kolaylıkla değişebilir (Jung, 1933). Sonuç olarak bu durumun, içsel deneyimlerin ve duyguların sansürlü biçimde ifade edilmesini engelleyerek duygusal otantikliği olumsuz etkileyebileceği yorumu yapılabilir. Bu durumda dış etkiyi kabullenme, dışa dönük bireyler için sosyal bağlamda yer edinme ve toplumsal uyum sağlama aracı olarak

görülebilmektedir. Benzer şekilde başkalarına bağımlılık düzeyleri yüksek olan kişilerin de dış çevreden onay ve kabul alma arayışında oldukları bilinmektedir (Bowen, 1976; Skowron, 1998). Bu sonuçlar dış etkiyi kabullenme faktörünün, dış dünyadan gelen olumlu geri bildirimleri ve kabullenişleri arama eğilimi ile ilişkilendirilebileceğine işaret etmektedir.

Duygusal tepkisellik düzeyinin artması ile dış etkiyi kabullenme düzeyinde artış meydana gelmesi şaşırtıcı bir sonuçtur. Bu durumu açıklayabilecek bir araştırma bağlanma teorisyenleri tarafından gerçekleştirilmiştir. İnsanlar öfke dönemlerinde, başkalarının tepkilerine ilişkin farklı beklentilere sahip olurlar (Averill, 1983). Bağlanma teorisi üzerine çalışan araştırmacıların bulgularına göre, yetişkinlerde öfkenin ifadesi bağlanmanın türüne göre farklılaşsa da partnerin tepkilerinden etkilenmektedir. Sonuçlara göre güvenli bağlanan kişiler öfke dönemleri sırasında partnerinde düşmanca niyete dair açık mesajlar yakaladıklarında; kaygılı bağlanan kişiler ise partnerinin tepkilerine ilişkin olumsuz beklentilere sahip olduklarında duygunun deneyimini dışa vurmaktadırlar (Mikulincer, 1998). Bu bulguyu daha net şekilde açıklayabilmek için bağlanma tarzlarının da araştırma desenine katıldığı bir çalışma yapılmasının literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3.1. CİNSİYETE GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Örnekleme kadın ve erkek olarak gruplara ayırarak yapılan çoklu doğrusal regresyon analizlerinde duygusal otantiklik puanlarının yordayıcılarının kadın ve erkek örneklemeleri arasında farklılaşmadığı gözlenmiştir. Otantik davranış ise erkek örnekleme yalnızca ben pozisyonu tarafından yordandırken, kadın örneklem için bu faktörler ben pozisyonu, duygusal kopma, zekâ/hayal gücü, öz yansıtma, içgörü ve dışa dönüklük olmuştur. Duygusal kaçınma için kadın örneklemin veri setine giren faktörler duygusal kopma, duygusal dengelilik, başkalarına bağımlılık, dışa dönüklük ve ben pozisyonu; erkek örneklem için ise duygusal kopma, başkalarına bağımlılık ve içgörü olmuştur. Dış etkiyi kabullenme için kadın örneklemin veri setinde başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu; erkek örneklemin veri setinde ise bunlara ek olarak duygusal dengelilik ve öz yansıtma yer almıştır.

Toplumlar genellikle kadın ve erkeklere farklı roller atar ve bu roller duyguları ifade etme biçimlerini şekillendirir (Gamble ve Gamble, 2020). Kadınlar ve erkekler, duygusal davranışlarının toplum tarafından nasıl algılanacağı konusunda farklı sosyal baskılara maruz kalmaktadır (bkz. Derlega ve Chaikin, 1976). Örneğin, kadınlar genellikle duygusal açıdan daha esnek ve dışa dönük olarak algılanırken, erkekler genellikle duygularını bastırma eğilimindedir. Cinsiyetin karmaşık yapısının altında yatan bireysel farklılıklar da duygunun deneyimlenmesinde ve duyguyu ifade etmede farklılıklara yol açmaktadır (Gross ve John, 1998). Mevcut araştırmadan elde edilen bulgular duygusal otantiklik puanlarının bu gruplar arasında farklılaşmadığını, dolayısıyla duygusal otantiklik kavramının genel olarak cinsiyetle ilişkili olmadığını gösteriyor olabilir. Ancak görünen o ki, bu toplumsal normlar otantik davranış, duygusal kaçınma ve dış etkiyi kabullenme faktörlerinde farklılıklara yol açmaktadır.

Kadınlar erkeklere kıyasla kendilerinin ve başkalarının duygularına daha fazla dikkat etmekte ve olayları erkeklere göre daha stres verici algılamaktadır (Nolen-Hoeksema, 2012). Aynı zamanda araştırmalar kadınların duygularını erkeklerden daha kolay yansıttıklarını söylemektedir (Gross ve John, 1998). Kadın örnekleminde duygusal kaçınma düzeyini etkileyen dışa dönüklük faktörünün erkek örnekleminde yer alması, kadınların sosyal kabul arayışı ve sosyal desteğe olan ihtiyaçlarıyla açıklanabilir. Duygusal dengelilik, bireyin duygusal deneyimlerini düzenleme ve yönetme yeteneğini ifade eder (Burger, 1986). Kadınlarda duygusal dengeliliğin duygusal kaçınmayı; erkeklerde duygusal dengeliliğin ise dış etkiyi kabullenme düzeyini artırması kadın ve erkek örneklemindeki farklılaşma bakımından olduğu kadar duygusal otantikliğe etki eden faktörleri anlamak için de önemlidir. Araştırma bulguları göstermektedir ki duygularında sık değişimler yaşamadığını ifade eden kadın katılımcılar aynı zamanda duygularını sergilemekten çekinmekte ve erkek katılımcılar duygularını ifade etmede dış faktörlerin etkisi altında kalmaktadır.

Dikkat çeken diğer bulgulara bakıldığında ise erkek örnekleminin duygusal kaçınma düzeyinin kadın örneklemden farklı olarak içgörü faktöründen etkilendiği ve dış etkiyi kabullenme alt boyutuna ait veri setinde ise öz yansımanın pozitif yönde etkisi olduğu görülmüştür.

3.2. MEDENİ DURUMA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Duygusal otantiklik puanı için evli örneklem veri setinde ben pozisyonu, duygusal kopma ve içgörü; bekâr örneklem veri setinde bunlara ek olarak başkalarına bağımlılık, dışa dönüklük ve öz yansıtma; boşanmış örneklem veri setinde ise yalnızca ben pozisyonu bulunmaktadır. Otantik davranışın en iyi yordayıcıları evli örneklem için ben pozisyonu ve öz yansıtma; bekâr örneklem için ben pozisyonu, duygusal kopma ve sorumluluk; boşanmış örneklem için ise yalnızca ben pozisyonudur. Duygusal kaçınma puanı için evli örneklem veri setinde duygusal kopma ve içgörü; bekâr örneklem veri setinde bunlara ek olarak dışa dönüklük, başkalarına bağımlılık ve duygusal tepkisellik; boşanmış örneklem veri setinde yalnızca ben pozisyonu yer almaktadır. Dış etkiyi kabullenme alt boyutu için evli örneklem ben pozisyonu, duygusal kopma ve duygusal tepkisellik; bekâr örneklem ben pozisyonu, başkalarına bağımlılık ve dışa dönüklük; boşanmış örneklem ise ben pozisyonu ve duygusal tepkisellik tarafından en iyi şekilde yordanmaktadır.

Koruma/destek hipotezi, bekâr bireylerin, evli olanlarla karşılaştırıldığında daha sık fiziksel ve duygusal patoloji deneyimlediklerini, çünkü duygusal doyum sağlayan ve kendilerini gündelik hayatın değişimlerine karşı tamponlayan sürekli arkadaşlıktan yoksun olduklarını varsaymaktadır (Coombs, 1991).

Gruplar kıyaslandığında göze çarpan ilk farklılık, bekâr örneklem duygusal otantiklik puanı ve alt boyut puanlarında başkalarına bağımlılık faktörünün önemli bir yere sahip olmasıdır. Bekâr bir birey için, sosyal ilişkiler sıklıkla aile, arkadaşlar veya romantik partnerlerle sınırlı olacaktır ve dolayısıyla bu ilişkilerin sağladığı destek ve güven duygusu daha belirgin hale gelecektir. Ancak, bu durumda, diğerlerine duyulan gereksinim, bireyin kendi duygusal deneyimlerini rahatlıkla ifade etmesini engelleyecektir. Bekâr bireyler, sosyal ilişkilerdeki belirli beklentilere veya normlara uymak için kendi duygusal ifadelerini bastırabilirler ve bu da duygusal otantikliği azaltabilir. Ayrıca, bekâr olmak, romantik ilişki arayışı veya sosyal kabul arayışı gibi belirli baskılar altında olabileceği için, başkalarına bağımlılığın bu grupta duygusal otantikliği olumsuz etkilemiş olması mantıklı görünmektedir.

Evli bireylerden farklı olarak bekâr bireylerin duygusal otantikliğe ait veri setinde dışa dönüklük faktörüne rastlanmıştır. Daha önce ifade edildiği gibi dışa dönük

bireyler genellikle dış dünyaya odaklanarak kendi düşüncelerini ve duygularını ifade etmekten çok dış etkenlerle etkileşime girme eğiliminde olabilirler. Dışa dönüklük, bekâr bireylerde sosyal etkileşimlere daha fazla katılmanın sonucu olarak duyguların ifade edilmesini zorlaştırıyor olabilir.

Benzer şekilde boşanmış bireylerde, ilişki dinamikleri ve sosyal destek sistemleri farklılık gösterebilir. Araştırmanın sonuçlarına göre boşanmış bireylerde duygusal otantiklik ve alt boyutlarını etkili şekilde yordayan faktörün ben pozisyonu olduğu görülmektedir. Boşanma, bireyin yaşamında ekonomik koşulları, ebeveyn-çocuk ilişkilerini, sağlığı ve refahı derinden etkileyen bir süreçtir (Moore, 2020). Bu süreç, bireyin kendi kimliğini ve değerlerini yeniden tanımlamasını gerektirir. Boşanmış bireyler evlilik sonrası yaşamda farklı stres ve zorluklarla karşılaşabilirler, genellikle yeniden yapılanma sürecinde ve yeni bir kimlik arayışı içindedirler.

Analizlerde dikkat çeken diğer bulgulara bakıldığında; evli bireylerin dış etkiyi kabullenme düzeylerinin duygusal kopma faktöründen etkilendiği ve bekâr bireylerin duygusal kaçınma düzeyinin duygusal tepkisellik faktöründen etkilendiği; ancak diğer gruplarda bu duruma rastlanmadığı görülmektedir.

3.3. EKONOMİK DURUMA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Yakın zamandaki bazı araştırmalar sosyoekonomik durumun duygular üzerindeki rolüne odaklanmanın önemine dikkat çekmektedir (bkz. Jakoby, 2016). Bu araştırmadaki sonuçların ekonomik düzeyler arasındaki farklılaşmanın hangi faktörlerden etkilendiğine ve bireylerinin gelir düzeyinin duyguların ifadesinde nasıl bir rol oynayabileceğine ilişkin önemli bir temel oluşturduğu düşünülmektedir.

Duygusal otantiklik puanlarını en iyi şekilde yordayan faktörler ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örnekleme başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu ve duygusal kopma; ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan örnekleme bunlara ek olarak içgörü ve öz yansıtma; kötü olarak algılayan örnekleme ise yalnızca başkalarına bağımlılık olarak bulunmuştur. Otantik davranış için yapılan analizde ekonomik durumunu iyi ve kötü olarak algılayan grupların veri setinde yalnızca ben pozisyonu; orta düzey olarak algılayan grupta ise buna ek olarak duygusal kopma, öz yansıtma ve sorumluluk faktörlerinin olduğu görülmüştür. Duygusal kaçınma

puanlarını yordayan faktörler ekonomik durumunu iyi olarak algılayan grup için duygusal kopma, dışa dönüklük ve içgörü; orta düzey olarak algılayan grup için duygusal kopma, içgörü, başkalarına bağımlılık, öz yansıtma ve zekâ/hayal gücü; kötü olarak algılayan grup için yalnızca duygusal kopma olarak bulunmuştur. Dış etkiyi kabullenme alt boyutu puanlarını en iyi şekilde yordayan faktörler ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örnekleme ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve dışa dönüklük; ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan örnekleme ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve başkalarına bağımlılık; kötü olarak algılayan örnekleme ise yalnızca başkalarına bağımlılık olarak bulunmuştur.

Yapılan analizlerde duygusal otantiklik toplam puanı ve alt boyutlar birlikte değerlendirildiğinde ekonomik durumunu iyi olarak algılayan örnekleme diğer gruplardan farklı olarak veri setine dışa dönüklük faktörünün girdiği görülmektedir. Dışa dönüklüğün bu grupta duygusal otantikliği negatif şekilde yordamasının birkaç nedeni olabilir. Ekonomik açıdan iyi durumda olan kişiler genellikle geniş bir sosyal çevreye sahip olup daha fazla sosyal etkinliğe katılabilirler. Ancak, bu etkinlikler genelde yüzeysel olabileceğinden, dışa dönüklük artarken, daha derin ve anlamlı sosyal ilişkiler kurma fırsatları azalabilir. Aynı zamanda bu kişilerin sosyal çevrelerindeki prestijlerini korumak veya artırmak için daha fazla çaba harcaması muhtemeldir. Bu durum, dışarıya karşı pozitif bir imaj yaratma veya gösteriş yapma eğilimini artırabilir. Ancak, bu tür davranışlar gerçek duygusal deneyimlerle uyumlu olmayacak ve duygusal otantikliğe olumsuz etki edecektir.

Ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan bireylerde öz yansıtma ve içgörünün duygusal otantikliği yordamada önem kazandığı görülmüştür. Orta düzeydeki ekonomik durum, bireylerin yaşam koşullarını belirli bir istikrar seviyesinde sürdürmelerine izin verebilir ancak tamamen rahat olmalarını sağlamaz. Dolayısıyla bireylerin yaşamın iniş çıkışlarına daha fazla maruz kalabilecekleri anlamına gelir. Ekonomik zorluk çeken bireylerin yaşadığı stres ve belirsizlik (Gordon, 1990; Matthews ve Gallo, 2011) bireylerin hem maddi hem de duygusal ihtiyaçlarını dengeleme gerekliliğini vurgulayabilir. Bu bağlamda öz yansıtma ve içgörünün, duygusal durumları ve ihtiyaçları daha iyi anlama ve yönetmeye katkıda bulunarak duygusal otantiklik üzerinde pozitif bir etkiye neden olduğu sonucuna ulaşılabilir.

3.4. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Farklı eğitim seviyelerine sahip bireylerin kişisel gelişimleri, sosyal becerileri, maruz kaldıkları yaşam deneyimleri farklılık gösterebilir. Eğitim düzeyine göre sağlık durumunun (Cochrane vd., 1982), duygusal farkındalığın (Nandrino vd., 2013), stresin (Gallo ve Matthews, 2003) ve yaşam memnuniyetinin (Cheung vd., 2009) farklılaştığı bilinmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarına göre duygusal otantikliği etkileyen faktörler eğitim düzeylerine göre farklılık göstermektedir.

İlköğretim mezunu örneklem için duygusal otantiklik puanlarına ilişkin yapılan analizde veri setine giren faktörler ben pozisyonu ve zekâ/hayal gücü; lise mezunu örneklem için ben pozisyonu, duygusal kopma ve içgörü; lisans mezunu örneklem için ben pozisyonu, duygusal kopma, içgörü, dışa dönüklük; lisansüstü mezunu örneklem için ise ben pozisyonu ve dışa dönüklük olmuştur. Otantik davranış alt boyutu için yapılan analizde veri setine giren faktörler ilköğretim mezunu grup için ben pozisyonu; lise mezunu örneklem için ben pozisyonu, uyumluluk ve duygusal kopma; lisans mezunu grup için ben pozisyonu, duygusal kopma ve sorumluluk; lisansüstü mezunu grup için ben pozisyonu ve öz yansıtma olmuştur. Duygusal kaçınma alt boyutunu en iyi şekilde yordayan faktörler ilköğretim mezunu grup için duygusal kopma; lise mezunu grup için duygusal kopma, içgörü ve dışa dönüklük; lisans mezunu grup için duygusal kopma, içgörü, dışa dönüklük ve ben pozisyonu; lisansüstü mezunu grup için duygusal kopma, başkalarına bağımlılık ve öz yansıtma olarak bulunmuştur. Dış etkiyi kabullenme alt boyutuna ilişkin yapılan analizde veri setinde ilköğretim mezunu örneklemde öz yansıtma; lise mezunu örneklemde başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu; lisans mezunu örneklemde başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve dışa dönüklük; lisansüstü mezunu örneklemde başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu ve dışa dönüklük faktörlerinin olduğu görülmüştür.

İlköğretim mezunu kişilerde duygusal otantikliğin azalmasında zekâ/hayal gücü özelliğine ait puandaki artışın etkisinin olması ve bu faktörün daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerde yordayıcı olarak görülmemesi düşündürücü bir bulgudur. Bu durumun sebebi, zekâ ve hayal gücünün artmasıyla duygusal deneyimlerin daha soyut ve karmaşık hale gelmesi, bu deneyimlerin anlaşılması ve ifade edilmesinde zorluk yaşanması olarak düşünülebilir. Bu bulgu değerlendirilirken bireyin eğitim düzeyine ek olarak içinde bulunduğu çevrenin sosyokültürel yapısının ve bireyin yeni

deneyimlere açık oluşunun bu kültürel yapıya uyum sağlamayı zorlaştırıcı etkisinin göz önünde bulundurulması önemlidir.

Otantiklik, duyguların açık ve samimi bir şekilde ifade edilmesini gerektirirken, daha geniş bir insan yelpazesıyla etkileşime girmek ve daha yoğun sosyal etkileşim ortamları duygusal deneyimlerin dışlanmasına neden olabilir. Eğitim düzeyi yükseldikçe kişiler iş ortamlarında, akademik çevrelerde ve sosyal etkinliklerde aktif roller üstlenirler. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre lisans ve lisansüstü mezunu bireylerin dışa dönüklüğü arttığında, yani dış dünyaya daha fazla odaklandıklarında duygusal kaçınma ve dış etkiyi kabullenme düzeyleri de artacaktır.

Araştırmanın bulgularına göre gruplar arasındaki diğer farklılıklar lise mezunu grupta uyumluluk, lisans mezunu grupta sorumluluk ve lisansüstü mezunlarında öz yansıtma faktörünün otantik davranışı olumlu yönde artırması, diğer grupların veri setinde bu faktörlere rastlanmaması olmuştur.

3.5. PSİKOTERAPİ DESTEĞİNE GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Psikoterapi desteği almış örneklem için duygusal otantiklik puanlarına ilişkin yapılan analizde veri setine giren faktörler duygusal dengelilik, ben pozisyonu ve duygusal kopma; psikoterapi desteği almamış örneklem için ise ben pozisyonu, duygusal kopma, başkalarına bağımlılık ve içgörü olmuştur. Otantik davranış alt boyutu için yapılan analizde psikoterapi desteği almış olan örneklemin veri setinde ben pozisyonu, duygusal kopma ve sorumluluk; psikoterapi desteği almamış olan örneklemin veri setinde ise ben pozisyonu, duygusal kopma ve zekâ/hayal gücü faktörlerinin olduğu görülmüştür. Duygusal kaçınma alt boyutu için yapılan analiz sonuçlarında psikoterapi desteği almış olan grupta duygusal dengelilik, dışa dönüklük, duygusal kopma ve zekâ/hayal gücü; psikoterapi desteği almamış olan grupta dışa dönüklük, duygusal kopma, başkalarına bağımlılık, içgörü ve ben pozisyonu faktörlerine rastlanmıştır. Dış etkiyi kabullenme puanını en iyi şekilde yordayan faktörler psikoterapi desteği almış olan örneklem için ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve dışa dönüklük; psikoterapi desteği almamış olan örneklem için başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu ve içgördür.

Terapi alan kişilerde duygusal dengelilik arttıkça duygusal otantikliğin azalması ilginç bir bulgu olarak ele alınabilir. Sonuçlar terapi alan kişilerin duygusal alanda sık değişimler yaşamıyor olmalarının duygusal otantiklik düzeyinde olumsuz bir etkiye neden olduğunu göstermektedir. Greenberg ve arkadaşlarına (2003) göre terapinin önemli bir yönü temel duygusal deneyimi mevcut deneyim organizasyonlarına entegre etmektir. Bunu sağlamada öncelikli görevler duygusal deneyimi farklılaştırma, simgeleştirme ve farklı duyguları sentezleyebilmedir. Bu kapsamda elde edilen bulgu hakkında, kişinin duygularını daha kontrollü bir şekilde ifade etmesinin veya psikoterapi süreci içinde bunun için çaba harcamasının duygusal otantiklikten ödün vermesine neden olabileceğine ilişkin bir yorum yapılabilir. Bu durum, terapi sürecinin karmaşıklığını ve duygusal dengelilik ile duygusal otantiklik arasındaki ilişkinin inceliklerini daha iyi anlamamızı gerektirmektedir.

Gruplar arasındaki farklılıklardan biri de otantik davranışın psikoterapi desteği alan grupta sorumluluk; psikoterapi desteği almayan grupta ise zekâ/hayal gücü tarafından daha etkili bir şekilde yordanması olmuştur. Dış etkiyi kabullenme düzeyi terapi alan grup için dışa dönüklük faktöründen etkilenirken terapi almayan grupta bu faktör etkili olmamıştır.

Duygu farkındalığının psikoterapötik değişim için kritik bir öneme sahip olduğu kabul edilmektedir (Greenberg vd., 2006). Psikoterapi desteği alan bireyler, terapi süreci boyunca kendi duygusal deneyimlerini anlamaya ve ifade etmeye teşvik edilirler (Egan, 2011). Sonuç olarak terapi, bireyin benliğini keşfetmesine yardımcı olur. Terapi desteği almayan bireylerde, destek alanlara kıyasla başkalarına bağımlılık (negatif etki) ve içgörü (pozitif etki) faktörlerinin etkisinin daha belirgin olması ise terapi sürecinin sağladığı öğrenme ve kişisel gelişim fırsatlarından yoksun olmalarıyla ilişkilendirilebilir. Bu durum, terapi desteğinin bireylerin duygusal bağımsızlığını artırma ve içsel kaynaklarını kullanma yeteneklerini geliştirme potansiyeline işaret etmektedir. Elde edilen bulgu, terapi desteği almayan bireylerin duygusal özgünlüğünü artırmak adına ele alınması gereken alanlara ilişkin önemli bir bilgi sunmaktadır.

Araştırmanın dikkat çekici bulgularından bir tanesi de psikoterapi almış örnekleme zekâ/hayal gücünün duygusal kaçınmayı artırırken; psikoterapi almamış olan örnekleme ise bu özelliğin otantik davranışı artırıyor olmasıdır. Psikoterapideki derinleşme süreci ve bunun bireye duyguları ile başa çıkmada nasıl bir katkı sunduğu,

zekâ/hayal gücü kişilik özelliğinin sürece nasıl dahil olduğu gibi durumların karmaşıklığı göz önüne alındığında, bu bulguların daha kapsamlı bir şekilde incelenmesi ve anlaşılması için ileri düzeyde araştırmaların yapılması önemlidir.

3.6. ANNE VE BABANIN SAĞ OLMA DURUMUNA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Duygusal otantiklik puanlarını en iyi şekilde yordayan faktörler annesi sağ babası sağ olmayan örneklem için duygusal kopma, ben pozisyonu ve uyumluluk; babası sağ annesi sağ olmayan örneklem için ben pozisyonu, duygusal dengelilik ve başkalarına bağımlılık; her ikisi de sağ olan örneklem için duygusal kopma, ben pozisyonu, başkalarına bağımlılık, içgörü ve öz yansıtma olmuştur. Otantik davranış alt boyutu için yapılan analizde annesi sağ babası sağ olmayan örnekleme ait veri setinde yalnızca ben pozisyonu; babası sağ annesi sağ olmayan örnekleme ait veri setinde buna ek olarak duygusal dengelilik; her iki ebeveyni de sağ olan örnekleme ait veri setinde ben pozisyonu, duygusal dengelilik, duygusal kopma, zekâ/hayal gücü, sorumluluk ve öz yansıtma faktörlerinin olduğu görülmüştür. Duygusal kaçınma alt boyutu için yapılan analizde annesi sağ babası sağ olmayan örnekleme duygusal kopma, içgörü ve öz yansıtma; babası sağ annesi sağ olmayan örnekleme öz yansıtma ve başkalarına bağımlılık; her iki ebeveyni de sağ olan örnekleme duygusal kopma, içgörü, dışa dönüklük, ben pozisyonu ve zekâ/hayal gücü faktörlerine rastlanmıştır. Dış etkiyi kabullenme puanlarını en iyi şekilde yordayan faktörler annesi sağ babası sağ olmayan örneklem için başkalarına bağımlılık ve sorumluluk; babası sağ annesi sağ olmayan örneklem için başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu; her iki ebeveyni de sağ olan örneklem için başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu, duygusal tepkisellik ve dışa dönüklük olmuştur.

Ebeveyn kaybı birçok ciddi olumsuzluğu beraberinde getiren bir durumdur. Bununla birlikte Kerr ve Bowen'e (1988) göre, aile ilişkilerinde duygusallığın baskısına maruz kalmış olan bireyler kaynaşma ya da duygusal kopma eğilimi gösterirler. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre babası sağ olmayan örnekleme duygusal kopma ve annesi sağ olmayan örnekleme başkalarına bağımlılık duygusal otantikliği olumsuz yönde etkilemektedir. Her iki ebeveyni sağ olan örneklemin

duygusal otantikliğe ait veri setinde ise duygusal kopma ve başkalarına bağımlılık faktörlerinin her ikisine de rastlanmıştır.

Bireyin hangi ebeveyninin hayatta olmadığına ilişkin durum farklı psikolojik sonuçlara neden olur. Babanın yokluğuna ilişkin kavramsal ya da ampirik uzantısı olan birçok araştırmaya göre babanın rolünün ekonomik (Pearson ve Thoennes, 1990), sosyal ve duygusal (Hetherington vd., 1982) açılardan yarattığı boşluk çocuklar üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Bazı gelişim teorisyenleri, babaların çocukların kendi kendilerini düzenleyebilme kapasitelerini eşsiz bir şekilde destekleyebileceğini ileri sürmektedir (Paquette, 2004). Babanın çocuklarının duygularını yönetmesinin, birkaç yıl sonra çocukların akran ilişkileri ile anlamlı bir şekilde bağlantılı olduğu, annelerinin yönetiminde ise böyle olmadığı bulunmuştur (Gottman vd., 1996). Ebeveyn ölümü üzerine yapılan uzun soluklu bir nitel araştırmaya göre ise anne ölümü, babanın ölümüne kıyasla daha yüksek duygusal sıkıntı yaşatmaktadır (Umberson, 2011).

Analiz sonuçlarına göre babası hayatta olmayan örneklem, diğer gruplardan farklı olarak, sorumluluk özelliği arttıkça dış etkiyi kabullenme düzeylerinin arttığı ve uyumluluk arttıkça duygusal otantiklik düzeylerinin azaldığı bulunmuştur. Yapılan analizlerde gruplar arası karşılaştırmada hem annesi hem babası sağ olan örnekleme kıyasla yalnızca babası sağ olan grupta ise duygusal dengelilik faktörünün duygusal otantiklik ile ters ilişkili şekilde veri setine dahil olduğu görülmüştür. Her iki ebeveyni de sağ olan grupta ise içgörü ve öz yansıtma faktörlerine rastlanmaktadır.

Kişinin cinsiyeti, doğum sırası (Ainsworth, 1989), ebeveynin ailedeki rolü, ebeveynin kaybedildiği yaş (Granot, 2005) gibi birçok faktörün varlığı göz önünde bulundurulduğunda bu farklılıkları açıklamada konu ile ilgili daha fazla bilimsel araştırmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir

3.7. DOĞUM SIRASINA GÖRE FARKLILAŞMANIN YORUMLANMASI

Duygusal otantiklik puanlarını en iyi şekilde yordayan faktörler tek çocuk için duygusal kopma, ben pozisyonu, içgörü, uyumluluk; ilk çocuk için duygusal kopma ve ben pozisyonu; ortanca çocuk için duygusal kopma, ben pozisyonu, içgörü; son çocuk için duygusal kopma ben pozisyonu, içgörü, başkalarına bağımlılık ve öz yansıtma olmuştur. Otantik davranış alt boyutunda tek çocuk için veri setine giren

faktörler duygusal kopma ve uyumluluk; ilk çocuk için duygusal kopma, ben pozisyonu ve sorumluluk; ortanca çocuk için yalnızca ben pozisyonu; son çocuk için duygusal kopma, ben pozisyonu ve dışa dönüklük olmuştur. Duygusal kaçınma alt boyutunu en iyi şekilde yordayan faktörler tek çocuk için sorumluluk ve duygusal kopma; ilk çocuk için duygusal kopma, zekâ/hayal gücü ve ben pozisyonu; ortanca çocuk için duygusal kopma, ben pozisyonu, içgörü ve dışa dönüklük; son çocuk için sorumluluk, zekâ/hayal gücü, içgörü, dışa dönüklük, başkalarına bağımlılık ve öz yansıtma olarak bulunmuştur. Dış etkiyi kabullenme boyutu için yapılan analizde tek çocuk için başkalarına bağımlılık ve içgörü; ilk çocuk için başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu; ortanca çocuk için ben pozisyonu, duygusal kopma, duygusal tepkisellik; son çocuk için başkalarına bağımlılık, ben pozisyonu ve dışa dönüklük faktörlerinin önemli olduğu görülmüştür.

Aile, çocukların erken dönemde karşılaştıkları sosyal ortamlardan biri olduğundan, kişilik özelliklerinin ortaya çıkmasında büyük rol oynamaktadır (Adler, 1924). Kardeş konumu kuramına göre, her bir çocuğun ailesi içindeki deneyimleri birbirinden farklıdır. Doğum sırasına göre, çocuklar için koşullar hiçbir zaman eşit olmaz, çocuklar var olan yapıya ayak uydurmak için farklı yaşam tarzları ve baş etme mekanizmaları geliştirirler (Adler, 1927, 1932).

İlk doğan çocuklar konumlarını korumak için daha itaatkâr davranma eğiliminde olurlar, beklentileri karşılama noktasında daha fazla sorumluluk hissederler (Suloway, 2000). Tek çocuklar ise rekabet etmeye ihtiyaç duymayışından ötürü genelde özgüvenlidir, mükemmeliyetçidir ve otoriteyi temsil eden kurum ve kişileri memnun etme arayışındadır (Forer, 1976). Son çocuklar daha neşeli ve daha empatik olmak gibi farklı özellikler geliştirebilirler (Ansbacher vd., 1956). Suloway'a (2000) göre ise bu çocuklar otoriteyi sorgulayarak veya uzlaşmaya çalışarak farklı konumlar elde etme çabasına girerler. Son doğan çocuklar daha çok duygusal, dışa dönük, sorumsuz ve konuşkan olarak görülmektedir (Herrera vd., 2003). Araştırmada yapılan analizlerde tek çocuklarda uyumluluk, ilk çocuklarda sorumluluk, son çocuklarda ise dışa dönüklük özelliklerinin otantik davranışı arttırdığı görülmüştür. Literatür taramasından edinilen bilgilerin ışığında, kişinin doğum sırasına göre sahip olması beklenen kişilik özelliğinin eylemlerinde otantik olması üzerinde önemli etkisine sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

İlk doğan çocuk başlangıçta kendisini özel hissederken ikinci çocuk dünyaya geldiğinde vazgeçilmezliğin elinden alındığını ve tahttan indirildiğini görür. Bundadır ki, ilk doğan çocuklar sosyal kabul görmek için düşüncelerini çok hızlı değiştirebilirler (Forer, 1976). Başkaları onlarla aynı fikirde olmadığında gerçek duygu ya da düşüncelerini paylaşmayabilirler (Paulhus vd., 1999). Bu bilgi ile uyumlu olarak, dış etkiyi kabullenme boyutuna ilişkin yapılan analizde ilk çocuklarda başkalarına bağımlılık ve ben pozisyonu faktörlerinin önemli etkisi raporlanmıştır.

Gruplar arası karşılaştırmada dikkat çeken diğer bulgulara bakıldığında; son çocukların duygusal otantiklik düzeylerinin öz yansıtma faktöründen olumlu yönde etkilendiği ve tek çocukların dış etkiyi kabullenme düzeylerinde içgörünün negatif etkiye neden olduğu; ancak diğer gruplar için bu faktörün önemli bir yere sahip olmadığı; tek çocuk olan kişilerde sorumluluk özelliği arttıkça duygusal kaçınmanın da arttığı ancak son çocuk olan kişilerde bu özellikteki artışın duygusal kaçınmayı azalttığı görülmüştür.

SONUÇ

Araştırmanın sonuçları kişinin "ben pozisyonu" alabilme yeteneğinin, duygusal otantiklik açısından oldukça önemli bir yere sahip olduğunu göstermiştir. Bu yetenek bireyin duygularını, düşüncelerini ve değerlerini net bir şekilde tanımlayabilme, ifade edebilme, savunabilmesine işaret etmektedir ve kişinin kendi kimliğini, özünü anlaması ve dış dünyayla olan etkileşimlerinde bu özü koruyabilmesi için kritik öneme sahiptir. Ben pozisyonu, içsel tutarlılığı artırırken, kişinin dış uyaranlara daha sağlıklı ve otantik bir şekilde yanıt vermesini sağlayacaktır.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak öz yansıtma ve içgörünün, duygusal otantiklik yolculuğunda önemli kilometre taşları olduğu düşünülmüştür. Bu faktörler bireyin duygularını, motivasyonlarını ve davranışlarını anlayarak, bunlarla daha derin bir bağlantı kurması yoluyla kendini daha otantik bir şekilde ifade etmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, bu alanların geliştirilmesi ve güçlendirilmesi, bireyin içsel uyumunu artırarak daha otantik bir yaşam sürmesine yardımcı olacaktır.

Sonuç olarak bireyin kendisini gözlemlemesi, kendiliğine ilişkin farkındalığa sahip olması, ben ve diğerleri ayrımını net bir şekilde yapabilmesi ve "ben" diyebilme yeteneği duygusal otantikliğin sağlanması ve desteklenmesi açısından önemlidir.

Bireylerin başkalarının düşüncelerini sorgulamaksızın kabul etmesi duygusal kaçınmaya ve dış etkiyi kabullenmeye etki etmektedir. Öyle ki kişi kendi değerlerini benimsemekten uzaklaştıkça duygularını göstermekten kaçınacak ya da duygularını sergilemekte diğerlerinin beklentilerinden etkilenecektir. Bununla birlikte kişinin duygularını göstermeye yönelik çekimserliğinin (duygusal kaçınma) kendisini tanımaya başladığında azalacağı sonucuna ulaşılmıştır. Bireyin kendi değerlerine, inançlarına uygun eylemlerde bulunmasının sorumluluk özelliği ile ilişkili olması hakkında, bu özelliğin kişiyi kendi benliğini korumaya ilişkin görevine sadık olmaya yöneltebileceği yorumu yapılmıştır.

Araştırmanın ilginç bulgularından biri dışa dönüklüğün duygusal kaçınma ve dış etkiyi kabullenme düzeyleri ile kurduğu pozitif ilişki olmuştur. Sonuçlara göre dışa

dönük bireyler duygularını göstermenin zayıflık olduğuna dair bir anlayışa sahiptir ve diğer insanların, toplumun beklentilerine göre duygularını ifade etme biçimleri değişmektedir. Bu durumun üzerinde dışa dönüklük düzeyi yüksek olan kişilerin, dış uyaranlara daha çok dikkat etme, bunlardan zevk alma eğiliminin ve buna bağlı olarak sosyallliğini sürdürme isteğinden doğan çabanın etkisi olabileceği yorumu mantıklı görünmektedir. Dışa dönüklük faktörü kadın, bekâr, ekonomik durumu iyi olan, eğitim düzeyi yüksek olan, doğum sırasına göre son çocuk olan gruplarda da aynı etkiyi yaratmıştır. Bu sonuçlar her bir grup için tartışılmış olup değişkenler arasındaki söz konusu ilişkinin daha kapsamlı bir şekilde çalışıldığı araştırmalara ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Benzer bir durum zekâ/hayal gücü kişilik özelliğinde de gözlenmiş olup bu faktörden yüksek puan alındığında duygusal kaçınma düzeyinde paralelinde bir artış gerçekleşmektedir. Demografik değişkenler incelendiğinde ise bu faktörün psikoterapi desteği almış olan kişilerde, ilk ve son çocuklarda ve ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan kişilerde aynı etkiyi yarattığı bulunmuştur.

Benliğin ayrımlaşması değişkenine ait alt boyutlarından biri olan duygusal tepkiselliğin dış etkiyi kabullenme düzeyini artırdığı bulunmuştur. Bağlanma teorisi kapsamında yapılan bazı araştırmalar bu ilişkiyi kısmen de olsa açıklamakta olup ilgili konuda daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir.

Duygusal dengelilik düzeyinin psikoterapi desteği alan kişilerde ve kadın örnekleme (duygusal kaçınmayı artırarak) ve erkek örnekleme (dış etkiyi kabullenme düzeyini artırarak) duygusal otantiklik üzerinde olumsuz bir etkiye neden olması araştırmanın dikkat çeken ve tartışılan diğer sonuçlarındandır. Anne ya da babasının sağ olma durumuna göre dış etkiyi kabullenme düzeyinin etkilenmesinde başkalarına bağımlılık faktörünün önemli olduğu görülmüştür. Annesi sağ olmayan kişilerde duygusal dengelilik otantiklik toplam puanını ve otantik davranışı azaltırken, babası sağ olmayan ise kişilerde uyumluluk duygusal otantik toplam puanını düşürmektedir. Buna ek olarak babası hayatta olmayan kişilerde sorumluluk özelliği dış etkiyi kabullenmeyi beraberinde getirmektedir.

Örnekleme doğum sırasına göre ayırarak yapılan analizden elde edilen bulgulara göre sorumluluk ilk çocuklarda otantik davranışı artırırken, tek çocuklarda duygusal kaçınmayı artırmaktadır. Bu analizde dış etkiyi kabullenme düzeyinin

başkalarına bağımlılık faktörü tarafından ortanca çocuk grubu hariç tüm örneklemin etkilendiği görülmüştür. Duygusal kaçınma düzeyi ise son çocuk grubu hariç tüm örnekleme duygusal kopma tarafından yordanmaktadır. Grupların duygusal otantikliğine etki eden faktörlerdeki diğer birçok farklılık, doğum sırası kuramından edinilen bilgiler ışığında tartışılmıştır.

Uyumluluk faktörü lise mezunu kişilerde otantik davranışı desteklerken lisans mezunu kişilerde sorumluluk ve lisansüstü mezunu kişilerde öz yansıtmanın otantik davranışı pozitif etkilediği bulunmuştur. Dikkat çeken bir diğer sonuç ise zekâ/hayal gücü özelliğinin ilköğretim mezunu kişilerin duygusal otantikliğinde olumsuz etkiye neden olmasıdır. Aynı zamanda öz yansıtma veri setine dahil olduğu diğer bulgulardan farklı olarak ilköğretim mezunu kişilerde ve erkek örnekleme dış etkiyi kabullenmeyi teşvik etmektedir.

Ekonomik durumu orta düzey olan katılımcıların duygusal otantiklik ve alt boyut puanlarının, ekonomik durumu iyi ve kötü olanlara nazaran daha çok faktör tarafından etkilendiği bulunmuştur. Ekonomik durumunu orta düzey olarak algılayan grupta otantik davranış için sorumluluk, duygusal otantiklik için ise öz yansıtma ve içgörü faktörlerinin veri setine dahil olduğu görülmektedir. Öz yansıtma ve içgörünün otantikliği yordamada birlikte çalıştığı, veri setine birlikte girdikleri her analizde duygusal otantiklik üzerinde aynı yönde etki yarattıkları görülmüştür. Duygusal otantikliğin cinsiyete göre farklılaşması ise kadın ve erkeklerin duygu ifadesine ilişkin araştırma bulgularının ışığında tartışılmış ve toplumsal normların olası etkisine değinilmiştir.

Çağdaş toplumlarda duygusal otantiklik kavramı, bireylerin kişisel gelişimi ve psikolojik refahı açısından giderek artan bir öneme sahiptir. Duygusal otantiklik, bireylerin kendi duygularını samimi ve doğru bir şekilde ifade edebilmesine işaret etmektedir. Bu psikolojik yapının, kişinin içsel bütünlüğünü ve dış dünyayla olan uyumunu güçlendirerek sağlıklı bir psikolojik işlevselliği destekleyeceğine inanılmaktadır.

Bununla birlikte, duygusal otantikliği etkileyen faktörlerin çeşitliliği, konunun karmaşıklığını artırmaktadır. Bu araştırma kapsamında benlik ayrışması, beş faktör kişilik özellikleri, öz yansıtma ve içgörünün, duygusal otantikliğin anlaşılmasında önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Bu nedenle araştırmanın, bireylerin duygusal

gelişimi ve psikolojik sağlamlığına katkıda bulunacak önemli bulgular ortaya koyduğu düşünülmektedir. Literatürde duygusal otantikliğe ilişkin yeterince veri bulunmamaktadır. Bu durum, araştırmayı özgün kılan en güçlü etkenlerden biridir. Ancak literatürde bu konuda yapılmış yeterli çalışma olmaması, araştırmanın sonuçlarını yorumlamayı ve tartışmayı sınırlandırdığından bu durum aynı zamanda bir kısıtlılık olarak da görülebilir. Bu bağlamda, elde edilen bulguların kesinliğini sağlamak ve duygusal otantikliğin yapısını daha iyi anlamak için oldukça fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma sonuçları göstermektedir ki duygusal otantiklik oldukça karmaşık bir yapıda olan, birçok farklı faktörden etkilenen kapsamlı bir konsepttir. Bu çalışmanın duygusal otantikliğe ilişkin literatürdeki önemli bir boşluğu doldurduğuna ve gelecekteki olası araştırmalara ışık tuttuğuna inanılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adler, A.** (1924). *The practice and theory of individual psychology*. London: Harcourt, Brace, & Company.
- Adler, A.** (1927). Individual psychology. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 22(2), 116–122.
- Adler, A.** (1932). *What life should mean to you*. Ed: A. Porter. London: George Allen & Unwin.
- Ainsworth, M. S.** (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709.
- Allport, G. W.** (1937). *Personality: A Psychological Interpretation*. New York, NY: Holt, Rinehart & Winston.
- Allport, G. W., & Odbert, H. S.** (1936). Trait-names: A psycho-lexical study. *Psychological Monographs*, 47(1), i.
- Anderson, E. M., Bohon, L. M., & Berrigan, L. P.** (1996). Factor structure of the private self-consciousness scale. *Journal of Personality Assessment*, 66(1), 144-152.
- Ansbacher, H. L., & Ansbacher, R. R.** (1956). *The individual psychology of Alfred Adler*. The individual psychology of Alfred Adler. *Basic Books, Inc.*
- American Psychological Association.** (2010). *Publication manual of the American psychological association*. American Psychological Association.
- Appelbaum, S. A.** (1973). Psychological-mindedness: Word, concept and essence. *The International Journal of Psycho-analysis*, 54, 35.
- Arthur Jr, W., & Graziano, W. G.** (1996). The five-factor model, conscientiousness, and driving accident involvement. *Journal of Personality*, 64(3), 593-618.
- Ashforth, B. E., & Humphrey, R. H.** (1993). Emotional labor in service roles: The influence of identity. *Academy of Management Review*, 18(1), 88-115.

- Ashforth, B. E., & Tomiuk, M. A.** (2000). Emotional labour and authenticity: Views from service agents. *Emotion in organizations*, 184.
- Aşkun, D., & Çetin, F.** (2017). Turkish version of self-reflection and insight scale: A preliminary study for validity and reliability of the constructs. *Psychological Studies*, 62(1), 21-34.
- Averill, J. R.** (1983). Studies on anger and aggression: Implications for theories of emotion. *American Psychologist*, 38(11), 1145.
- Avolio, B. J., & Gardner, W. L.** (2005). Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership. *The Leadership Quarterly*, 16(3), 315-338.
- Balkan, M. O., Serin, A. E., & Kılıç, A. O.** (2014). The relation between five factor personality traits and job satisfaction: An application banks in afyonkarahisar province. *International Journal of Social Science*, 25(1), 207-220.
- Bandura, A.** (1986). Social foundations of thought and action. *Englewood Cliffs, NJ*, 1986(23-28), 2.
- Bandura, A.** (1999). Social cognitive theory of personality. *Handbook of Personality*, 2, 154-96.
- Baptiste, B.** (2018). *The relationship between the big five personality traits and authentic leadership*.
- Barrett-Lennard, G. T.** (1998). *Carl Rogers' helping system: Journey and substance*. London: Sage.
- Barrick, M. R., & Mount, M. K.** (1991). The big five personality dimensions and job performance: a meta-analysis. *Personnel psychology*, 44(1), 1-26.
- Beck, A. T.** (1970). Cognitive therapy: Nature and relation to behavior therapy. *Behavior therapy*, 1(2), 184-200.
- Beck, T., & A., Emery, G.** (2006). *Anksiyete bozuklukları ve fobiler bilişsel bir bakış açısı* (V. Öztürk, Çev.). İstanbul: Litera Yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 1985).
- Bhowmick, S., & Mulla, Z.** (2016). Emotional labour of policing: Does authenticity play a role? *International Journal of Police Science & Management*, 18(1), 47-60.

- Blackham, H. J.** (2020). *Altı Varoluşçu Düşünür* (E. Uşşaklı, Çev.). Dost Kitabevi Yayınları. (Orijinal Eserin Yayın Tarihi 2005).
- Bohlander, J. R.** (1995). Differentiation of self: An examination of the concept. *Issues in Mental Health Nursing, 16*(2), 165-184.
- Bohlander, R. W.** (1999). Differentiation of self, need fulfillment, and psychological well-being in married men. *Psychological Reports, 84*(3_suppl), 1274-1280.
- Boldaz-Telli, A.** (2019). *Evli çiftlerde; benlik farklılaşmasının ilişki doyumu, ilişki uyumu, çatışma çözme tepkileri, ilişkide kıskançlık, ilişkide affedicilik ve eşe duygusal bağlılık açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bouchard, G., Lussier, Y., & Sabourin, S.** (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the five-factor model of personality. *Journal of Marriage and the Family, 61*(3), 651-660.
- Bowen, M.** (1972). On the differentiation of self. *Family therapy in clinical practice, 4*, 467-528.
- Bowen, M.** (1976). Theory in the practice of psychotherapy. *Family therapy: Theory and practice, 4*(1), 2-90.
- Bowen, M.** (1978). *Family therapy in clinical practice*. Northvale, NJ: Jason Aronson, Inc.
- Bowen, M.** (1985a). *On the differentiation of self (1972)*. In M. Bowen (Ed.), *Family therapy in clinical practice* (pp. 467-528). New York: Jason Aronson.
- Bowen, M.** (1985b). *The use of family theory in clinical practice (1966)*. In M. Bowen (Ed.), *Family therapy in clinical practice* (pp. 147-182). New York: Jason Aronson.
- Bowen, M.** (1985c). *Toward a differentiation of self in one's family of origin (1974)*. In M. Bowen (Ed.), *Family therapy in clinical practice* (pp. 529-548). New York: Jason Aronson.
- Boyraz, G., Waits, J. B., & Felix, V. A.** (2014). Authenticity, life satisfaction, and distress: A longitudinal analysis. *Journal of Counseling Psychology, 61*(3), 498-505.

- Bredeköt, F.** (2023). The importance of job-related self-insight, not self-reflection, for well-being and burnout in student teachers. *Journal of Teacher Education and Educators*, 12(3), 261-268.
- Bryan, J. L., Baker, Z. G., & Tou, R. Y.** (2017). Prevent the blue, be true to you: Authenticity buffers the negative impact of loneliness on alcohol-related problems, physical symptoms, and depressive and anxiety symptoms. *Journal of health psychology*, 22(5), 605-616.
- Bucknell, K. J., Kangas, M., & Crane, M. F.** (2022). Adaptive self-reflection and resilience: The moderating effects of rumination on insight as a mediator. *Personality and Individual Differences*, 185, 111234.
- Burger, J. M.** (2016). *Kişilik* (5. Basım). (İ. Erguvan Sarioğlu, Çev.). İstanbul: Kaktüs Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1986).
- Burks, D.J., & Robbins, R.** (2011). Are you analyzing me? A qualitative exploration of psychologists' individual and interpersonal experiences with authenticity. *The humanistic psychologist*, 39(4), 348-365.
- Burnkrant, R. E., & Page Jr, T. J.** (1984). A modification of the Fenigstein, Scheier, and Buss self-consciousness scales. *Journal of personality assessment*, 48(6), 629-637.
- Cable, D. M., Gino, F., & Staats, B. R.** (2013). Breaking them in or eliciting their best? Reframing socialization around newcomers' authentic self-expression. *Administrative science quarterly*, 58(1), 1-36.
- Camgöz, S. M.** (2009). *Kişilik özellikleri ile finansal performans arasındaki ilişkiler: A tipi yatırım fonu yöneticileri üzerinde bir değerlendirme* (Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Carpenter Jr, W. T., Strauss, J. S., & Bartko, J. J.** (1973). Flexible system for the diagnosis of schizophrenia: Report from the WHO International Pilot Study of Schizophrenia. *Science*, 182(4118), 1275-1278.
- Carver, C. S., & Scheier, M. F.** (2001). *On the self-regulation of behavior*. Cambridge University Press.
- Casale, S., Rugai, L., Fioravanti, G., & Puccetti, C.** (2018). Narcissism and authentic self: An unfeasible marriage? *Personality and Individual Differences*, 135, 131-136.
- Cattell, R. B.** (1979). *Personality and learning theory*. New York: Springer.

- Ceyhan, M.** (2022). *Self realization: From authenticity to “Aesthetics of existence”* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi, Lisansüstü Programlar Enstitüsü, İstanbul.
- Chauvin, B., Hermand, D., & Mullet, E.** (2007). Risk perception and personality facets. *Risk Analysis: An International Journal*, 27(1), 171-185.
- Cheung, H. Y., & Chan, A. W.** (2009). The effect of education on life satisfaction across countries. *Alberta Journal of Educational Research*, 55(1).
- Choi, S. W., & Murdock, N. L.** (2017). Differentiation of self, interpersonal conflict, and depression: The mediating role of anger expression. *Contemporary Family Therapy*, 39, 21-30.
- Clancy, M., & Dollinger, S.** (1993). Identity, self, and personality: Identity status and the five factor model of personality. *Journal of Research on Adolescence*, 3(3), 227-245.
- Clark, D. M., & Fairburn, C. G., & Jones, J. V.** (1997). *Science and practice of cognitive behaviour therapy*. Oxford University Press.
- Clark, D. M., & Wells, A.** (1995). *A cognitive model of social phobia*. In R. G. Heimberg, M. R. Liebowitz, D. A. Hope, & F. R. Schneier (Eds.), *Social phobia: Diagnosis, assessment, and treatment* (pp. 69–93). The Guilford Press.
- Cochrane, S. H., Leslie, J., & O’Hara, D. J.** (1982). Parental education and child health: Intracountry evidence. *Health Policy and Education*, 2(3-4), 213–250.
- Collison, K. L., Vize, C. E., Miller, J. D., & Lynam, D. R.** (2018). Development and preliminary validation of a five factor model measure of Machiavellianism. *Psychological Assessment*, 30(10), 1401–1407.
- Connelly, C. E., & Turel, O.** (2016). Effects of team emotional authenticity on virtual team performance. *Frontiers in Psychology*, 7, 216-446.
- Coombs, R. H.** (1991). Marital status and personal well-being: A literature review. *Family Relations*, 40(1), 97-102.
- Corey, G.** (2015). *Psikolojik danışma kuram ve uygulamaları* (T. Ergene, Çev.). Ankara: Mentis Yayıncılık. (Orijinal eserin yayın tarihi 2009).

- Costa Jr, P. T., McCrae, R. R., & Dye, D. A.** (1991). Facet scales for agreeableness and conscientiousness: A revision of the NEO Personality Inventory. *Personality and Individual Differences, 12*(9), 887-898.
- Costa Jr, P. T., & McCrae, R. R.** (1992). Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological assessment, 4*(1), 5.
- Costas, J., & Fleming, P.** (2009). Beyond dis-identification: A discursive approach to self-alienation in contemporary organizations. *Human relations, 62*(3), 353-378.
- Cowden, R. G., & Meyer-Weitz, A.** (2016). Self-reflection and self-insight predict resilience and stress in competitive tennis. *Social Behavior and Personality: An international journal, 44*(7), 1133-1149.
- Crane, M. F., Searle, B. J., Kangas, M., & Nwiran, Y.** (2019). How resilience is strengthened by exposure to stressors: The systematic self-reflection model of resilience strengthening. *Anxiety, Stress, and Coping, 32*, 1–17.
- Creed, A. T., & Funder, D. C.** (1998). The two faces of private self-consciousness: self report, peer-report, and behavioral correlates. *European Journal of Personality, 12*(6), 411-431.
- Cüceloğlu, D.** (1996). *İnsan ve davranışı* (7. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelebi, Ç.D., Ekşi, H., & Sayın, M.** (2016). Üniversite öğrencilerinin özgecilik ve otantiklik seviyeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi, 14*(32), 79-102.
- Çeltekligil, Z.** (2021). *Üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, bilişsel esnekliğin olası aracı rolünün değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Day, D. V., & Silverman, S. B.** (1989). Personality and job performance: Evidence of incremental validity. *Personnel Psychology, 42*(1), 25–36.
- De Bortoli, D., da Costa Jr, N., Goulart, M., & Campara, J.** (2019). Personality traits and investor profile analysis: A behavioral finance study. *PloS one, 14*(3), e0214062.
- De Sousa, R.** (1987). *The Rationality of Emotion*. Cambridge Mass.

- De Sousa, R.** (2007). Truth, authenticity, and rationality. *Dialectica*, 61(3), 323-345.
- De Vries, R. E.** (2012). Personality predictors of leadership styles and the self-other agreement problem. *The Leadership Quarterly*, 23(5), 809-821.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M.** (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Demirkan, S.** (2006). *Özel sektördeki yöneticilerin ve çalışanların bağlanma stilleri, kontrol odağı, iş doyumunu ve beş faktör kişilik özelliklerinin araştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- DeNeve, K. M., & Cooper, H.** (1998). The happy personality: A meta-analysis of 137 personality traits and subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 124(2), 197–229.
- Deniz, N.** (2008). *İlköğretimde çalışan sınıf öğretmenlerinin kişilik özellikleri ile iş tatminleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Sultanbeyli ilçesi örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Derlega, V. J., & Chaikin, A. L.** (1976). Norms affecting self-disclosure in men and women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44(3), 376.
- Deurzen, E. V.** (2002). *Existential counseling and psychotherapy in practice*. (2. edition). London: SAGE Publications.
- Digman, J. M.** (1990). Personality structure: emergence of the five factor model. *Annual Review of Psychology*, 41, 417- 440.
- Dillard, A. N.** (2016). *Authenticity and coping behaviors in adolescents*. Colorado State University.
- Doğan, T.** (2013). Beş faktör kişilik özellikleri ve öznel iyi oluş. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 56-64.
- Egan, G.** (2011). *Psikolojik danışma becerileri*. (Ö. Yüksel, Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayıncılık.
- Elieson, M. V., & Rubin, L. J.** (2001). Differentiation of self and major depressive disorders: A test of Bowen theory among clinical, traditional, and Internet groups. *Family therapy*, 28(3), 125.

- Ellis, A.** (1994). *Reason and emotion in psychotherapy revised*. New York: Kensington.
- Emilia, F.** (2000). Personality Determinant of Coping Behavior in Adolescents, 20th International Conference of the Stress and Anxiety Research Society (STAR) Bratislava, Slovakia.
- Erickson, R. J.** (1994). Our society, our selves: Becoming authentic in an inauthentic world. *Advanced Development Journal*, 6(1), 27-39.
- Erickson, R. J.** (1995). The importance of authenticity for self and society. *Symbolic Interaction*, 18(2), 121–144.
- Erikson, E. H.** (1963). *Childhood and society*. (2nd Ed.). New York: Norton.
- Ersevım, İ.** (2008). *Aile tedavisi, örnekleriyle türleri, felsefesi ve terapisi*. İstanbul: Özgür Yayınları.
- Eryılmaz, A., & Öğülmüş, S.** (2010). Ergenlikte öznel iyi oluş ve beş faktörlü kişilik modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 189-203.
- Eysenck, H. J.** (1963). Biological basis of personality. *Nature*, 199(4898), 1031–1034.
- Eysenck, H. J.** (1990). *Biological dimensions of personality. Handbook of personality: Theory and research*. New York: Guilford.
- Eysenck, H. J., & Eysenck, S. B. G.** (1979). *Manual of the Eysenck Personality Questionnaire (Junior and Adult)*. Hodder and Stoughton.
- Eysenck, S. B., & Long, F. Y.** (1986). A cross-cultural comparison of personality in adults and children: Singapore and England. *Journal of Personality and Social Psychology*, 50(1), 124.
- Fan, J. Y.** (2020). Relationships between five-factor personality model and anxiety: the effect of conscientiousness on anxiety. *Open Journal of Social Sciences*, 8(8), 462-469.
- Feist, J., & Feist, G. J.** (2008). *Psychology: theories of personality*. New York: McGraw-Hill.
- Feldman Barrett, L., Cleveland, J., Conner, T., & Williams, N. L.** (2000). *Manual for the defensive verbal behavior ratings scale*. Unpublished manuscript, Boston College.

- Fenigstein, A., Scheier, M. F., & Buss, A. H.** (1975). Public and private selfconsciousness: Assessment and theory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 43(4), 522–527.
- Fleeson, W., & Wilt, J.** (2010). The relevance of Big Five trait content in behavior to subjective authenticity: Do high levels of within-person behavioral variability undermine or enable authenticity achievement? *Journal of Personality*, 78(4), 1353-1382.
- Fleming, P., & Sturdy, A.** (2011). ‘Being yourself’ in the electronic sweatshop: New forms of normative control. *Human Relations*, 64(2), 177-200.
- Forer, L. K.** (1976). *The birth order factor*. New York: David Mckay.
- Freud, S.** (1923). *Introductory lectures on psychoanalysis*. London: Allen & Unwin.
- Fromm, E.** (2014). *The escape from freedom*. In *An introduction to theories of personality* (pp. 121-135). Psychology Press. (Orijinal eserin yayın tarihi 1941).
- Furer, M.** (1964). The development of a preschool symbiotic psychotic boy. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 19(1), 448-469.
- Gallo, L. C., & Matthews, K. A.** (2003). Understanding the association between socioeconomic status and physical health: Do negative emotions play a role? *Psychological Bulletin*, 129(1), 10.
- Gamble, T. K., & Gamble, M. W.** (2020). *The gender communication connection*. Routledge.
- Gardner, W. L., & Schermerhorn, J. R.** (2004). Unleashing individual potential: Performance gains through positive organizational behavior and authentic leadership. *Organizational Dynamics*, 33(3), 270-281.
- Gardner, W. L., Fischer, D., & Hunt, J. G. J.** (2009). Emotional labor and leadership: A threat to authenticity? *The Leadership Quarterly*, 20(3), 466-482.
- Gehart, D.** (2017). *Aile terapisi yeterliklerinde uzmanlaşma: Kuramlara ve klinik vaka belgelendirmelerine uygun bir yaklaşım* (T. İlhan ve H. Cihan, Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Gerrig, R. J., & Zimbardo, P. G.** (2013). *Psikoloji ve yaşam* (G. Sart, Çev.). Ankara: Nobel. (Orijinal eserin yayın tarihi 2010).

- Goldberg, L. R.** (1981). Language and individual differences: The search for universals in personality lexicons. *Review of Personality and Social Psychology*, 2(1), 141-165.
- Goldberg, L. R.** (1992). The development of markers for the Big-Five factor structure. *Psychological Assessment*, 4(1), 26.
- Goldberg, L. R.** (1993). The structure of phenotypic personality traits. *American Psychologist*, 48, 26-34.
- Goldman, B. M., & Kernis, M. H.** (2002). The role of authenticity in healthy psychological functioning and subjective well-being. *Annals of the American Psychotherapy Association*, 5(6), 18-20.
- Goodwin, R. D., & Gotlib, I. H.** (2004). Gender differences in depression: the role of personality factors. *Psychiatry Research*, 126(2), 135-142.
- Gordon, S. L.** (1990). *Social structural effects on emotions. Research Agendas in the Sociology of Emotions*. New York: State University Press.
- Gottman, J. M., Katz, L. F., & Hooven, C.** (1996). Parental meta-emotion philosophy and the emotional life of families: Theoretical models and preliminary data. *Journal of Family Psychology*, 10(3), 243.
- Granot, T.** (2005). *Without you: Children and young people growing up with loss and its effects*. Jessica Kingsley Publishers.
- Grant, A. M.** (2001). Rethinking psychological mindedness: Metacognition self-reflection and insight. *Behaviour Change*, 18(1), 8-17.
- Grant, A. M., Franklin, J., & Langford, P.** (2002). The self-reflection and insight scale: A new measure of private self-consciousness. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 30(8), 821-835.
- Greenberg, L. S., & Paivio, S. C.** (2003). *Working with emotions in psychotherapy* (Vol. 13). Guilford Press.
- Greenberg, L. S., & Pascual-Leone, A.** (2006). Emotion in psychotherapy: A practice-friendly research review. *Journal of Clinical Psychology*, 62(5), 611-630.
- Greenberg, L. S., & Van Balen, R.** (1998). The theory of experience-centered therapies. In L. S. Greenberg, J. C. Watson, & G. Lietaer (Eds.), *Handbook of experiential psychotherapy* (pp. 28–57). The Guilford Press.

- Griffin Jr, J. M., & Apostal, R. A.** (1993). The influence of relationship enhancement training on differentiation of self. *Journal of Marital and Family Therapy, 19*(3), 267-272.
- Griffiths, M.** (2003). *Feminisms and the self: The web of identity*. Routledge.
- Gross, J. J., & John, O. P.** (1998). Mapping the domain of expressivity: Multimethod evidence for a hierarchical model. *Journal of Personality and Social Psychology, 74*(1), 170.
- Gubbins, C. A., Perosa, L. M., & Bartle-Haring, S.** (2010). Relationships between married couples differentiation of self individuation and Gottman's model of marital interactions. *Contemporary Family Therapy: An International Journal, 32*(4), 383- 395.
- Gül, A.** (2016). *Otantiklik ve dindarlığın özgecilik üzerindeki rolünün incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Hainlen, R. L., Jankowski, P. J., Paine, D. R., & Sandage, S. J.** (2016). Adult attachment and well-being: Dimensions of differentiation of self as mediators. *Contemporary Family Therapy, 38*, 172-183.
- Hall, J. A.** (1992). Psychological-Mindedness: A conceptual model. *American Journal of Psychotherapy, 46*(1), 131–140.
- Hamachek, D.** (2000). Dynamics of self-understanding and self-knowledge: Acquisition, advantages, and relation to emotional intelligence. *Journal of Humanistic Counseling, Education and Development, 38*(4), 230-242.
- Hanson, P. A.** (1997). *An application of Bowen family systems theory: Triangulation, differentiation of self and nurse manager job stress responses*. University of Rochester School of Nursing.
- Harrington, R., & Loffredo, D. A.** (2010). Insight, rumination, and self-reflection as predictors of well-being. *The Journal of Psychology, 145*(1), 39-57.
- Harter, S.** (2002). *Authenticity* In C. R. Synder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology*. New York: Oxford University Press.
- Hayes, N., & Joseph, S.** (2003). Big 5 correlates of three measures of subjective well-being. *Personality and Individual Differences, 34*(4), 723-727.

- Hefferon, K., & Boniwell, I.** (2014). *Pozitif psikoloji: Kuram, araştırma ve uygulamalar* (T. Doğan, Çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Heidegger, M.** (1962). *Being and time* (J. Macquarrie ve E. Robinson, Çev.). New York: Harper & Row. (Orijinal eserin yayın tarihi 1927).
- Heppner, W. L., Kernis, M. H., Nezlek, J. B., Foster, J., Lakey, C. E., & Goldman, B. M.** (2008). Within-person relationships among daily self-esteem, need satisfaction, and authenticity. *Psychological Science, 19*(11), 1140–1145.
- Herrera, N. C., Zajonc, R. B., Wiczorkowska, G., & Cichomski, B.** (2003). Beliefs about birth rank and their reflection in reality. *Journal of Personality and Social Psychology, 85*(1), 142.
- Hetherington, E. M., & Kelly, J.** (2002). *For better or for worse*. New York: Norton
- Hixon, J. G., & Swann, W. B.** (1993). When does introspection bear fruit? Self-reflection, self-insight, and interpersonal choices. *Journal of Personality and Social Psychology, 64*(1), 35.
- Hooper, L. M., & DePuy, V.** (2010). Mediating and moderating effects of differentiation of self on depression symptomatology in a rural community sample. *The Family Journal, 18*(4), 358-368.
- Horney, K.** (1937). *The neurotic personality of our time*. New York: Norton.
- Horney, K.** (1939). *New ways in psychoanalysis*. New York: Norton.
- Horney, K.** (1945). *Our inner conflicts: A constructive theory of neurosis*. New York: Norton.
- Horney, K.** (1950). The tyranny of the should. *Neurosis and Human Growth. The Struggle Towards Self Realisation*, 64-85.
- Hurtz, G. M., & Donovan, J. J.** (2000). Personality and job performance: The Big Five revisited. *Journal of Applied Psychology, 85*(6), 869–879.
- Ibarra, H.** (2015). The authenticity paradox. *Harvard Business Review, 93*(1/2), 53-59.
- Ingram, R. E.** (1990). Self-focused attention in clinical disorders: review and a conceptual model. *Psychological Bulletin, 107*(2), 156.

- Irwin, T. H.** (2003). *Aristotle, Nicomachean Ethics* (367–323 BC): A sort of political science. In J. E. Garcia, G. M. Reichberg, & B. N. Schumacher (Eds.), *The classics of western philosophy: A reader's guide* (pp. 56–69). Massachusetts: Blackwell Publishing.
- Işık, E., & Bulduk, S.** (2015). Psychometric properties of the differentiation of self inventory-revised in Turkish adults. *Journal of Marital and Family Therapy, 41*(1), 102-112.
- İlhan, T., & Özdemir, Y.** (2013). Otantiklik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*(40), 142– 153.
- İnanç, B. & Yerlikaya, E.** (2012). *Kişilik kuramları* (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Jakoby, N.** (2016). Socioeconomic status differences in negative emotions. *Sociological Research Online, 21*(2), 93-102.
- Jankowski, P. J., & Vaughn, M.** (2009). Differentiation of self and spirituality: Empirical explorations. *Counseling and Values, 53*(2), 82-96.
- Jaspers, K.** (1968). The phenomenological approach in psychopathology. *The British Journal of Psychiatry, 114*(516), 1313-1323. (Orijinal eserin yayın tarihi 1912).
- Jenkins, S. M., Buboltz, W. C., Schwartz, J. P., & Johnson, P.** (2005). Differentiation of self and psychosocial development. *Contemporary Family Therapy, 27*, 251-261.
- Johnson, J. A., & Ostendorf, F.** (1993). Clarification of the five-factor model with the Abridged Big Five Dimensional Circumplex. *Journal of Personality and Social Psychology, 65*(3), 563.
- Johnson, S. C., Baxter, L. C., Wilder, L. S., Pipe, J. G., Heiserman, J. E., & Prigatano, G. P.** (2002). Neural correlates of self-reflection. *Brain, 125*(8), 1808-1814.
- Johnston, L., Miles, L., & Macrae, C. N.** (2010). Why are you smiling at me? Social functions of enjoyment and non-enjoyment smiles. *The British Journal of Social Psychology, 49*(1), 107–127.

- Joireman, J. A., Parrott III, L., & Hammersla, J.** (2002). Empathy and the self-absorption paradox: Support for the distinction between self-rumination and self-reflection. *Self and Identity*, 1, 53–65.
- Jourdy, R., & Petot, J. M.** (2017). Relationships between personality traits and depression in the light of the “Big Five” and their different facets. *L'évolution Psychiatrique*, 82(4), e27-e37.
- Judge, T. A., Heller, D., & Mount, M. K.** (2002). Five-factor model of personality and job satisfaction: A meta-analysis. *Journal of Applied Psychology*, 87(3), 530–541.
- Jung, C. G.** (1933). *Modern man in search of a soul*. New York: Harcourt.
- Jung, C. G.** (1936). The concept of the collective unconscious. *Collected works*, 9(1), 42.
- Kalkan, E., & Aydoğan, D.** (2019). Evlilik ilişkisi kalitesini benlik açısından değerlendirme: Benliğin farklılaşması ve ilişkisel özgünlük. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 174-189.
- Kaplan, S. C., Levinson, C. A., Rodebaugh, T. L., Menatti, A., & Weeks, J. W.** (2015). Social anxiety and the big five personality traits: The interactive relationship of trust and openness. *Cognitive Behaviour Therapy*, 44(3), 212-222.
- Karakuş, S.** (2020). *Otantiklik ve yaşam doyumunun aleksitimi ile açıklanmasında psikolojik esnekliğin aracı rolü* (Yüksek lisans tezi). Mersin, Mersin Üniversitesi.
- Karakuş, S., Akbay, S. E., & Uzun, N. B.** (2022). The development of "emotional authenticity scale": Validity and reliability studies. *i-Manager's Journal on Educational Psychology*, 15(4), 51.
- Karami, J.** (2014). Explanation of self-differentiation in accordance with attachment styles and alexithymia. *International Journal of Behavioral Sciences*, 8(2), 139-147.
- Karataş, A., & Gündüz, B.** (2021). Ebeveynleşme ile depresyon, kaygı, stres arasındaki ilişkide benliğin ayrımlaşmasının aracı rolü. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(41), 4453-4481.

- Karsten, J., Penninx, B. W., Riese, H., Ormel, J., Nolen, W. A., & Hartman, C. A.** (2012). The state effect of depressive and anxiety disorders on big five personality traits. *Journal of Psychiatric Research*, *46*(5), 644-650.
- Keller, M. M., & Becker, E. S.** (2021). Teachers' emotions and emotional authenticity: Do they matter to students' emotional responses in the classroom? *Teachers and Teaching*, *27*(5), 404-422.
- Kelly, E. L., & Conley, J. J.** (1987). Personality and compatibility: A prospective analysis of marital stability and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, *52*(1), 27-40.
- Kelly, G.** (1955). *Personal construct psychology*. Nueva York: Norton.
- Kernis, M. H.** (2003). Toward a conceptualization of optimal self-esteem. *Psychological Inquiry*, *14*(1), 1-26.
- Kernis, M. H., & Goldman, B. M.** (2006). A multicomponent conceptualization of authenticity: Theory and research. *Advances in Experimental Psychology*, *38*, 283- 356.
- Kerr, M., & Bowen, M.** (1988). *Family evaluation: An approach based on Bowen theory*. New York: W. W. Norton.
- Kierkegaard, S.** (2004). *From fear and trembling problema I*. In G. Marino (Ed.), *Basic writings of existentialism* (pp. 7-24). New York: The Modern Library. (Excerpts From Søren Kierkegaard, *Fear and Trembling*, V. Howard & E. H. Hong, Trans., 1983, New Jersey: Princeton University Press).
- Kim, H. Prouty, A. M. Smith, D. B. Ko, M. J. Wetchler, J. L., & Oh, J. E.** (2014). Differentiation of self and its relationship with family functioning in South Koreans. *The American Journal of Family Therapy*, *42*(3), 257-265.
- Knauth, D. G., Skowron, E. A., & Escobar, M.** (2006). Effect of differentiation of self on adolescent risk behavior: Test of the theoretical model. *Nursing Research*, *55*(5), 336-345.
- Komarraju, M., Karau, S. J., & Schmeck, R. R.** (2009). Role of the big five personality traits in predicting college students' academic motivation and achievement. *Learning and Individual Differences*, *19*(1), 47-52.

- Koorevaar, A. M. L., Comijs, H. C., Dhondt, A. D. F., Van Marwijk, H. W. J., Van Der Mast, R. C., Naarding, P. ... & Stek, M. L.** (2013). Big Five personality and depression diagnosis, severity and age of onset in older adults. *Journal of affective disorders*, 151(1), 178-185.
- Koorevaar, A. M. L., Hegeman, J. M., Lamers, F., Dhondt, A. D. F., Van der Mast, R. C., Stek, M. L., & Comijs, H. C.** (2017). Big Five personality characteristics are associated with depression subtypes and symptom dimensions of depression in older adults. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 32(12), e132-e140.
- Koşucu, D.** (2016). *Otantiklik ile ruh sağlığı ve yaşam doyumu ilişkilerinde ontolojik iyi oluşun aracı rolü* (Yüksek Lisans Tezi). Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Kotov, R., Gamez, W., Schmidt, F., & Watson, D.** (2010). Linking “big” personality traits to anxiety, depressive, and substance use disorders: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 136(5), 768–821.
- Köhler, W.** (1948). The mentality of apes, 1917. In W. Dennis (Ed.), *Readings in the history of psychology* (pp. 497–505). Appleton-Century-Crofts.
- Lal, A., & Bartle-Haring, S.** (2011). Relationship among differentiation of self, relationship satisfaction, partner support, and depression in patients with chronic lung disease and their partners. *Journal of Marital and Family Therapy*, 37(2), 169–181.
- Lampis, J.** (2016). Does partners’ differentiation of self predict dyadic adjustment? *Journal of Family Therapy*, 38(3), 303-318.
- Lee, J. S., & Kim, J. M.** (2019). Comparison of the effects of children’s parentification on their internalized problems between multicultural and monocultural families: The mediating effects of internalized shame and self-differentiation. *Korean Journal of Child Studies*, 40(2), 39-56.
- Lehman, D. W., O’Connor, K., Kovács, B., & Newman, G. E.** (2019). Authenticity. *Academy of Management Annals*, 13(1), 1-42.
- Lenton, A. P., Bruder, M., Slabu, L., & Sedikides, C.** (2013). How does “being real” feel? The experience of state authenticity. *Journal of Personality*, 81(3), 276-289.
- Lenton, A. P., Slabu, L., & Sedikides, C.** (2016). State authenticity in everyday life. *European Journal of Personality*, 30, 64-82.

- Lewis, A.** (1934). The psychopathology of insight. *British Journal of Medical Psychology*, *14*, 332-348.
- Liebert, R. M., & Liebert, L. L.** (1998). *Liebert & Spiegler's personality: Strategies and issues* (8th ed.). Thomson Brooks/Cole Publishing Co.
- Liptak, J. J.** (2007). *Guided self-reflection*. Erişim: 10 Ekim 2023, Web: <http://www.guidancechannel.com/default.aspx>.
- Lohan, A., & Gupta, R.** (2016). Relationship between differentiation of self and marital adjustment in indian couples. *Journal of Psychosocial Research*, *11*(1).
- London, M.** (2001). *Leadership development: Paths to self-insight and professional growth*. Psychology Press.
- Lopez, F. G., & Rice, G. K.** (2006). Preliminary development and validation of a measure of relationship authenticity. *Journal of Counseling Psychology*, *53*(3), 362-371.
- Lucas, R. E., & Baird, B. M.** (2004). Extraversion and emotional reactivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, *86*(3), 473–485.
- Lyke, J. A.** (2009). Insight, but not self-reflection, is related to subjective well-being. *Personality and Individual Differences*, *46*(1), 66-70.
- Mahler, M. S.** (1971). A study of the separation-individuation process: And its possible application to borderline phenomena in the psychoanalytic situation. *The Psychoanalytic Study of the Child*, *26*, 403–424.
- Mahler, M. S., & Furer, M.** (1966). Development of symbiosis, symbiotic psychosis, and the nature of separation anxiety - remarks on weiland's paper. *International Journal of Psychoanalysis*, *47*, 559-560.
- Mahler, M., Pine, F., & Bergman, A.** (1975). *The psychological birth of the human infant*. New York: Basic Books.
- Maltby, J., Wood, A., Day, L., & Pinto, D.** (2012). The position of authenticity within extant models of personality. *Personality and Individual Differences*, *52*(3), 269-273.
- Maslow, A. H.** (1968). *Toward a psychology of being*. Princeton, NJ: Van Nostrand.

- Maslow, A. H.** (1971). *The farther reaches of human nature* (Vol. 19711). New York: Viking Press.
- Maslow, A. H.** (1970). *Motivation and personality*. New York: Harper & Row.
- Masterson, J. F.** (2008). *Bağlanma kuramı ve nörobiyolojik kendilik gelişimi açısından kişilik bozuklukları* (H. Şentürk, Çev.). İstanbul: Litera Yayıncılık.
- Matthews, G., & Wells, A.** (2004). Rumination, depression, and metacognition: The S-REF model. U: C. Papageorgiou i A. Wells (Ur.). *Rumination: Nature, Theory and Treatment*, 125-151.
- Matthews, K. A., & Gallo, L. C.** (2011). Psychological perspectives on pathways linking socioeconomic status and physical health. *Annual Review of Psychology*, 62(1), 501–530.
- May, R.** (1981). *Freedom and destiny*. New York: Basic Books.
- May, R.** (1994). *Yaratma cesareti* (5. baskı). (A. Oysal, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Mayer, D. J., & Stevens, A. A.** (1994). An emerging understanding of the reflective (meta-) experience of mood. *Journal of Research In Personality*. 28, 351-373.
- McCarthy, E. D.** (2016). Emotional performances as dramas of authenticity. In *Authenticity in culture, self, and society* (pp. 257-272). Routledge.
- McCrae, R. R.** (1994). Openness to experience: Expanding the boundaries of Factor V. *European Journal of Personality*, 8(4), 251-272.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T.** (1985). Updating Norman's "adequacy taxonomy": Intelligence and personality dimensions in natural language and in questionnaires. *Journal of Personality and Social Psychology*, 49(3), 710.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T.** (1987). Validation of the five-factor model of personality across instruments and observers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(1), 81.
- McCrae, R. R., & Costa, P. T.** (1991). The NEO Personality Inventory: Using the Five-Factor Model in counseling. *Journal of Counseling & Development*, 69(4), 367–372.

- McGettigan, C., Walsh, E., Jessop, R., Agnew, Z. K., Sauter, D. A., Warren, J. E., & Scott, S. K.** (2015). Individual differences in laughter perception reveal roles for mentalizing and sensorimotor systems in the evaluation of emotional authenticity. *Cerebral Cortex*, 25(1), 246-257.
- Mehl, M. R., Gosling, S. D., & Pennebaker, J. W.** (2006). Personality in its natural habitat: Manifestations and implicit folk theories of personality in daily life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90(5), 862–877.
- Mehri, Y., Salari, S. M., Langroudi, M. S., & Baharamizadeh, H.** (2011). The relationship between differentiation of self and aspects of identity. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 30, 733-737.
- Meichenbaum, D.** (1994). *A clinical handbook/practical therapist manual: For assessing and treating adults with post-traumatic stress disorder (PTSD)*. Waterloo, Ontario: Institute Press.
- Mert, A., & Topal, İ.** (2018). Benlik ayrılaşmasının manevi yönelimine etkisinin bazı değişkenlerle incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(14), 68-91.
- Mert-Şencan, M. N.** (2016). Beş faktör kişilik özellikleri ile işkolizm arasındaki ilişkinin incelenmesi: Kamu sektöründe çalışanlar üzerinde bir araştırma. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(3), 229-246.
- Messer, S. B., & McWilliams, N.** (2002). *Insight In Psychodynamic Therapy: Theory And Assessment.*, Louis G. Castonguay and Clara e. Hill (Editörler). Insight in Psychotherapy. Washington: American Psychological Association.
- Mikulincer, M.** (1998). Adult attachment style and individual differences in functional versus dysfunctional experiences of anger. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74(2), 513.
- Mischel, W.** (1973). Toward a cognitive social learning reconceptualization of personality. *Psychological Review*, 80, 252-283.
- Mischel, W.** (2004). Toward an integrative science of the person. *Annual Review of Psychology*, 55, 1-22.
- Moore, E.** (2020). Divorce, emotions, and legal regulations: Shared parenting in a climate of fear. *Parental life courses after separation and divorce in Europe*, 131-147.

- Mosak, H., & Maniaci, M.** (2013). *Primer of Adlerian psychology: The analytic-behavioural-cognitive psychology of Alfred Adler*. Routledge.
- Mounier, E., & Kırkoğlu, S. R.** (2007). *Varoluş felsefelerine giriş*. Say Yayınları.
- Murdock, N. L., & Gore, P. A.** (2004). Stress, coping, and differentiation of self: A test of Bowen theory. *Contemporary Family Therapy*, 26, 319-335.
- Muris, P., Bos, A. E. R., Mayer, B., Verkade, R., Thewissen, V., & Dell'Avvento, V.** (2009). Relations among behavioral inhibition, big five personality factors, and anxiety disorder symptoms in non-clinical children. *Personality and Individual Differences*, 46(4), 525–529.
- Murray, H. A.** (1938). *Explorations in personality. A clinical and experimental study of fifty men of college age*. New York: Oxford University Press.
- Nandrino, J. L., Baracca, M., Antoine, P., Paget, V., Bydlowski, S., & Carton, S.** (2013). Level of emotional awareness in the general French population: effects of gender, age, and education level. *International Journal of Psychology*, 48(6), 1072-1079.
- Neff, K. D., & Harter, S.** (2002). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women's other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles*, 47, 403–417.
- Neves, L., Cordeiro, C., Scott, S. K., Castro, S. L., & Lima, C. F.** (2018). High emotional contagion and empathy are associated with enhanced detection of emotional authenticity in laughter. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 71(11), 2355-2363.
- Nguyen, Q. D., Fernandez, N., Karsenti, T., & Charlin, B.** (2014). What is reflection? A conceptual analysis of major definitions and a proposal of a five-component model. *Medical Education*, 48(12), 1176–1189.
- Noftle, E. E., & Shaver, P. R.** (2006). Attachment dimensions and the big five personality traits: Associations and comparative ability to predict relationship quality. *Journal of Research in Personality*, 40(2), 179-208.
- Nolen-Hoeksema, S.** (2012). Emotion regulation and psychopathology: The role of gender. *Annual Review of Clinical Psychology*, 8, 161-187.

- Nolen-Hoeksema, S., & Morrow, J.** (1991). A prospective study of depression and Posttraumatic Stress symptoms after a natural disaster: The 1989 Loma Prieta earthquake. *Journal of Personality and Social Psychology*, *61*(1), 115–121.
- Norman, W. T.** (1963). Toward an adequate taxonomy of personality attributes: Replicated factor structure in peer nomination personality ratings. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *66*(6), 574.
- O'Boyle, E. H., Forsyth, D. R., Banks, G. C., Story, P. A., & White, C. D.** (2014). A meta-analytic test of redundancy and relative importance of the dark triad and five-factor model of personality. *Journal of Personality*, *83*(6), 644–664.
- Oostvogels, I., Bongers, I. L., & Willems, A.** (2018). The role of emotion regulation, coping, self-reflection and insight in staff interaction with patients with a diagnosis of personality disorder in forensic settings. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, *25*(9-10), 582-600.
- Ozawa, T., & Hasegawa, A.** (2017). Influence of self-rumination and self-reflection on social anxiety: A four-week longitudinal study. *Japanese Journal of Research on Emotions*, *25*(1), 17–25.
- Özer, E.** (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlık düzeylerinin duygusal zekâ ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi* (Doktora Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Papero, D. V.** (2015). *The family emotional system: An integrative concept for theory, science, and practice*. Lexington Books.
- Paquette, D.** (2004). Theorizing the father-child relationship: Mechanisms and developmental outcomes. *Human Development*, *47*(4), 193-219.
- Paulhus, D. L., & Williams, K. M.** (2002). The dark triad of personality: narcissism, machiavellianism and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, *36*(6), 556–563.
- Paulhus, D. L., Paul D. T., & David C.** (1999). Birth order effects on personality and achievement within families. *Psychological Science* *10*(6), 82-488.
- Pearson, J., & Thoennes, N.** (1990). Custody after divorce: Demographic and attitudinal patterns. *American Journal of Orthopsychiatry*, *60*(2), 233-249.

- Peleg, O.** (2008). The relation between differentiation of self and marital satisfaction: What can be learned from married people over the course of life? *The American Journal of Family Therapy*, 36(5), 388-401.
- Peleg, O., & Rahal, A.** (2012). Physiological symptoms and differentiation of self: A cross-cultural examination. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(5), 719-727.
- Peleg-Popko, O.** (2002). Bowen theory: A study of differentiation of self, social anxiety, and physiological symptoms. *Contemporary Family Therapy*, 24, 355-369.
- Peltonen, E., Sharmila, P., Asare, O. K., Visuri, A., Lagerspetz, E., & Ferreira, D.** (2020). When phones get personal: Predicting big five personality traits from application usage. *Pervasive and Mobile Computing*, 69(20), 2.
- Perls, F.S, Hefferline, R. F., & Goodman, P.** (1994). Excitement and Growth in the Human Personality. Penquin: Ankara. (Orijinal eserin yayın tarihi 1951).
- Peterson, C., & Seligman, M. E.** (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification* (Vol. 1). Oxford University Press.
- Polat, K., & İlhan, T.** (2018). Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 87-115.
- Rank, O.** (2001). *Doğum travması* (S. Yücesoy, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Reid, J. R., & Finesinger, J. E.** (1952). The role of insight in psychotherapy. *American Journal of Psychiatry*, 108(10), 726-734.
- Rickly, J. M.** (2022). A review of authenticity research in tourism: Launching the Annals of Tourism Research Curated Collection on authenticity. *Annals of Tourism Research*, 92, 103-349.
- Robbins, S. P., & Judge, T. A.** (2017). *Organizational Behaviour*. Canada: Pearson.
- Roberts, C., & Stark, P.** (2008). Readiness for self-directed change in professional behaviours: factorial validation of the Self-reflection and Insight Scale. *Medical Education*, 42(11), 1054-1063.

- Robinson, O. C., Lopez, F. G., Ramos, K., & Nartova-Bochaver, S.** (2013). Authenticity, social context, and well-being in the United States, England, and Russia: A three country comparative analysis. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 44*(5), 719–737.
- Rodríguez-González, M., Schweer-Collins, M., Skowron, E. A., Jódar, R., Cagigal, V., & Major, S. O.** (2019). Stressful life events and physical and psychological health: Mediating effects of differentiation of self in a Spanish sample. *Journal of Marital and Family Therapy, 45*(4), 578-591.
- Roe, D., & Kravetz, S.** (2003). Different ways of being aware of a psychiatric disability: a multifunctional narrative approach to insight into mental disorder. *The Journal of Nervous and Mental Disease, 191*(7), 417-424.
- Rogers, C.** (1951). *Client-centered therapy: Its current practice, implications, and theory*. Oxford, England: Houghton Mifflin.
- Rogers, C. R.** (1942). *Counseling and psychotherapy: Newer concepts in practice*. Boston: Houghton Mifflin.
- Rogers, C. R.** (1947). Some observations on the organization of personality. *Amerikan Psychologist, 2*, 358-368.
- Rogers, C. R.** (1961). *On becoming a person: A therapist's view of psychology*. London: Constable.
- Ross, A. S., & Murdock, N. L.** (2014). Differentiation of self and well-being: The moderating effect of self-construal. *Contemporary Family Therapy: An International Journal, 36*(4), 485–496.
- Rotter, J. B.** (1954). *Social learning and clinical psychology*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Rousseau, J. J.** (1995). *The collected writings of Rousseau* (Vol. 5). Dartmouth College. (1770).
- Ruipérez, M. Á., & Belloch, A.** (2003). Dimensions of the self-consciousness scale and their relationship with psychopathological indicators. *Personality and Individual Differences, 35*(4), 829–841.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L.** (2004). *Autonomy is no illusion: Self-determination theory and the empirical study of authenticity, awareness, and will*. In J. Greenberg, S. L. Koole, & T. Pyszczynski (Eds.), *Handbook of*

Experimental Existential Psychology (pp. 449–479). The Guilford Press.

- Ryan, R. M., La Guardia, J. G., & Rawsthorne, L. J.** (2005). Self-complexity and the authenticity of self-aspects: Effects on well-being and resilience to stressful events. *North American Journal of Psychology*, 7(3), 431-448.
- Salgado, V.L.** (1998). Studies on the mode of action of spinosad: Insect symptoms and physiological correlates. *Pesticide Biochemistry and Physiology*, 60(2), 91-102.
- Salmela, M.** (2005). What is emotional authenticity? *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 35(3), 209–230.
- Sartre, J. P.** (2021). *Varoluşçuluk* (A. Bezirci, Çev.). İstanbul: Say Yayınları. (Orijinal eserin yayın tarihi 1985).
- Sauter, F. M., Heyne, D., Blöte, A. W., van Widenfelt, B. M., & Westenberg, P. M.** (2010). Assessing therapy-relevant cognitive capacities in young people: Development and psychometric evaluation of the self-reflection and insight scale for youth. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 38(3), 303–317.
- Scannell, P.** (2001). Authenticity and experience. *Discourse Studies*, 3(4), 405-411.
- Scheier, M. F., & Carver, C. S.** (1985). The Self-Consciousness Scale: A revised version for use with general populations 1. *Journal of Applied Social Psychology*, 15(8), 687-699.
- Schlegel, R. J., & Hicks, J. A.** (2011). The true self and psychological health: Emerging evidence and future directions. *Social and Personality Psychology Compass*, 5(12), 989-1003.
- Schmid, P. F.** (2001). Authenticity: The person as his or her own author. Dialogical and ethical perspectives on therapy as an encounter relationship. And beyond. *Rogers' therapeutic conditions: Evolution, theory and practice*, 1, 213-228.
- Schneider, K. J., & May, R.** (1995). *The psychology of existence: An integrative, clinical perspective*. New York: McGraw-Hill.
- Schultz, D. P., & Schutz, E. S.** (2009). *Theories of Personality* (10. Baskı). Wadsworth: Cengage Learning.

- Seligman, M. E.** (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. New York: Simon and Schuster Inc.
- Selwyn, J., & Grant, A. M.** (2019). Self-regulation and solution-focused thinking mediate the relationship between self-insight and subjective well-being within a goal-focused context: An exploratory study. *Cogent Psychology*, 6(1), 1695413.
- Shaver, P. R., & Brennan, K. A.** (1992). Bağlanma stilleri ve “beş büyük” kişilik özellikleri: Birbirleriyle ve romantik ilişki sonuçlarıyla bağlantıları. *Kişilik ve Sosyal Psikoloji Bülteni*, 18(5), 536–545.
- Sheldon, K. M., Ryan, R. M., Rawsthorne, L., & Iardi, B.** (1997). Trait self and true self: Cross-role variation in the Big Five traits and its relations with authenticity and subjective wellbeing. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73, 1380–1393.
- Silvia, P. J.** (2022). The self-reflection and insight scale: Applying item response theory to craft an efficient short form. *Current Psychology*, 41(12), 8635-8645.
- Silvia, P. J., & Phillips, A. G.** (2011). Evaluating self-reflection and insight as self-conscious traits. *Personality and Individual Differences*, 50(2), 234-237.
- Silvia, P. J., Eichstaedt, J., & Phillips, A. G.** (2005). Are rumination and reflection types of self-focused attention? *Personality and Individual Differences*, 38(4), 871-881.
- Skinner, B. F.** (1938). *The behavior of organisms: an experimental analysis*. Appleton-Century.
- Skinner, B. F.** (1953). *Science and human behavior*. Macmillan.
- Skinner, B. F.** (1971). *Beyond freedom and dignity*. New York: Knopf.
- Skinner, B. F.** (1974). *About behaviorism*. New York: Knopf.
- Skowron, E. A.** (2000). The role of differentiation of self in marital adjustment. *Journal of Counseling Psychology*, 47(2), 229.

- Skowron, E. A.** (2004). Differentiation of self, personal adjustment, problem solving, and ethnic group belonging among persons of color. *Journal of Counseling & Development*, 82(4), 447-456.
- Skowron, E. A.** (2005). Parent differentiation of self and child competence in low-income urban families. *Journal of Counseling Psychology*, 52(3), 337.
- Skowron, E. A., & Dendy, A. K.** (2004). Differentiation of self and attachment in adulthood: Relational correlates of effortful control. *Contemporary Family Therapy*, 26(3), 337- 357.
- Skowron, E. A., & Friedlander, M. L.** (1998). The differentiation of self inventory: development and initial validation. *Journal of counseling psychology*, 45(3), 235.
- Skowron, E. A., & Schmitt, T. A.** (2003). Assessing interpersonal fusion: Reliability and validity of a new DSI fusion with others subscale. *Journal of Marital and Family Therapy*, 29(2), 209-222.
- Skowron, E. A., Stanley, K. L., & Shapiro, M. D.** (2009). A longitudinal perspective on differentiation of self, interpersonal and psychological well-being in young adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 31, 3-18.
- Skowron, E., & Farrar, J.** (2015). Multigenerational family systems. *Handbook of Family Therapy: The Science and Practice of Working with Families and Couples*, 159.
- Sloan, D., Buckham, R., & Lee, Y.** (2017). Exploring differentiation of self and organizational commitment. *Journal of Managerial Psychology*, 32(2), 193-206.
- Smidt, W., Kammermeyer, G., Roux, S., Theisen, C., & Weber, C.** (2018). Career success of preschool teachers in Germany—the significance of the Big Five personality traits, locus of control, and occupational self-efficacy. *Early Child Development and Care*, 188(10), 1340-1353.
- Smith, T. W., Pope, M. K., Rhodewalt, F., & Poulton, J. L.** (1989). Optimism, neuroticism, coping, and symptom reports: An alternative interpretation of the Life Orientation Test. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(4), 640–648.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A.** (2002). Beş Faktör Kişilik Envanterinin geliştirilmesi-I: Ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.

- Spiegler, M. D.** (2012). *Behavior therapy II: Cognitive–Behavioral therapy*. In Contemporary psychotherapies for a diverse world (pp. 301-338). Routledge.
- Stapley A. L., & Murdock, L. N.** (2020). Leisure in romantic relationships: An avenue for differentiation of self. *Journal of the International Association for Relationship Research, 27*(1), 76-101.
- Stefan, C. A., & Cheie, L.** (2022). Self-compassion and social anxiety in late adolescence: Contributions of self-reflection and insight. *Self and Identity, 21*(2), 210-222.
- Stein, D., & Grant, A. M.** (2014). Disentangling the relationships among self-reflection, insight, and subjective well-being: The role of dysfunctional attitudes and core self-evaluations. *The Journal of Psychology, 148*(5), 505-522.
- Strupp, H. H.** (1988). What is therapeutic change? *Journal of Cognitive Psychotherapy, 2*(2), 75-82.
- Sullivan, H. S.** (1950). The illusion of personal individuality. *Psychiatry, 13*(3), 317-332.
- Sulloway, F. J.** (2000). Born to rebel and its critics. *Politics and the Life Sciences, 19*(2), 181-202.
- Surakka, V., & Hietanen, J. K.** (1998). Facial and emotional reactions to Duchenne and non Duchenne smiles. *International Journal of Psychophysiology, 29*(1), 23–33.
- Sutton, A.** (2016). Measuring the effects of self-awareness: Construction of the self-awareness outcomes questionnaire. *Europe's Journal of Psychology, 12*(4), 645.
- Taggar, S. R., Hackett, P., & Saha, S.** (1999). Leadership emergence in autonomous work teams: Antecedents and outcomes. *Personnel Psychology, 52*(4), 899-926.
- Takano, K., Sakamoto, S., & Tanno, Y.** (2011). Ruminative and reflective forms of self-focus: Their relationships with interpersonal skills and emotional reactivity under interpersonal stress. *Personality and Individual Differences, 51*(4), 515–520.

- Tatar, A.** (2017). Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ile karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(1), 51-61.
- Tekin, S.** (2021). *Üniversite öğrencilerinin otantiklik düzeyleri ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Tesch, S. A., & Cameron, K. A.** (1987). Openness to experience and development of adult identity. *Journal of Personality*, 55(4), 615–630.
- Theran, S. A.** (2011). Authenticity in relationships and depressive symptoms: A gender analysis. *Personality and Individual Differences*, 51(4), 423-428.
- Titelman, P.** (2014). *Clinical applications of Bowen family systems theory*. Routledge.
- Topçu, F.** (2017). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılık düzeylerinde beş faktör kişilik özelliklerinin yordayıcı etkisinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul.
- Trapnell, P. D., & Campbell, J. D.** (1999). Private self-consciousness and the five-factor model of personality: Distinguishing rumination from reflection. *Journal of Personality and Social Psychology*, 76(2), 284–304.
- Trilling, L.** (2009). *Sincerity and authenticity*. Harvard University Press.
- Tuason, M. A., & Friedlander, M. L.** (2000). Do parents' differentiation levels predict those of their adult children? And others tests of Bowen theory in a Philippine sample. *Journal of Counseling Psychology*, 47(1), 27-35.
- Tuescher, K. D.** (1998). *The effect of portfolios on self reflection in counseling students*. UMI Company Dissertation Information Service. Michigan.
- Turan, M. B., & Koç, K.** (2018). Analysis of the relationship between ego identity status and personality traits and general self efficacy with structural equation modeling. *Higher Education Studies*, 8(4), 190-198.
- Turner, L. A., Faulk, R. D., & Garner, T.** (2020). Helicopter parenting, authenticity, and depressive symptoms: a mediation model. *Journal of Genetic Psychology*, 181(6), 500– 505.

- Tuzcu, A.** (2017). *Evli bireylerde kişilik özelliklerinin evlilik uyumu ve evlilik doyumu üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Umberson, D.** (2011). *Ebeveynin ölümü: Yeni bir yetişkin kimliğine geçiş* (Ö. Çağlar, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Van Leeuwen, T.** (2001). What is authenticity? *Discourse studies*, 3(4), 392-397.
- Vannini, P., & Franzese, A.** (2008). The authenticity of self: Conceptualization, personal experience, and practice. *Sociology Compass*, 2(5), 1621-1637.
- Varga, S., & Guignon, C.** (2014). Authenticity. Erişim: 30 Ekim 2023, <https://plato.stanford.edu/entries/authenticity/>
- Wang, Y. N.** (2015). Balanced authenticity predicts optimal well-being: theoretical conceptualization and empirical development of the authenticity in relationships scale. *Personality and Individual Differences*, 94, 316-323.
- Watson, D., & Clark, L. A.** (1984). Negative affectivity: the disposition to experience aversive emotional states. *Psychological Bulletin*, 96(3), 465.
- Watson, J. B.** (1913). Psychology as the behaviorist views it. *Psychological Review*, 20(2), 158-177.
- Wenzel, A. J., & Lucas-Thompson, R. G.** (2012). Authenticity in college-aged males and females, how close others are perceived, and mental health outcomes. *Sex Roles*, 67, 334-350.
- White, N.** (2011). *An examination of dispositional authenticity*. Colorado State University, Colorado.
- Wickham, R.** (2013). Perceived authenticity in romantic partners. *Journal of Experimental Social*, 49(5), 878-887.
- Williams, B.** (2002). *Truth and truthfulness*. Princeton: Princeton University Press.
- Winnicott, D. W.** (1965). *The maturational processes and the facilitating environment: Studies in the theory of emotional development*. London: Hogarth Press.

- Wood, A. M., Linley, P. A., Maltby, J., Baliouis, M., & Joseph, S.** (2008). The authentic personality: A theoretical and empirical conceptualization and the development of the Authenticity Scale. *Journal of Counseling Psychology, 55*(3), 385.
- Yalom, I. D.** (2001). *Varoluşçu psikoterapi* (Z. İyidoğan, Çev.). İstanbul: Kabalcı Yayınevi. (Orijinal eserin yayın tarihi 1980).
- Yalom, I. D.** (2008). Staring at the sun: Overcoming the terror of death. *The Humanistic Psychologist, 36*(3-4), 283-297.
- Yang, K. L.** (1999). *The relationships among family dynamics, interpersonal competence and psychological adjustment in late adolescence and young adulthood: A Taiwanese sample*. The Ohio State University.
- Young, J. E.** (1999). *Cognitive therapy for personality disorders: A schema-focused approach*. Professional Resource Press/Professional Resource Exchange.
- Yöntem, M. K.** (2013). *Benlik kurguları ve otantikliğin özgecilik üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Yürür, S.** (2009). Yöneticilerin çatışma yönetim tarzları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin analizine yönelik bir araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 10*(1), 23-42.

EKLER

EK A. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.01.2024-396

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARARI

Karar Tarihi	08/01/2024	Karar Sayısı	31/18
--------------	------------	--------------	-------

KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR / Rektör Yardımcısı - Başkan
Prof. Dr. Erol KILIÇ / Güzel Sanatlar Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Esra AKGÜL / MYO - Üye
Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL / İnsan ve Toplum Bil. Fak. - Üye
Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ / Eğitim Fakültesi - Dekan - Üye
Prof. Dr. Şaban SAĞLIK / Eğitim Fakültesi - Üye
Prof. Dr. Sefa SAYGILI / İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi - Üye
Dr. Fatih HASDEMİR / Hukuk Müşaviri V. - Raportör

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 08.01.2024 tarihinde saat 14:00'de toplanmış ve aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR

KARAR NO 2024-31/18 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı öğrencisi Cansel ALTUNAY KATER'in "Genç Yetişkinlerde Duygusal Otantikliğin Yordayıcıları Olarak Kişilik Özellikleri, Benliğin Ayrışması, Öz Yansıtma ve İçgörü" isimli araştırmasında kullanılacağı anket ve ölçeklerinin etik yönden uygunluğuna,

Toplantıya katılan Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu üyelerinin oy birliği ile karar verildi.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Başkan

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Şaban SAĞLIK
Üye

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Erol KILIÇ
Üye

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Sefa SAYGILI
Üye

e-İmzalıdır

Prof. Dr. İbrahim KOCABAŞ
Üye

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Esra AKGÜL
Üye

Katılmadı

Prof. Dr. Ayşe Pınar VURAL
Üye

Doküman No: E0.FR-201; İlk Yayın Tarihi: 07.03.2019; Revizyon Tarihi: 20.07.2020; Revizyon No: 01; Sayfa: 1 / 1

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK B. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sayın katılımcı,

Bu çalışma, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Cansel ALTUNAY KATER tarafından yüksek lisans tezi kapsamında Prof. Dr. Gaye SALTUKOĞLU danışmanlığında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı genç yetişkinlerde duygusal otantikliğin bazı değişkenler ile ilişkisinin incelenmesidir.

Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, tüm soruları eksiksiz, size en uygun gelen cevapları verecek şekilde yanıtlamanızdır. Soruların doğru ya da yanlış yanıtı yoktur. Çalışmaya katılım yaklaşık 15 dakika sürmektedir.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ve başladıktan sonra herhangi bir aşamada çalışmayı bırakma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler bilimsel amaç için kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

EK C. Demografik Bilgi Formu

Yaşınız: ...
Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek
Medeni Durumunuz: ☐ Evli ☐ Bekâr ☐ Boşanmış ☐ Eşini Kaybetmiş
Evli iseniz eşinizle nasıl tanıştınız? ☐ Görücü usulü/Akraba aracılığı ile ☐ Okul/İş/Arkadaş ortamı ☐ Sosyal medya ☐ Diğer
Eğitim: ☐ İlkokul Mezunu ☐ Ortaokul Mezunu ☐ Lise Mezunu ☐ Lisans Mezunu ☐ Yüksek Lisans Mezunu ☐ Doktora Mezunu
Ekonomik durumunuzu nasıl tanımlarsınız? ☐ İyi ☐ Orta ☐ Kötü
Anne ve Babanız: Anne ☐ Sağ ☐ Sağ Değil Baba ☐ Sağ ☐ Sağ Değil
Anne ve Babanın Birliktelik Durumu: ☐ Birlikte ☐ Birlikte Değil
Doğum Sırası? ☐ Tek Çocuk ☐ İlk Çocuk ☐ Ortanca Çocuk ☐ Son Çocuk
Siz çocukken aileniz sizin bakımınız için başka birinden destek aldı mı? ☐ Evet ☐ Hayır
Anne ya da babanızın bakımı ilgilenmekte misiniz? ☐ Evet ☐ Hayır
Çocukken anne, baba ve kardeşleriniz dışında herhangi biri ile sizinle aynı evde yaşad mı? ☐ Evet ☐ Hayır
Şu anda kiminle yaşıyorsunuz? ☐ Anne-baba, varsa kardeşler ☐ Eş, varsa çocuklar ☐ Akraba ☐ Yalnız ☐ Diğer
Daha önce psikoterapi desteği aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır

EK D. Duygusal Otantiklik Ölçeği

Aşağıda duygusal otantiklik düzeyinizi ölçmeye ilişkin ifadeler yer almaktadır. Sizden, kendi yaşantınızı dikkate alarak aşağıdaki ifadeleri değerlendirmeniz istenmektedir. Ölçekte yer alan her bir ifadenin yanında “5-Kesinlikle Katılıyorum”, “4-Katılıyorum” “3-Kararsızım” “2-Katılmıyorum” ve “1-Hiç Katılmıyorum” seçenekleri yer almaktadır. Lütfen kendinize en uygun seçeneği yaşantınızı düşünerek işaretleyiniz.	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1. Olumsuz duygularımı da olumlu duygularımı ifade ettiğim gibi yansıtabilirim.					
2. Duygularımı en gerçek haliyle ifade ederim.					
3. Karşımdaki kişi hangi duyguyu hissettiğimi kolaylıkla anlayabilir.					
4. Hissettiğim duygu ile onu ifade etme şeklim tutarlıdır.					
5. Duygularım ile davranışlarım birbirleri ile uyumludur.					
6. Duygularımı kimseden çekinmeden ifade ederim.					
7. Duygu yoğunluğuna uygun şekilde mimiklerimi kullanırım.					
8. Hissettiğim duygu yüz ifademden anlaşılır.					
9. Eleştirileceğimi düşündüğüm duygularımı ifade etmekten kaçınırım.					
10. Yargılanacağımı düşündüğüm duygularımı ifade etmekten kaçınırım.					
11. Hoşlanmadığım bir kişi ile ilgili duygumu saklamak için çaba gösteririm.					
12. Diğerlerinin beklentileri duygularımı ifade etme şeklimi etkiler.					
13. Duygularımı toplumun beklentileri belirler.					
14. Olumlu duygularımı (sevgi vb.) ifade etmekten çekinirim.					
15. Olumsuz duygularımı (kızgınlık, öfke vb.) ifade etmekten kaçınırım.					
16. Ne olursa olsun her zaman mutlu görünmeliyim.					

17. Gerçekten hissettiğim duyguları göstermek güçsüzlüktür.					
18. Yaşadığım duygulardan dolayı utanmış hissederim.					
19. Diğerlerinin hissettiklerimi anlamaması için çabalarım.					
20. Duyguları ifade etmek zayıflıktır.					

Karakuş, S., Akbay, S. E., & Uzun, N. B. (2022). The development of "Emotional Authenticity Scale": Validity and reliability studies. *i-Manager's Journal on Educational Psychology*, 15(4), 51.

EK E. Benliğin Ayrışması Ölçeği

1. Ailemin yanındayken genellikle kendimi kısıtlanmış hissedirim.	1	2	3	4	5	6
2. Önemli bir işe ya da göreve başlarken genellikle başkalarının cesaretlendirmesine ihtiyaç duyarım.	1	2	3	4	5	6
3. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, kendimi onlardan uzak tutarım.	1	2	3	4	5	6
4. İnsanlar benimle yakınlık kurmaya çalıştıklarında, bundan genellikle rahatsızlık duyarım.	1	2	3	4	5	6
5. Hemen hemen hayatımdaki herkesten onay alma ihtiyacı hissedirim.	1	2	3	4	5	6
6. Değiştiremeyeceğim şeyler için üzülmenin bir anlamı yok.	1	2	3	4	5	6
7. Yakın ilişkilerimde kısıtlanma kaygısı yaşarım.	1	2	3	4	5	6
8. Eleştirilmek beni oldukça rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
9. Anne/babamın beklentilerine göre yaşamaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
10. Kendimi olduğum gibi kabul ederim.	1	2	3	4	5	6
11. Eşimle/partnerimle bir tartışma yaşarsam, tüm gün bu tartışma üzerine düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
12. Başkaları tarafından baskı altında olduğumu hissettiğim zamanlarda bile onlara “hayır” diyebilirim.	1	2	3	4	5	6
13. Yaptığım şeyin doğru olduğunu düşünüyorsam başkalarının ne dediğini pek de umursamam.	1	2	3	4	5	6
14. Bir karar alırken danışacağım birileri yoksa kolay kolay karar veremem.	1	2	3	4	5	6
15. Başkaları tarafından incitilmek beni aşırı derecede rahatsız eder.	1	2	3	4	5	6
16. Eşimin/partnerimin yoğun ilgisi beni bunaltır.	1	2	3	4	5	6
17. İnsanlar üzerindeki izlenimi merak ederim.	1	2	3	4	5	6
18. Duygularımı genellikle çevremdekilerden daha yoğun yaşarım.	1	2	3	4	5	6
19. Hayatımda ne olursa olsun, kendimle ilgili düşüncelerimden asla taviz vermem.	1	2	3	4	5	6
20. Anne/babamın fikrini almadan karar veremem.	1	2	3	4	5	6

Işık, E., & Bulduk, S. (2015). Psychometric properties of the differentiation of self inventory-revised in Turkish adults. *Journal of Marital and Family Therapy*, 41(1), 102-112.

EK F. Büyük Beş-50 Kişilik Testi

Kendinizi nasıl tanımlarsınız? Her bir ifadenin size ne kadar uygun olduğunu ifadenin yanındaki cevaplardan uygun olanını işaretleyerek belirtiniz. Kendinizi, gelecekte, olmak istediğiniz gibi değil, şu an nasıl görüyorsanız o şekilde tanımlayın.	Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Orta / Kararsız	Biraz Uygun	Çok Uygun
1. Toplantıların gözdesiyimdir.					
2. Başkalarına pek ilgi duymam.					
3. Her zaman hazırlıklıyım.					
4. Kolayca kendimi baskı altında hissederim.					
5. Kelime hazinem zengindir.					
6. Çok konuşmam.					
7. İnsanlarla ilgilenirim.					
8. Kişisel eşyalarımı etrafta bırakırım.					
9. Genelde rahatımdır.					
10.Soyut fikirleri kavramakta zorlanırım.					
11.İnsanların arasında kendimi rahat hissederim.					
12.İnsanlara hakaret ederim.					
13.Detaylara dikkat ederim.					
14.Her şeye endişelenirim.					
15.Olayları zihnimde canlandırırım.					
16.Arka planda kalmayı tercih ederim.					
17.Başkalarının duygularını anlayıp paylaşıyorum.					
18.İşleri karmakarışık yaparım.					
19.Nadiren kendimi keyifsiz hissederim.					
20.Soyut fikirlerle ilgilenmem.					
21.Konuşmayı genelde ben başlatırım.					
22.Başka insanların problemleriyle ilgilenmem.					
23.İşleri hemen hallederim.					
24.Kolayca huzursuz olurum.					
25.Mükemmel fikirlerim vardır.					
26.Söyleyecek çok şeyim yoktur.					
27.Yumuşak kalpliyim.					
28.Genellikle eşyaları yerlerine koymayı unuturum.					
29.Moralim çabuk bozulur.					
30.Hayal gücüm kuvvetli değildir.					
31.Toplantılarda değişik insanlarla konuşabilirim.					
32.Aslında başkalarıyla pek ilgilenmem.					

33.Düzeni severim.					
34.Ruh halim çok sık değişir.					
35.Olayları anlamada hızlıyım.					
36.Dikkat kendi üzerime çekmekten hoşlanmam.					
37.Başkalarına zaman ayırırım.					
38.Görevlerimden kaçırım.					
39.Ruhsal dengem sık değişir.					
40.Zor kelimeler kullanırım.					
41.İlgi odağı olmaktan rahatsızlık duymam.					
42.Başkalarının duygularını hissederim.					
43.Bir plan takip ederim.					
44.Çabuk rahatsız olurum.					
45.Olaylar üzerinde düşünerek vakit geçiririm.					
46.Yabancıların arasında genelde sessizimdir.					
47.İnsanları rahatlatırım.					
48.İşimde titizimdir.					
49.Çoğu zaman kendimi keyifsiz hissederim.					
50.Fikirlerle doluyumdur.					

Tatar, A. (2017). Büyük Beş-50 Kişilik Testinin Türkçeye çevirisi ve Beş Faktör Kişilik Envanteri Kısa Formu ile karşılaştırılması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(1), 51-61.

EK G. Kendine Yansıtma ve İçgörü Ölçeği

1. Yapmakta olduğum şeyleri değerlendirmek benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
2. Ne hakkında düşündüğümü incelemekle çok ilgilenirim.	1	2	3	4	5	6
3. İçimde bir his oluştuğunun sıklıkla farkındayım; ama onun ne olduğunu pek bilmem.	1	2	3	4	5	6
4. Davranışlarım beni sık sık hayrete düşürür.	1	2	3	4	5	6
5. Hislerimin ne anlama geldiğini anlamaya çalışmak benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
6. Düşüncelerim hakkında düşündükçe kafam daha da karışır.	1	2	3	4	5	6
7. Sıkça düşüncelerimin üzerinde durmaya vakit ayırırım.	1	2	3	4	5	6
8. Sık sık bir şeyler hakkında nasıl hissettiğimden anlam çıkarmayı zor buluyorum.	1	2	3	4	5	6
9. Düşüncelerimin nasıl oluştuğunu anlayabilmek benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
10. Bir şeyler hakkında ne şekilde hissettiğim üzerine sık sık düşünürüm.	1	2	3	4	5	6

Aşkun, D., & Çetin, F. (2017). Turkish version of self-reflection and insight scale: A preliminary study for validity and reliability of the constructs. *Psychological Studies*, 62(1), 21-34.